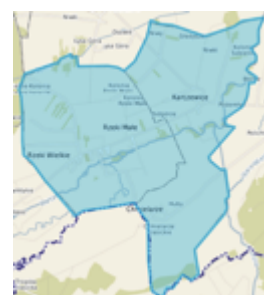

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłomnice do 2022 roku

Opracowanie:

www.investis.net.pl

Kłomnice 2017

Spis treści

1. Rewitalizacja oraz Lokalny Program Rewitalizacji - wprowadzenie.....	3
1.1. Definicja rewitalizacji oraz założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	3
1.2. Operator rewitalizacji.....	6
1.3. Forma prawna Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	6
1.4. Współpraca z innymi samorządami.....	6
2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.....	7
3. Dotychczasowe działania rewitalizacyjne.....	13
4. Analiza uwarunkowań lokalizacyjnych Gminy Kłomnice.....	16
5. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	21
5.1. Problemy społeczne.....	22
5.2. Problemy gospodarcze.....	48
5.3. Problemy środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne.....	53
i techniczne.....	53
5.3.1. Problemy środowiskowe.....	53
5.3.2. Problemy przestrzenno-funkcjonalne.....	57
5.3.3. Problemy techniczne.....	59
5.4. Podsumowanie diagnozy ilościowej.....	65
5.5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.....	71
5.6. Analiza SWOT dla obszaru rewitalizacji.....	83
6. Zasięgi przestrzenne obszaru rewitalizacji.....	85
7. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji).....	89
8. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.....	90
9. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	92
10. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	98
11. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	99
12. Indykatywne ramy finansowe.....	101
13. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	101
14. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji.....	104
14.1. Operator rewitalizacji, jego kompetencje, zadania i odpowiedzialność.....	104
14.2. Aktywny udział różnych grup interesariuszy w procesie wdrażania i monitorowania programu rewitalizacji.....	105
14.3. Okresowa i nadzwyczajna aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji – system wprowadzania modyfikacji.....	106
15. System monitoringu Lokalnego Programu Rewitalizacji i oceny skuteczności działań.....	107
Materiały i dokumenty źródłowe.....	110
Spis tabel.....	111
Spis rysunków.....	112

Załączniki:

1. Lista projektów wraz z planem finansowym

1. Rewitalizacja oraz Lokalny Program Rewitalizacji - wprowadzenie

1.1. Definicja rewitalizacji oraz założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie lokalnego programu rewitalizacji.

Interesariuszami rewitalizacji mogą być w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie swoich specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są spójnie wewnętrznie – poszczególne działania pomiędzy sobą oraz zewnętrznie – z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych. Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są następujące elementy:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego wskazanego w programie rewitalizacji oraz zdefiniowaniu dotykających go problemów; diagnoza obejmuje łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne – infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej i kulturowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Program Rewitalizacji to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej, ekonomicznej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej, kulturowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

LPR to dokument, który zapewnia integrację działań władzy samorządowej, społeczności lokalnej i innych uczestników (w tym: organizacji pozarządowych, przedsiębiorców), mających na celu wyprowadzenie obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej - przygotowany w oparciu o dokładną diagnozę problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, stworzony we współpracy ze społecznością terenów zdegradowanych oraz z zaangażowaniem wszystkich interesariuszy takich obszarów.

Dla jego skutecznego wdrożenia konieczne jest uwzględnienie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej, nie tylko na etapie identyfikacji obszarów zdegradowanych, ale również na etapie planowania, wdrażania i monitorowania skuteczności środków zaradczych w postaci projektów.

Dokument jasno i precyzyjnie definiuje zakres zadań i odpowiedzialności poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, posiada realny plan finansowy i realny horyzont czasowy, przejrzysty system monitoringu skuteczności działań i elastyczny system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłomnice do 2022 roku został przygotowany na podstawie Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 roku (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016). Niniejszy dokument, ze względu na prowadzone już wcześniej działania rewitalizacyjne, stanowi kontynuację Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice na lata 2007 - 2013. Niniejszy LPR został przygotowany od podstaw ponieważ wcześniejszy dokument nie spełniał wymogów Wytycznych MR.

Lokalny Program Rewitalizacji zawiera niezbędne elementy:

- opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy;
- diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
- zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;
- wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);
- cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;
- listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;
- charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową;
- mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;
- indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE);
- mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;
- system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;
- system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji, można wyróżnić:

- **Obszar zdegradowany** to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.
- **Obszar rewitalizacji** jest obszarem obejmującym całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść również obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych **zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym**, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

W ramach rewitalizacji określono szereg projektów. Projekt rewitalizacyjny to projekt wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji, oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

W nawiązaniu do Wytycznych MR: Program rewitalizacji łącznie nie obejmuje więcej niż 20% powierzchni gminy i dotyczy liczby ludności nie większej niż 30% jej mieszkańców.

1.2. Operator rewitalizacji

Jednostką koordynującą proces rewitalizacji na terenie gminy, w tym przygotowanie i wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji jest **Urząd Gminy Kłomnice**, zatem jest operatorem rewitalizacji.

Operator jest w stanie dotrzeć do partnerów procesu rewitalizacji i posiada realne możliwości wpływania na sytuację na obszarze zdegradowanym, w tym zwłaszcza prawo głosu we wszystkich sprawach dotyczących tego obszaru. Jednocześnie koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał Rady Gminy Kłomnice oraz ewentualnych Zarządzeń Wójta Gminy Kłomnice odnoszących się do obszaru rewitalizowanego.

1.3. Forma prawna Lokalnego Programu Rewitalizacji

Dokument przyjęty uchwałą Rady Gminy Kłomnice.

1.4. Współpraca z innymi samorządami

Realizacja części projektów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji jest spójna z wiązką projektów wpisanych w Strategię Regionalnych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Północnego Województwa Śląskiego. Dokument, współtworzony przy udziale samorządów oraz interesariuszy, jest odpowiedzią na potrzeby rozwojowe środowisk subregionalnych oraz wyzwaniem w zakresie mobilizacji różnych podmiotów lokalnych i regionalnych na rzecz osiągnięcia wspólnych celów rozwojowych.

Strategia RIT wyraża wolę lokalnych samorządów terytorialnych do realizacji wspólnych celów rozwojowych. Taka koordynacja jest wręcz konieczna dla osiągnięcia celu przez cały obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego lub regionalnego.

2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Programowanie rewitalizacji w gminie pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie gminy (w tym: z Lokalną Strategią Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2016 – 2022), aby nie prowadzić interwencji sprzecznej z ogólnymi kierunkami rozwoju gminy. Program jest powiązany z priorytetami, celami, kierunkami następujących dokumentów strategicznych:

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Lokalna Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2016 - 2022	<p>Zgodność Programu z następującymi obszarami i celami dokumentu:</p> <p>I. Obszar: Rozwój infrastruktury gminnej:</p> <p>I.2. Cel strategiczny: Budowa i rozwój infrastruktury o znaczeniu ogólnogminnym: Kierunki działań – związane z rozwojem infrastruktury technicznej (wod – kan), drogowej oraz przygotowanie domu socjalnego</p> <p>I.3. Cel strategiczny: Budowa i rozwój infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i społecznej: Kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Budowa i rozbudowa przedszkoli i żłobka na terenie Gminy2. Stworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych3. Remont i rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Kłomnicach5. Remont budynków publicznych z przeznaczeniem na działalność przychodni zdrowia <p>I.4. Cel strategiczny: Budowa i rozwój infrastruktury o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: Kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Tworzenie bazy turystycznej nad Wartą, poprzez plaże, przystanie, źródła, stawy, trasy kajakowe, park linowy, itp.2. Zagospodarowanie Pasternika w Kłomnicach na cele kulturalno-rekreacyjne3. Budowa dużego zbiornika wodnego4. Budowa basenu5. Budowa ścieżek rowerowych6. Rozbudowa i modernizacja obiektu zaplecza sportowego GLKS Gmina Kłomnice i KS Metal Rzeki <p>I. 5. Cel strategiczny: Budowa infrastruktury o znaczeniu lokalnym: Kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none">3. Adaptacja na cele rekreacyjno-kulturalne parków dworskich w Garnku, Rzeręczycach i Rzekach Wielkich4. Tworzenie świetlic wiejskich10. Montaż oświetlenia ulicznego, w tym oświetlenia hybrydowego w pobliżu przejść dla pieszych, na przystankach i innych miejscach publicznych15. Budowa ciągu pieszo-rowerowego przy ul. Częstochowskiej w Kłomnicach16. Wykonanie oświetlenia wiaduktu w Kłomnicach <p>I.6. Cel strategiczny: Rozwój infrastruktury mieszkańców: Kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Programy budowy solarów lub instalacji fotowoltaicznych2. Programy montażu ekologicznych pieców CO3. Zapewnienie komunikacji wewnątrz Gminy (transport między miejscowościami) <p>II. Obszar: Rozwój gospodarczy gminy:</p> <p>II.1. Cel strategiczny: Stworzenie warunków dla powstawania firm: Kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Stworzenie i promocja Strefy Ekonomicznej2. Zabezpieczenie terenów inwestycyjnych na działalność gospodarczą <p>II.2. Cel strategiczny: Wszechstronne wsparcie lokalnej przedsiębiorczości: Kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie programu wsparcia dla przedsiębiorców zatrudniających mieszkańców Gminy

2. Wprowadzenie systemu konkurencyjnych podatków dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą
3. Promocja oferty przedsiębiorstw działających na terenie Gminy – zakładka na www, dodatek do gazety „Panorama firm”
4. Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości

II.3. Cel strategiczny: Edukacja w zakresie przedsiębiorczości:

Kierunki działań:

1. Tworzenie Szkolnych Ośrodków Kariery
2. Wsparcie inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej
3. Podejmowanie działań związanych z edukacją z zakresu przedsiębiorczości

III. Obszar: Rozwój edukacji:

III.1 . Cel strategiczny: Dostosowanie oferty szkół i przedszkoli do potrzeb mieszkańców:

Kierunki działań:

1. Utworzenie w przedszkolach i szkołach oddziałów integracyjnych
2. Wydłużony czas korzystania z szkolnej infrastruktury sportowej
3. Wydłużenie pracy świetlic szkolnych

III. 2. Cel strategiczny: Współpraca szkół z innymi podmiotami:

Kierunki działań:

1. Projekty edukacyjne i kulturalne w oparciu o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Kultury
3. Tworzenie na bazie szkół tzw. centrum społeczno-kulturalnych
4. Realizacja projektów dla młodzieży z zakresu edukacji obywatelskiej i samorządowej
5. Edukacja ekologiczna

IV. Obszar: Rozwój kultury i dziedzictwa narodowego:

IV.1. Cel strategiczny: Podejmowanie działań kulturalnych

IV.2. Cel strategiczny: Animowani i inicjowanie działań kulturalnych:

Kierunek działań:

7. Programy dotyczące edukacji kulturalnej adresowane do odbiorców z różnych grup wiekowych, w tym do dzieci

IV.3. Cel strategiczny: Wsparcie aktywności kulturalnej i społecznej seniorów:

Kierunki działań:

1. Powołanie Kłomnickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku
2. Program zajęć językowych, komputerowych i tanecznych dla seniorów
3. Realizacja międzypokoleniowych projektów i działań
4. Wsparcie i aktywizacja Kół Gospodyń Wiejskich

IV.5. Cel strategiczny: Rozwój działalności bibliotek

V. Obszar: Aktywizacja mieszkańców Gminy Kłomnice:

V.2. Cel strategiczny: Rozwój inicjatyw lokalnych i organizacji pozarządowych:

Kierunki działań:

1. Aktywna współpraca instytucji samorządowych oraz organizacji pozarządowych z terenu Gminy Kłomnice
2. Otwarcie się władz gminy na kontakt mieszkańców poprzez organizowanie spotkań i konsultacji społecznych
3. Powstanie Kłomnickiego Centrum Organizacji Pozarządowych zapewniającego organizacjom wsparcie merytoryczne, bazę lokalową oraz wspierającego powstawanie nowych organizacji pozarządowych
4. Wsparcie i rozwój świetlic dla dzieci i młodzieży prowadzonych przez organizacje pozarządowe

VI. Obszar: Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Kłomnice:

VI.1. Cel strategiczny: Wsparcie ratownictwa opartego o jednostki ochotniczej straży pożarnej.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kłomnice	<p>Zgodność Programu z następującymi celami w dokumencie – w zakresie polityki przestrzennej:</p> <ol style="list-style-type: none">1) zapewnienie jak najlepszych warunków do zamieszkania poprzez:<ol style="list-style-type: none">a) uzupełnienie istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej, zwiększenie dostępności do usług, a także poprawę obsługi komunikacyjnej w granicach istniejących terenów zwartej zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej, z usługami i drobną wytwórczością,b) poszerzenie terenów dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej z usługami i drobną wytwórczością - w oparciu o istniejący układ drogowy i istniejące uzbrojenie,c) umożliwienie realizacji zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej lub letniskowej, na obrzeżach miejscowości w sposób zachowujący dotychczasowe przeznaczenie lub użytkowanie terenów - w oparciu o uzbrojenie i dojazdy indywidualne, na działkach o niskiej intensywności zabudowy,d) wydzielenie terenów stanowiących rezerwę terenową dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej - wymagających uzbrojenia lub realizacji nowego układu drogowego,e) wyznaczenie terenów zabudowy usługowej i sportu oraz terenów zieleni urządzonej i parkowej w pobliżu terenów mieszkaniowych;2) rozwój wielofunkcyjny gminy, z różnicowaniem prowadzonej działalności gospodarczej, poprzez:<ol style="list-style-type: none">a) umożliwienie prowadzenia działalności: wytwórczej, usługowej lub rolniczej - w niewielkiej skali, o niewielkiej uciążliwości, przez właścicieli nieruchomości - w granicach działek, na których zlokalizowane są budynki mieszkalne (dopuszczenie rozwoju zabudowy wielofunkcyjnej),b) poszerzenie wyznaczonych w dotychczasowych planach pasów terenów przeznaczonych dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej,c) wyznaczenie poza terenami zabudowy mieszkaniowej terenów przeznaczonych dla rozwoju różnego rodzaju działalności gospodarczej, jako terenów ofertowych (dla rozwoju funkcji produkcyjnej, usługowej, rolniczej lub zabudowy rekreacyjnej związanej z funkcjami rolniczymi - agroturystyki, stadnin), z umożliwieniem utworzenia lokalnych stref aktywności ekonomicznej - głównie w oparciu o istniejący układ dróg ponadlokalnych (drogi krajowe i powiatowe),d) utrzymanie lub poszerzenie istniejących terenów produkcyjno-usługowych w miejscowościach: Adamów, Bartkowice, Garnek, Lipicze, Konary, Kłomnice, Nieznanice, Rzeki Małe i Wielkie, Rzerzeczyce, Zdrowa;3) umożliwienie różnorodnego wykorzystania gruntów rolnych:<ol style="list-style-type: none">a) dla prowadzenia produkcji rolnej, w tym poprzez utrzymanie lub poszerzenie istniejących terenów obsługi produkcji lub produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych w miejscowościach: Bartkowice, Garnek, Karczewice, Kłomnice, Nieznanice, Michałów Rudnicki, Skrzydlów, Witkowice, Zawada, Zberezka, Zdrowa,b) wykorzystania terenów otwartych położonych w sąsiedztwie lasów i terenów wód dla rekreacji i wypoczynku oraz dla lokalizacji zabudowy agroturystycznej lub letniskowej, ze sportem i usługami towarzyszącymi, zbiorników wodnych, urządzeń turystycznych.
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kłomnice	<p>Program oraz projekty infrastrukturalne są zgodne z ustaleniami i zasadami rozwoju zawartymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, m.in. w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none">- przeznaczenia terenów oraz zasad zagospodarowania,- parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu, w tym linii zabudowy, gabarytów obiektów i wskaźników intensywności zabudowy,- szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu,- ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków,- ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego oraz granic i sposobów zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie.

**Strategia
Rozwiązywania
Problemów
Społecznych Gminy
Kłomnice na lata
2011 - 2017**

Zgodność Programu z celami i kierunkami działań ujętymi w dokumencie:

Cel strategiczny: Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych.

Cele szczegółowe:

1. Ocena stanu potrzeb socjalnych.
2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.

Kierunki działania:

- Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów,
- Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych
- Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służących ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych

Cel strategiczny: Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych

Cele szczegółowe:

1. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności
2. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki najbliższymi
4. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom niepełnosprawnym
5. Tworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji psychologicznej, społecznej i aktywizacyjnej poprzez tworzenie warsztatów terapii zajęciowej.
6. Aktywizacja osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Kierunki działania:

- Diagnoza potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych dążenie do ich zaspakajania
- Pomoc i utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez: propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób niepełnosprawnych i starszych, rozwój oferty kulturalnej dla osób starszych, poszukiwanie innych niż instytucjonalne form opieki i pomocy, tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o charakterze półstacjonarnym dla osób starszych niepełnosprawnych, utworzenie warsztatów terapii zajęciowej w celu aktywizacji osób niepełnosprawnych, działania zmierzające do utworzenia Środowiskowego Domu dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi
- Rozwój działań na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych.
- Współdziałanie z PFRON i organizacjami pozarządowymi dla skutecznego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych oraz z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych
- Wspieranie form pomocy wolontariatem.

Cel strategiczny: Budowanie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych z uwzględnieniem ich aktywizacji

Cele szczegółowe:

1. Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji bezrobocia.
2. Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych.
3. Podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej osób i rodzin bezrobotnych.

Kierunki działania:

- Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Częstochowie w zakresie monitorowania i rozwiązywania problemu bezrobocia na terenie gminy: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, promowanie i organizowanie klubów pracy i szkoleń, propagowanie działań zmierzających do

przekwalifikowania się osób długotrwale bezrobotnych

- Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak aby zachęcić je do systematycznego poszukiwania pracy. Dążenie do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy

- Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem ubóstwa i bezrobocia

- Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego

Monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia szczególnie wśród trwale bezrobotnych

Cel strategiczny: Wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi

Cele szczegółowe:

1. Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie: objęcie opieką psychologiczną, pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys, wsparcie instytucjonalne.

2. Wspomaganie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, prowadzące do utrzymania dziecka w rodzinie, rodzicom niewydolnym wychowawczo w przewyciężeniu problemów opiekuńczo - wychowawczych poprzez wsparcie asystentem rodziny prowadzące do odtworzenia lub wzmocnienia ich funkcji, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i prawami.

3. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej - reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez rodzinę naturalną dziecka, po przewyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej

Kierunki działania:

- Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo – wychowawczymi polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym.

- Organizowanie wypoczynku letniego dzieciom z rodzin ubogich

- Tworzenie świetlic środowiskowych oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną

- Współpraca z organizacjami pozarządowymi

- Podjęcie działań w kierunku uruchomienia punktu konsultacyjnego dla samotnych matek, młodocianych matek oraz ofiar przemocy.

Cel strategiczny: Budowa systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Cele szczegółowe:

1. Wypracowanie modelu oddziaływania pracowników socjalnych, specjalistów pracy socjalnej na rodziny dotknięte problemem alkoholowym

2. Rozszerzenie działań profilaktycznych

3. Poszerzenie form pomocy służącej radzeniu sobie z problemami już istniejącymi.

Kierunki działania:

- Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym

- Wdrożenie form profilaktyki alkoholowej skierowanej głównie dla dzieci i młodzieży

- Utworzenie punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy

- Przeciwdziałanie przemocy domowej poprzez uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem.

Roczne Programy Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w

Niniejszy program jest spójny z celami Rocznych Programów Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w tym na 2017 rok:

z **celem głównym:** zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców Gminy oraz wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy Gminą a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o

art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy; oraz celami szczegółowymi: 1) poprawa jakości życia mieszkańców Gminy poprzez pełniejsze zaspokojenie ich potrzeb, 2) racjonalne wykorzystanie publicznych środków finansowych, 3) wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ich zadań statutowych, 4) otwarcie na innowacyjność i konkurencyjność w wykonywaniu zadań publicznych, 5) podniesienie efektywności i działań w sferze wykonywania zadań publicznych, 6) integracja organizacji lokalnych obejmujących zakresem działania sferę zadań publicznych, 7) wzmocnienie potencjału organizacji oraz rozwój wolontariatu, 8) promowanie i wzmocnianie postaw obywatelskich.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Gminy Kłomnice	Lokalny Program Rewitalizacji jest zgodny z założeniami i celami zapisanymi w PGN, a w szczególności z problematyką związaną z infrastrukturą i ochroną środowiska. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie gminy Kłomnice ma się przyczynić do osiągnięcia do roku 2020 celów określonych w przyjętym przez Unię Europejską w 2009r. pakiecie klimatyczno-energetycznym, tj.: - redukcji emisji gazów cieplarnianych, - zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, - redukcji zużycia energii finalnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej, - poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych stężeń w powietrzu i realizowane są programy (naprawcze) ochrony powietrza (POP) oraz plany działań krótkoterminowych (PDK). Powyższe cele stanowią wyznacznik kierunków działań zaplanowanych przez samorząd lokalny. W związku z tym długoterminowa strategia opiera się na osiągnięciu następujących rezultatów: - jak największej liczby budynków (mieszkalnych i niemieszkalnych) poddanych termomodernizacji, - maksymalnego wykorzystania potencjału odnawialnych źródeł energii, - maksymalnego ograniczenia ilości indywidualnych źródeł ciepła bazujących na niskosprawnych jednostkach wykorzystujących paliwa stałe (węglowe), - modernizacji systemu oświetlenia ulicznego, w tym wykorzystującego odnawialne źródła energii, - budowanie postaw prosumenckich wśród mieszkańców, - zwiększenia odsetka mieszkańców korzystających z komunikacji publicznej oraz z rowerów, - neutralnego wpływu jednostek gminnych na emisję gazów cieplarnianych, - wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców. Gmina Kłomnice zobowiązuje się do aktywnej postawy w kwestii wdrażania działań zmniejszających zużycie energii oraz promowania zachowań proekologicznych przez mieszkańców i podmioty funkcjonujące na terenie gminy.

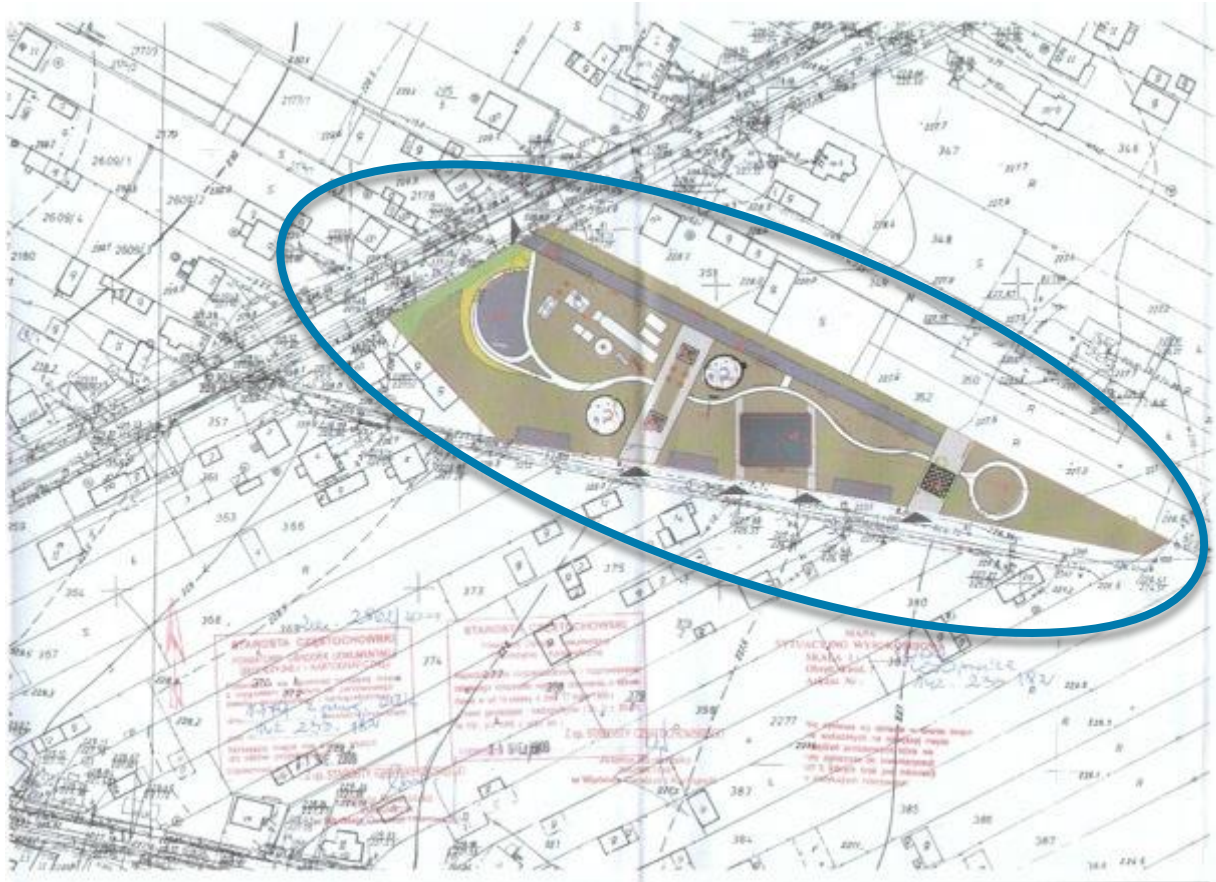

3. Dotychczasowe działania rewitalizacyjne

Gmina Kłomnice wdrażała założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice na lata 2007 – 2013 (uchwała nr 11/III/2010 Rady Gminy Kłomnice z dnia 29.12.2010 r.), poprzez realizację projektu inwestycyjnego pn.: „Rewitalizacja obszaru po dzikim wysypisku śmieci przy u. Parkowej w Kłomnicach wraz z adaptacją na cele rekreacyjno – kulturalne”.

Swym zasięgiem Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłomnice obejmował sołectwo Kłomnice – obszar działki nr 354 - teren znajdujący się pomiędzy dwoma ulicami – Częstochowską (ruchliwa i uczęszczana arteria komunikacyjna, prowadząca na teren sąsiedniego Województwa Łódzkiego) oraz Parkową. Teren, który objęty został rewitalizacją od zachodu graniczy z ul. Częstochowską, od południa z ul. Parkową, a od wschodu i północy przylega do działek prywatnych, zabudowanych jednorodzinnymi budynkami mieszkalnymi. Usytuowanie opisanego powyżej obszaru w jego najbliższym położeniu zilustrowano na poniższym rysunku:

RYСУNEK 1. OBSZAR REWITALIZACJI W RAMACH LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY KŁOMNICE NA LATA 2007 – 2013

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłomnice na lata 2007 - 2013

Teren, który przeznaczony został do rewitalizacji to obszar o powierzchni 11.063,20 m² - stanowiący własność Gminy Kłomnice - nieużytek, w obrębie którego w nielegalny sposób składowane były znaczne ilości odpadów. Obszar dogodnie zlokalizowany i widoczny, którego pozostawanie w stanie zaniedbanym, zdewastowanym i zaśmieconym przesądzało o:

1. Wyraźnie ograniczonej estetyce Gminy Kłomnice.

Działka nr 354 zlokalizowana jest w samym centrum Gminy Kłomnice, pomiędzy 2 ruchliwymi, uczęszczanymi arteriami komunikacyjnymi – ulicami Parkową i Częstochowską. Stan, w jakim znajdował się ten stosunkowo duży obszar bardzo negatywnie wpływał na estetykę całej Gminy – postrzeganie tego obszaru zarówno przez jej

mieszkańców, jak też odwiedzających wskazany teren turystów i osoby przyjezdne. Przedmiotowy obszar pokryty był zdewastowaną, chaotyczną zielenią, znajdują się na nim liczne doły oraz przyzmy – pozostałości po dawnych wyrobiskach gliny i piasku, a także dzikie wysypisko odpadów komunalnych. Sposób, w jaki wyglądał ten teren przesądzał o mało atrakcyjnym wizerunku Gminy Kłomnice.

2. Ograniczonym komforcie zamieszkiwania, przede wszystkim w bezpośrednim otoczeniu działki nr 354 w Kłomnicach.

Bardzo ograniczona estetyka Gminy Kłomnice, wynikająca z wyglądu i sposobu użytkowania działki nr 354 przekładała się bezpośrednio, w ujemny sposób na komfort zamieszkiwania w Kłomnicach, przede wszystkim w bezpośrednim otoczeniu niniejszej działki. Otoczenie to teren zabudowany obiektami mieszkalnymi – jednorodziennymi. Ich mieszkańcy w szczególnie negatywny sposób postrzegali i odczuwali stan oraz sposób, w jaki użytkowana była wskazana nieruchomość – nielegalne składowanie odpadów.

3. Stale utrzymującym się zagrożeniu dla zdrowia, a nawet życia osób (przede wszystkim dzieci), przebywających na działce nr 354 w Kłomnicach.

Teren działki nr 354 w Kłomnicach w przeszłości użytkowany był jako wyrobisko gliny i piasku, pozyskiwanych stamtąd na potrzeby okolicznych budów. Pozostałościami z tego okresu były liczne doły, przyzmy i skarpy, a teren ten nie był w żaden sposób zabezpieczony przed wstępem osób trzecich. Był on natomiast uczęszczany przede wszystkim przez dzieci, które spędzały w jego obrębie wolny czas, bądź przechodziły przezeń w drodze do znajdującej się nieopodal szkoły. Rodziło to bardzo duże niebezpieczeństwo, związane z niebezpiecznymi wypadkami, przede wszystkim z udziałem dzieci – upadki, osunięcia się ziemi, etc. Dlatego utrzymywanie takiej sytuacji, w której działka nr 354 użytkowana była jako niezabezpieczone w żaden sposób dzikie wysypisko śmieci, można byłoby postrzegać jako tolerowanie czynnika przesądzającego o ciągłym ryzyku wystąpienia groźnych w skutkach wypadków, także z udziałem dzieci.

4. Ograniczeniach w zakresie lokalnego rozwoju Gminy Kłomnice, jako atrakcyjnej miejscowości, koncentrującej na swoim terenie ruch turystyczny.

Jura Krakowsko – Częstochowska jest obszarem skupiającym na swoim terenie coraz bardziej intensywny ruch turystyczny. Szanse Gminy Kłomnice na przyciągnięcie i obsługę turystów i przyjezdnych, odwiedzających Północny Subregion Województwa Śląskiego były jednak bardzo ograniczone w sytuacji, gdy duży obszar w samym centrum tej miejscowości był użytkowany jest jako nielegalne, dzikie wysypisko śmieci i niezabezpieczone byłoby wyrobisko kruszyw. Realizacja inwestycji zakładającej zagospodarowanie działki nr 354 w Kłomnicach, jako przestrzeni publicznej dla celów przyrodniczo rekreacyjnych mieszkańców Gminy oraz regionu przyczyniła się do zwiększenia szans Gminy Kłomnice w jej rozwoju jako obszaru atrakcyjnego pod względem turystycznym.

W celu niwelacji powyższych problemów określonych w LPR, Gmina Kłomnice zrealizowała projekt pn.: „Rewitalizacja obszaru po dzikim wysypisku śmieci przy u. Parkowej w Kłomnicach wraz z adaptacją na cele rekreacyjno – kulturalne”.

Zakres inwestycji obejmował wykonanie robót budowlanych polegających na stworzeniu kompleksu rekreacyjno - kulturalnego obejmującego następujące atrakcje i budowle: amfiteatr, place zabaw i spotkań, elementy małej architektury - ławki, altany, pergole, fontanny, elementy zieleni wysokiej i niskiej, plac parkingowy oraz edukacyjna ścieżka przyrodnicza.

Źródłem finansowania był Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 (priorytet VI - Zrównoważony rozwój miast, poddziałanie: 6.2.2 - Rewitalizacja - małe miasta), jak również budżet Gminy Kłomnice.

Całkowity koszt projektu wyniósł: 1 940 614,10 zł, w tym dotacja: 1 574 900,42 zł. Okres realizacji lata: 2012-2013.

Łączna powierzchnia objęta rewitalizacją wyniosła ok. 1,1 ha.

Szczegółowy zakres robót budowlanych:

- Likwidacja dzikiego wysypiska – wywiezienie śmieci,
- Zniwelowanie nierówności terenu i zasypanie dołów po wydobyciu piasku i gliny,
- Usunięcie pozostałości po dawnych nawierzchniach i wykonanie nowych nawierzchni w obrębie całego terenu, objętego planem,
- Zmiana organizacji ruchu na ruch wyłącznie pieszy, w tym wykonanie atrakcyjnej promenady spacerowej w zachodniej granicy terenu objętego planem oraz ścieżki edukacji przyrodniczej,
- Wykonanie miejsc postojowych dla samochodów osobowych wzdłuż granicy z ulicą parkową,
- Wykonanie elementów koncentrujących ruch pieszy – placów spotkań, elementów małej architektury, takich jak ławki altany, pergole, fontanny,
- Wykonanie instalacji zasilającej fontanny w wodę,

- Wykonanie instalacji oświetlenia głównych ciągów komunikacyjnych oraz placów,
- Instalacja poszczególnych urządzeń, stanowiących wyposażenie placów zabaw dla dzieci w różnym wieku oraz skate parku,
- Wyposażenie całego obszaru, objętego niniejszym projektem w ławki i kosze na śmieci,
- Wprowadzenie elementów informacji wizualnej, ustawionych w miejscach największej koncentracji ruchu – przy ścieżce edukacji przyrodniczej.
- Wykonanie nowych elementów zieleni wysokiej i niskiej – nowe nasadzenia, zagospodarowanie wolnych przestrzeni atrakcyjnymi gatunkami zieleni parkowej.

RYСУNEK 2. ZREWITALIZOWANY OBSZAR PRZY UL. PARKOWEJ W KŁOMNICACH PO DAWNYM WYSYPISKU ŚMIECI

Źródło: Urząd Gminy Kłomnice

4. Analiza uwarunkowań lokalizacyjnych Gminy Kłomnice

Gmina wiejska Kłomnice położona jest w południowej Polsce, w województwie śląskim, w powiecie częstochowskim – sąsiaduje z województwem łódzkim.

Gmina Kłomnice graniczy z gminami:

- 1) Kruszyna - od północnego-zachodu,
- 2) Gidle - od północnego-wschodu,
- 3) Dąbrowa Zielona - od południowego-wschodu,
- 4) Mstów - od południa,
- 5) Rędziny - od południowego-zachodu,
- 6) Mykanów - od zachodu.

RYSUNEK 3. LOKALIZACJA GMINY KŁOMNICE W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

Źródło: www.slaskie.pl

Gmina Kłomnice na przeważającym obszarze leży na Wyżynie Środkowo-Małopolskiej, w Niecce Włoszczowskiej (stanowiącej północną część Niecki Miechowskiej zwanej również Niecką Nidziańską), w części północno-zachodniej znajduje się na granicy Wyżyny Śląsko-Krakowskiej. W granicach gminy rozpoznano utwory jury, kredy i czwartorzędu. Znaczący wpływ na budowę geologiczną ma położenie w stosunku do kopalnej doliny rzeki Warty.

Dominującym typem rzeźby terenu na obszarze gminy jest rzeźba niskofalista i niskopagórkowata zajmująca 68% powierzchni gminy. Rzeźba płaskorówninna zajmuje 32% powierzchni gminy. W ukształtowaniu terenu Niecki Włoszczowskiej dominują rozległe obniżenia położone na wysokości od 210 m n.p.m. do ok. 260 m n.p.m. w zachodnim rejonie Witkowic i Nieznanic.

Gmina Kłomnice nie wyróżnia się pod względem przyrodniczym, nie jest objęta powierzchniowymi prawnymi formami ochrony przyrody - jedynie prawnie chronione są pomniki przyrody ożywionej: 2 szt. dębów szypułkowych w Janaszowie, dąb szypułkowy w Nieznanicach, brzoza żółta w Skrzydlowie.

Tradycyjnie obszar gminy był związany z Ziemią Wieluńską. Przez XIX w. i pierwszą połowę XX w. ukształtowała się sieć gmin, która na tym obszarze przetrwała do 1948 r. Miejscowość Kłomnice należała do gminy Kruszyna, wschodnią część obszaru obecnej gminy obejmowała gmina Konary z siedzibą w Zawadzie, południową część gmina Garnek, a południowo - zachodnią część obszaru gmina Rzeki z siedzibą w Kłomnicach. W 1948 r. miejscowość Kłomnice przyłączono do gminy Rzeki i nazwę zmieniono na gminę Kłomnice. Od tego czasu było kilka zmian administracyjnych, między innymi czas od 1958 do 1974 r., gdy zamiast gmin funkcjonowały gromady. Przy kolejnej reformie, w 1974 r powstała gmina Kłomnice w obecnym kształcie. Do województwa śląskiego gmina została włączona w 1999 r. Centralnym ośrodkiem gminy jest miejscowość Kłomnice, będąca siedzibą władz gminy.

RYСУNEK 4. LOKALIZACJA GMINY KŁOMNICE W POWIECIE CZĘSTOCHOWSKIM

Źródło: www.gminy.pl

Gmina Kłomnice zajmuje powierzchnię 148 km². Jej obszar stanowi 9,73% powierzchni powiatu oraz 2,4% powierzchni województwa śląskiego. Plasuje to Gminę Kłomnice na 4 miejscu wśród 54 gmin w województwie. Użytki rolne stanowią: 74,32% ogółu gruntów, grunty leśne, zadrzewione oraz zakrzewione: 20,21% natomiast pozostałe grunty zabudowane i zurbanizowane: 4,20%, a nieużytki: 0,96% ogółu obszaru gminy. Wśród użytków rolnych dominują grunty orne stanowiące ok. 66,5% ogółu użytków rolnych. Ponad 50% gruntów zabudowanych i zurbanizowanych stanowią tereny komunikacyjne – drogi, a 31% - tereny mieszkaniowe, natomiast tylko 3% - tereny przemysłowe. Na terenie gminy nie występują żadne użytki ekologiczne.

TABELA 1. STRUKTURA GRUNTÓW W GMINIE KŁOMNICE W HA

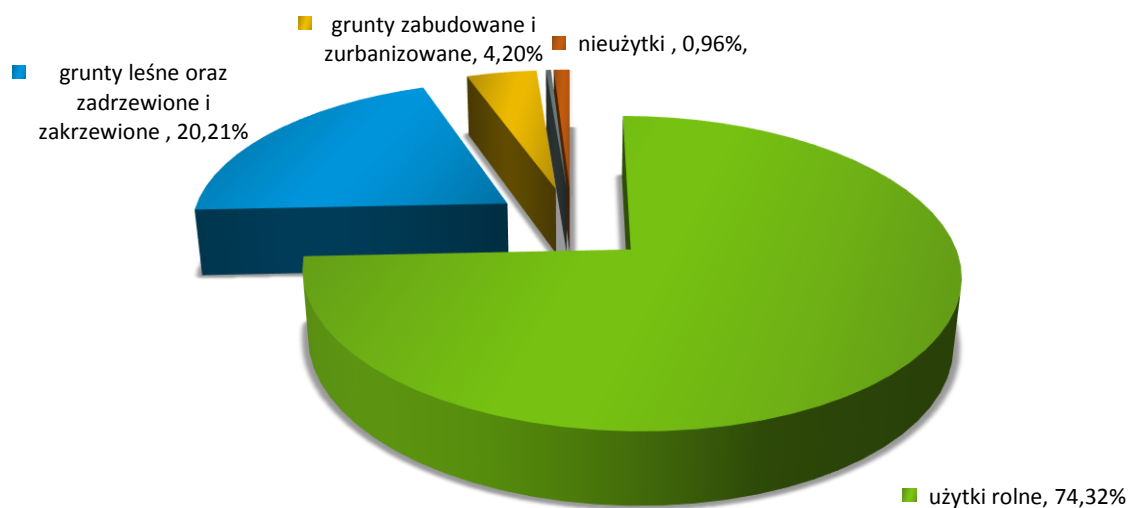
Wyszczególnienie	2014
POWIERZCHNIA OGÓŁEM	14773
POWIERZCHNIA LĄDOWA	14657
użytki rolne razem	10746
grunty orne	7146
sady	97
łąki trwałe	2572
pastwiska trwałe	461
grunty rolne zabudowane	363

Wyszczególnienie	2014
grunty pod stawami	11
grunty pod rowami	96
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	3093
lasy	2820
grunty zadrzewione i zakrzewione	273
grunty pod wodami razem	116
grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi	0
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	114
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	2
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	743
tereny mieszkaniowe	234
tereny przemysłowe	23
tereny inne zabudowane	29
zurbanizowane niezabudowane	2
tereny rekreacji i wypoczynku	16
tereny komunikacyjne - drogi	375
tereny komunikacyjne - kolejowe	59
tereny komunikacyjne - inne	5
użytki kopalne	0
użytki ekologiczne	0
nieużytki	67
tereny różne	8

Źródło: GUS, GUGIK

RYSUNEK 5. STRUKTURA GRUNTÓW W GMINIE KŁOMNICE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Głównym szlakiem komunikacyjnym na terenie gminy Kłomnice jest droga krajowa nr 91 łącząca Kłomnice z Częstochową i Radomskiem. Łączna długość dróg publicznych na terenie Gminy Kłomnice wynosi 399,4 km w tym drogi krajowe – 15 km, powiatowe – 26 km, gminne – 358,4 km.

Przez gminę Kłomnice przebiega linia kolejowa o znaczeniu państwowym (linia magistralna, dwutorowa, zelektryfikowana, normalnotorowa) nr 1 Warszawa Zachodnia - Katowice. W granicach gminy Kłomnice nie

przewiduje się rozbudowę tej linii. Obszar kolejowy stanowi teren zamknięty na podstawie Decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014r. w sprawie ustalania terenów przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz.Urz. Min. Inf. i Roz. Nr 17, poz. 25, z późn.zm.).

W Kłomnicach znajduje się stacja kolejowa, w Rzerzęcycach przystanek osobowy. Układ kolejowy pełni obecnie niewielką rolę w rozwoju gospodarczym.

W gminie funkcjonuje model obsługi komunikacją zbiorową oparty o przewozy PKS oraz prywatnych przewoźników - organizowane poza gminą. Ten układ powiązań pozwala na skomunikowanie się gminy z najbliższymi ośrodkami regionalnymi (tj. Częstochowa).

W skład administracyjny Gminy wchodzi 23 sołectwa: Adamów (w skład sołectwa wchodzi również wieś Huby), Bartkowice, Chmielarze, Chorzenice, Garnek, Karczewice, Kłomnice, Kuźnica, Konary, Lipicze, Michałów Kłomnicki, Michałów Rudnicki, Nieznanice, Niwki, Pacierzów, Rzeki (sołectwo tworzą dwie wsie Rzeki Małe, Rzeki Wielkie), Rzerzeczyce, Skrzydlów, Śliwaków, Witkowice, Zawada, Zberezka, Zdrowa.

TABELA 2. POWIERZCHNIA I UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH OBRĘBÓW EWIDENCYJNYCH / SOŁECTW W GMINIE KŁOMNICE W HA

Obręb ewidencyjny / sołectwo	w ha	w %
Adamów	494,0	3,34%
Bartkowice	291,8	1,97%
Chmielarze	337,1	2,28%
Chorzenice	545,6	3,69%
Garnek	2091,6	14,14%
Karczewice	557,1	3,77%
Kłomnice	1189,5	8,04%
Kuźnica	191,1	1,29%
Konary	952,2	6,44%
Lipicze	429,2	2,90%
Michałów k/Kłomnic	83,7	0,57%
Michałów Rudnicki	obręb Chorzenice	
Nieznanice	742,5	5,02%
Niwki	obręb Rzerzeczyce	
Pacierzów	729,6	4,93%
Rzeki	822,8	5,56%
Rzerzeczyce	1905	12,88%
Skrzydlów	958,5	6,48%
Śliwaków	275,5	1,86%
Witkowice	282,4	1,91%
Zawada	865,3	5,85%
Zdrowa	836,7	5,66%
Zberezka	206,9	1,40%
RAZEM	14788,1	100,00%

Źródło: Urząd Gminy Kłomnice

5. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Podczas etapu programowania dokonano wnikliwej diagnozy obszarów kwalifikujących się do objęcia Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Kłomnice do 2022 roku. Również przy aktywnym udziale podmiotów trzecich – wszystkich interesariuszy. W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych w formie badań ankietowych i warsztatów - wzięto pod uwagę oddolne inicjatywy mieszkańców. Jednocześnie identyfikacja obszarów problemowych została oparta o weryfikowalne kryteria, które w dłuższej perspektywie pozwolą na monitorowanie postępu procesu rewitalizacji.

W niniejszej diagnozie zawarto również pogłębiony opis potencjalnych obszarów zdegradowanych w odniesieniu do otoczenia.

Kwantyfikowalne i weryfikowalne dane pozwalające zdiagnozować obszary problemowe w gminie pozyskano z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy Kłomnice (ewidencje ludności, działalności gospodarczej, gruntów i budynków), Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie, Komisariatu Policji w Kłomnicach, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłomnicach, i innych.

Uzyskanie danych ilościowych pozwoliło na wyodrębnienie obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów, które w dalszym etapie prac stały się przedmiotem dogłębnej analizy w oparciu o inne niż statystyczne metody. Jednocześnie pozyskano informację od lokalnych podmiotów oraz społeczeństwa, zgodnie z horyzontalną zasadą partycypacji.

Zgodnie z Wtycznymi Ministra Rozwoju: obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

RYСУNEK 7. NEGATYWNE ZJAWISKA JAKO PODSTAWA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI

Źródło: opracowanie własne

5.1. Problemy społeczne

Depopulacja

W latach 2012 - 2016 liczba ludności Gminy Kłomnice uległa zmniejszeniu o ok. 1,27% na koniec 2016 roku wyniosła: 13493 osoby.

Z największym problemem depopulacji (powyżej średniej dla gminy) borykają się następujące sołectwa: Śliwaków (-9,09%), Chmielarze (-4,58%), Zdrowa (-4,49%) oraz Bartkowice (-4,35%).

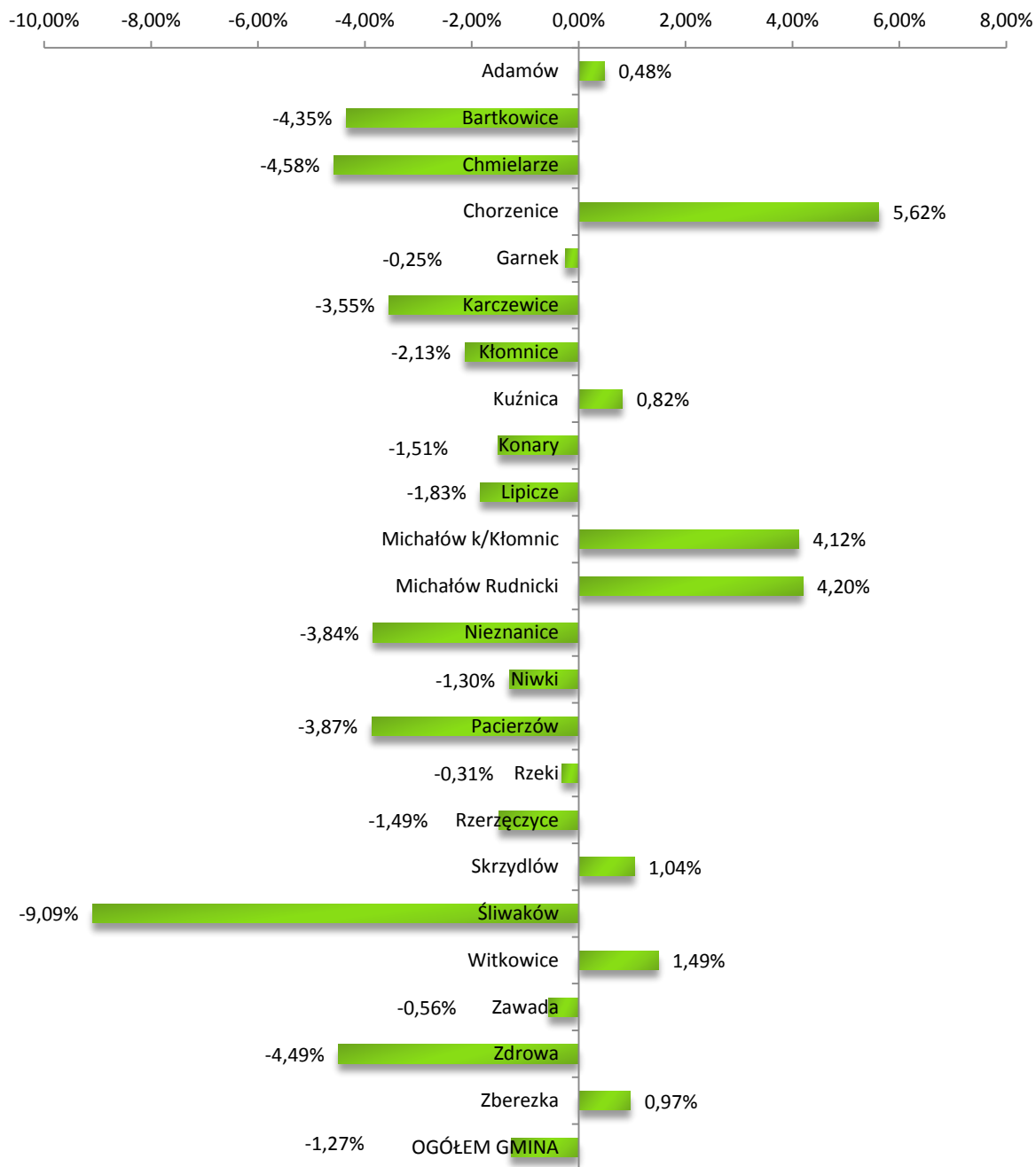
TABELA 3. LUDNOŚĆ W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W LATACH 2012-2016 (STAN W DNIU 31 XII)

Sołectwo	2012	2013	2014	2015	2016	2016 - zmiana w stosunku do 2012 roku
Adamów	414	419	414	410	416	0,48%
Bartkowice	299	303	297	295	286	-4,35%
Chmielarze	131	131	131	125	125	-4,58%
Chorzenice	356	360	363	375	376	5,62%
Garnek	795	793	782	790	793	-0,25%
Karczewice	479	478	475	463	462	-3,55%
Kłomnice	2865	2861	2841	2827	2804	-2,13%
Kuźnica	122	122	122	124	123	0,82%
Konary	595	602	587	589	586	-1,51%
Lipicze	327	328	332	326	321	-1,83%
Michałów k/Kłomnic	170	169	169	172	177	4,12%
Michałów Rudnicki	143	146	151	150	149	4,20%
Nieznanice	599	589	589	584	576	-3,84%
Niwki	154	154	154	150	152	-1,30%
Pacierzów	491	486	480	470	472	-3,87%
Rzeki	650	642	635	647	648	-0,31%
Rzrzęczyce	1812	1805	1807	1793	1785	-1,49%
Skrzydłów	863	852	860	854	872	1,04%
Śliwaków	88	85	82	83	80	-9,09%
Witkowice	671	683	680	669	681	1,49%
Zawada	893	894	893	892	888	-0,56%
Zdrowa	646	639	624	625	617	-4,49%
Zberezka	103	102	105	104	104	0,97%
OGÓŁEM GMINA	13666	13643	13573	13517	13493	-1,27%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Urzędu Gminy Kłomnice

RYSUNEK 8. ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE NA KONIEC 2016 ROKU (W STOSUNKU DO 2012 ROKU) W %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Urzędu Gminy Kłomnice

Udział osób w wieku poprodukcyjnym

W Gminie Kłomnice w latach 2012-2016 wzrosła o 24,25% liczba osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności wg ekonomicznych grup wieku i na koniec 2016 roku wyniosła 20,66% ogółu mieszkańców - co świadczy o zjawisku „starzenia się” społeczeństwa.

TABELA 4. LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W LATACH 2012 – 2016 (STAN W DNIU 31.XII)

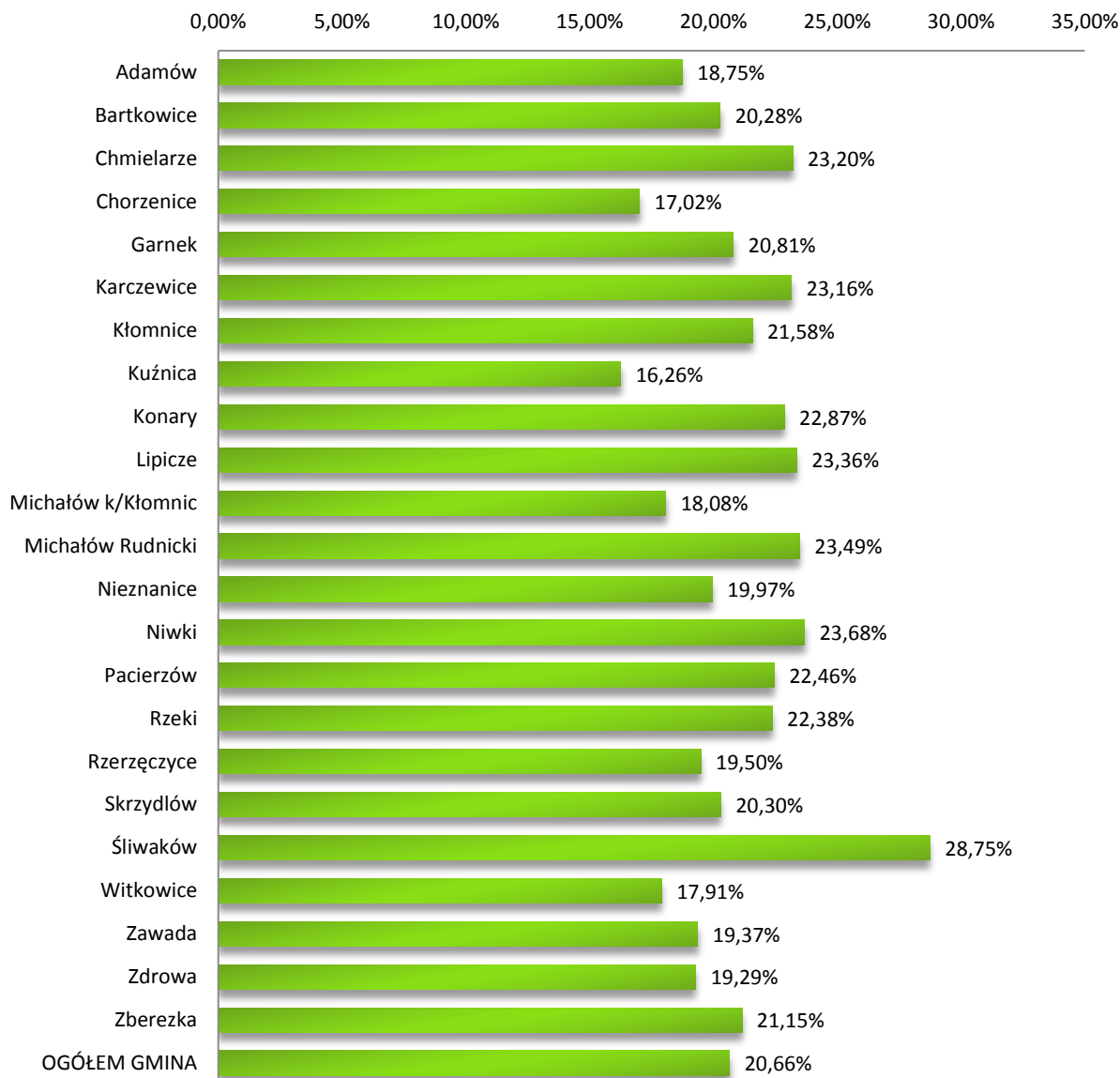
Sołectwo	2012	2013	2014	2015	2016	2016 - zmiana w stosunku do 2012 roku	udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności w 2016 roku
Adamów	62	65	68	70	78	25,81%	18,75%
Bartkowice	41	44	48	57	58	41,46%	20,28%
Chmielarze	25	27	27	29	29	16,00%	23,20%
Chorzenice	45	47	51	58	64	42,22%	17,02%
Garnek	120	133	143	153	165	37,50%	20,81%
Karczewice	74	82	89	96	107	44,59%	23,16%
Kłomnice	450	494	529	562	605	34,44%	21,58%
Kuźnica	15	17	18	19	20	33,33%	16,26%
Konary	97	106	118	126	134	38,14%	22,87%
Lipicze	61	62	66	71	75	22,95%	23,36%
Michałów k/Kłomnic	28	30	31	31	32	14,29%	18,08%
Michałów Rudnicki	28	29	30	31	35	25,00%	23,49%
Nieznanice	84	91	98	107	115	36,90%	19,97%
Niwki	28	29	29	34	36	28,57%	23,68%
Pacierzów	75	79	86	96	106	41,33%	22,46%
Rzeki	102	111	122	132	145	42,16%	22,38%
Rzerzęczyce	258	274	299	320	348	34,88%	19,50%
Skrzydłów	128	142	150	165	177	38,28%	20,30%
Śliwaków	19	19	21	22	23	21,05%	28,75%
Witkowice	98	101	110	117	122	24,49%	17,91%
Zawada	131	142	151	159	172	31,30%	19,37%
Zdrowa	88	95	104	112	119	35,23%	19,29%
Zberezka	19	20	20	20	22	15,79%	21,15%
OGÓŁEM GMINA	2076	2239	2408	2587	2787	34,25%	20,66%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Urzędu Gminy Kłomnice

Zgodnie z danymi dotyczącymi struktury poszczególnych grup wiekowych w podziale na sołectwa (stan w dniu 31.12.2016r.), udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności był najwyższy w Śliwakowie (28,75%), Niwkach (23,68%) oraz Michałowie Rudnickim (23,49%).

RYСУNEK 9. UDZIAŁ LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W LICZBIE LUDNOŚCI OGÓŁEM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU W % (STAN W DNIU 31.XII)

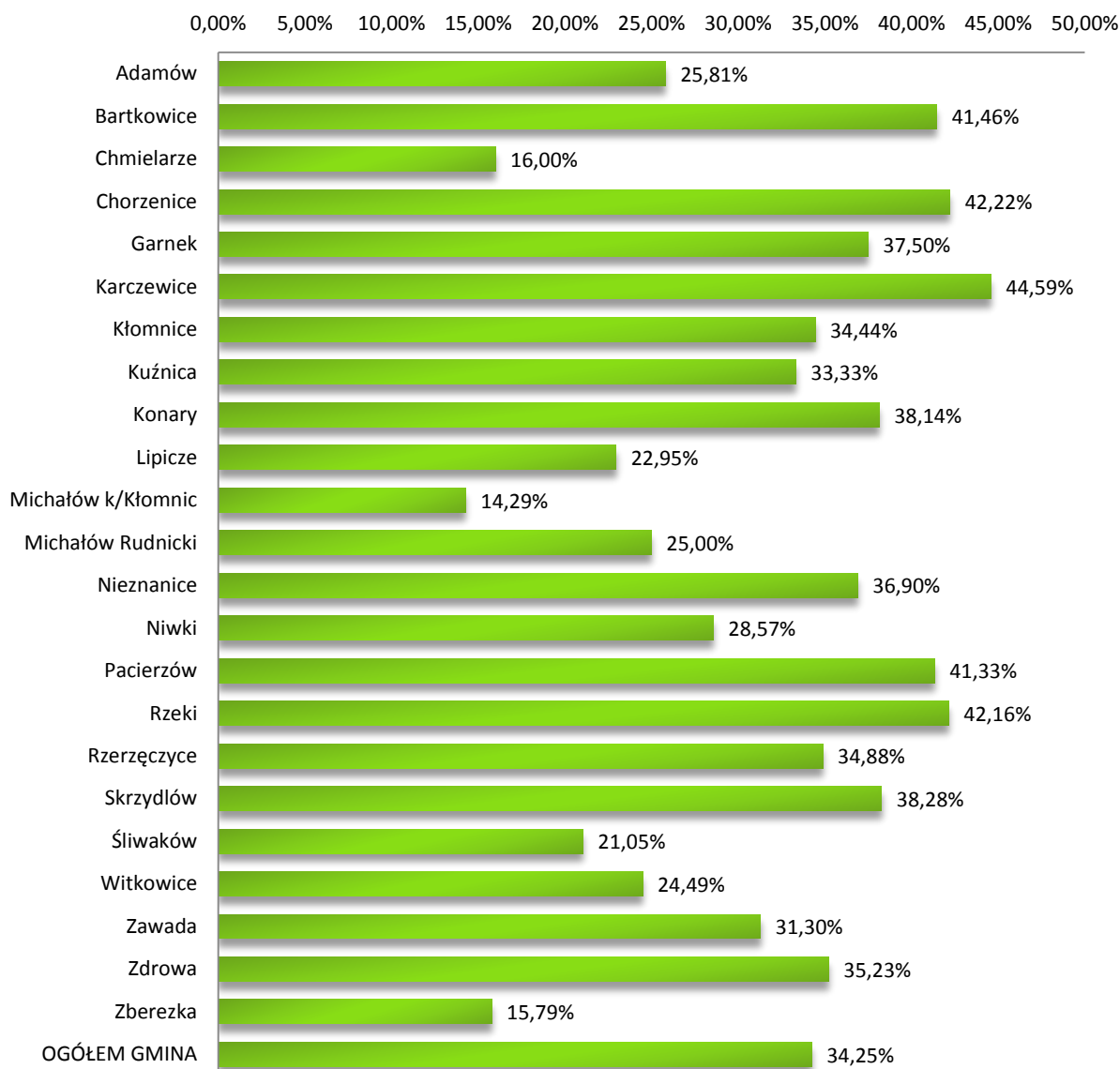

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Urzędu Gminy Kłomnice

Największy wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym – o ponad 40% - w ciągu ostatnich 5 lat zanotowano w następujących sołectwach: Karczewice (44,59%), Chorzenice (42,22%), Rzeki (42,16%), Bartkowice (41,46%) oraz Pacierzów (41,33%).

RYSUNEK 10. WZROST LICZBY LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU W % (STAN W DNIU 31.XII)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Urzędu Gminy Kłomnice

Osoby korzystające z pomocy społecznej

W latach 2012 - 2016 w Gminie Kłomnice zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy społecznej o 16,35%. Na koniec 2016 roku udział osób będących klientami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców gminy wyniósł 5,94%.

Największy problem obserwuje się w sołectwie Chmielarze, którego 12,00% mieszkańców korzysta z pomocy społecznej, następnie Adamów (9,13%) i Pacierz (11%).

Najwyższy wzrost klientów GOPS w ciągu ostatnich 5 lat zanotowano w sołectwach: Zberezka (133,33%), Michałów k/Kłomnic (120,00%), Lipicze (66,67%) i Karczewice (51,85%).

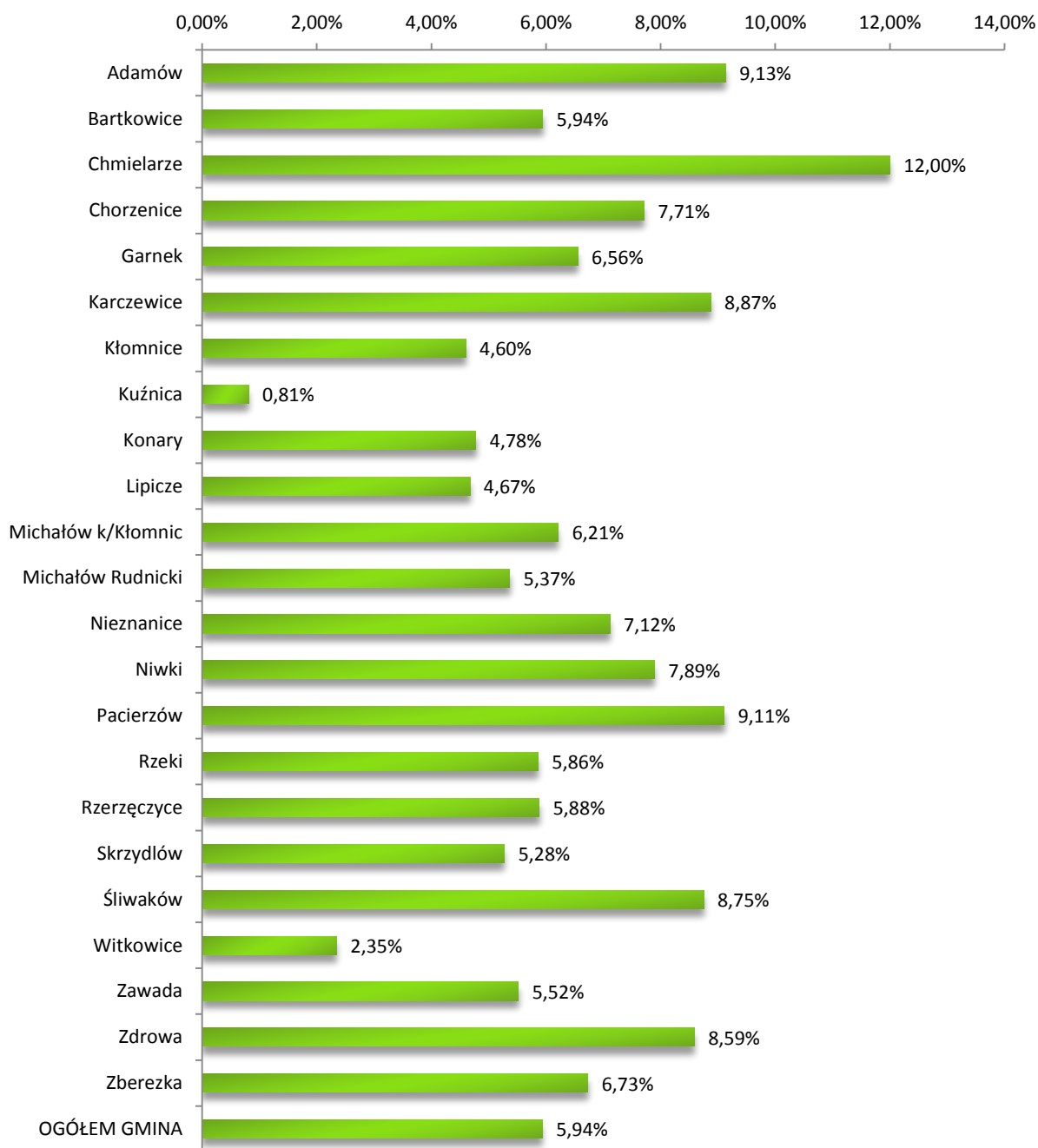
TABELA 5. LICZBA I UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W LATACH 2012-2016

Sołectwo	2012	2013	2014	2015	2016	2016 - zmiana liczby osób w stosunku do 2012 roku	2016 - udział liczby ludności korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności w 2016 roku
Adamów	48	43	49	40	38	-20,83%	9,13%
Bartkowice	18	30	26	27	17	-5,56%	5,94%
Chmielarze	27	21	19	18	15	-44,44%	12,00%
Chorzenice	31	31	32	48	29	-6,45%	7,71%
Garnek	41	40	37	41	52	26,83%	6,56%
Karczewice	27	30	28	41	41	51,85%	8,87%
Kłomnice	162	163	169	137	129	-20,37%	4,60%
Kuźnica	1	1	1	1	1	0,00%	0,81%
Konary	27	28	27	24	28	3,70%	4,78%
Lipicze	9	9	11	21	15	66,67%	4,67%
Michałów k/Kłomnic	5	8	11	9	11	120,00%	6,21%
Michałów Rudnicki	9	7	9	6	8	-11,11%	5,37%
Nieznanice	71	59	59	57	41	-42,25%	7,12%
Niwki/Przybyłów	22	17	21	8	12	-45,45%	7,89%
Pacierzów	62	50	47	45	43	-30,65%	9,11%
Rzeki	46	33	53	48	38	-17,39%	5,86%
Rzrzęczyce	145	121	123	124	105	-27,59%	5,88%
Skrzydłów	48	33	32	38	46	-4,17%	5,28%
Śliwaków	12	12	7	6	7	-41,67%	8,75%
Witkowice	32	25	29	21	16	-50,00%	2,35%
Zawada	59	60	52	50	49	-16,95%	5,52%
Zdrowa	53	61	64	51	53	0,00%	8,59%
Zberezka	3	3	3	4	7	133,33%	6,73%
OGÓŁEM GMINA	958	885	909	865	801	-16,39%	5,94%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kłomnicach

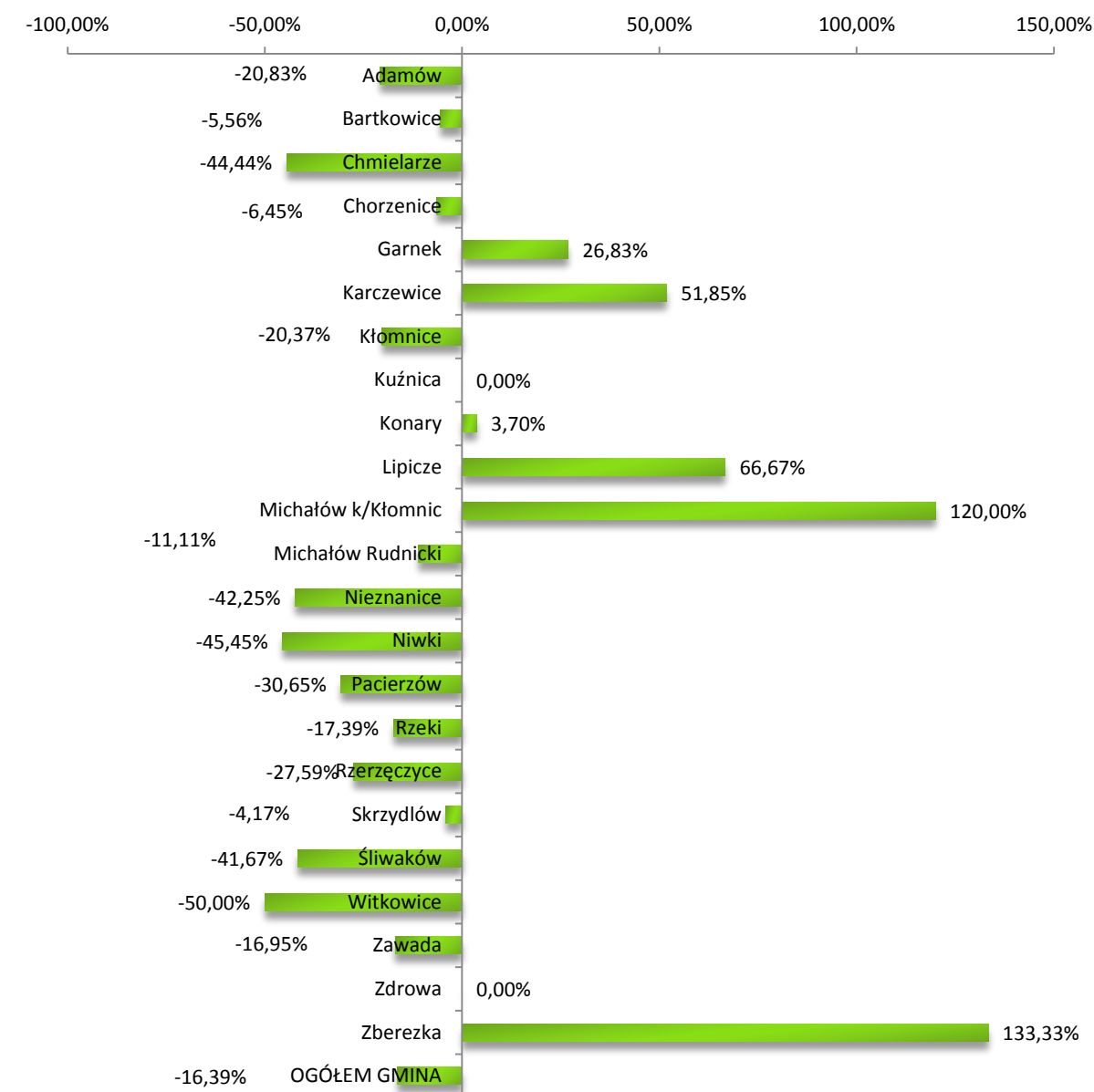
RYSUNEK 11. UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W LICZBIE LUDNOŚCI OGÓŁEM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁĘCZTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU W % (STAN W DNIU 31.XII)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kłomnicach

RYСУNEK 12. ZMIANA LICZBY OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE NA KONIEC 2016 ROKU (W STOSUNKU DO 2012 ROKU) W %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kłomnicach

Ubóstwo

Ubóstwo jest bardzo poważnym problemem społecznym, ponieważ w sytuacji biedy i niedostatku znajduje się duża część społeczeństwa, na podstawie danych GUS można w przybliżeniu określić, że blisko 60% osób w Polsce żyje poniżej minimum socjalnego. Osoby te nie stać na zakup lub wynajem lokalu mieszkalnego o odpowiednim standardzie ze względu na brak środków finansowych.

Zgodnie z danymi GUS ubóstwo w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy społeczne, jednak społeczna mapa zagrożenia ubóstwem nie zmienia się istotnie od lat. Czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i jej rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy. Ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych. Wśród gospodarstw domowych, w skład których wchodziła przynajmniej jedna

osoba bezrobotna, stopa ubóstwa skrajnego wynosi ok. 15% i jest dwa razy wyższa niż średnia w Polsce. Większa liczba osób bezrobotnych w gospodarstwie domowym znacząco zwiększa ryzyko ubóstwa skrajnego. Zasięg ubóstwa jest zróżnicowany w zależności od grupy społeczno-ekonomicznej, określanej na podstawie przeważającego źródła dochodów. W najtrudniejszej sytuacji znajdują się osoby żyjące w gospodarstwach domowych utrzymujących się z tzw. innych niezarobkowych źródeł, w tym przede wszystkim w gospodarstwach, których podstawę stanowią świadczenia społeczne inne niż renty i emerytury. Bardziej niż przeciętnie narażeni na ubóstwo są członkowie gospodarstw utrzymujących się głównie z rent oraz gospodarstw domowych rolników. Grupę najbardziej zagrożoną ubóstwem skrajnym stanowią rodziny wielodzietne. Do czynników zwiększających zagrożenie ubóstwem należy także zaliczyć obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym. Dodatkowo na obszarach wiejskich zasięg ubóstwa jest ponad dwukrotnie większy niż w miastach.

Wg danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłomnicach, na koniec 2016 roku: średni udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo dla całej gminy wynosi: 0,21%.

Największy odsetek ludności objętej wsparciem GOPS w odniesieniu do ogólnej liczby ludności danego sołectwa (wg danych za 2016 rok) zamieszkuje: Chmielarze (3,20%), Śliwaków (1,25%) oraz Rzeki (0,77%).

TABELA 6. LICZBA I UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ ZE WZGLĘDU NA UBÓSTWO W POSZCZEGÓLNYCH SOŁĘCTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU

Sołectwo	liczba osób korzystających z pomocy społecznej	udział osób w liczbie ludności ogółem
Adamów		0,00%
Bartkowice		0,00%
Chmielarze	4	3,20%
Chorzenice	1	0,27%
Garnek	2	0,25%
Karczewice	3	0,65%
Kłomnice	7	0,25%
Kuźnica		0,00%
Konary		0,00%
Lipicze	2	0,62%
Michałów k/Kłomnic		0,00%
Michałów Rudnicki		0,00%
Nieznanice		0,00%
Niwki		0,00%
Pacierzów	2	0,42%
Rzeki	5	0,77%
Rzerzeczyce		0,00%
Skrzydłów		0,00%
Śliwaków	1	1,25%
Witkowice		0,00%
Zawada	1	0,11%
Zdrowa	1	0,16%
Zberezka		0,00%
OGÓŁEM GMINA	29	0,21%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kłomnicach

Niepełnosprawność

Niepełnosprawność postrzegana jest ciągle stereotypowo, a towarzyszące temu postawy społeczne oraz napotymane bariery architektoniczne zwiększają ryzyko wykluczenia osób niepełnosprawnych z wielu sfer życia społecznego. Dodatkowo fakt bycia osobą niepełnosprawną powoduje utrudnienie zaspokojenia pewnych potrzeb, takich jak aktywność fizyczna, komfort, poczucie bezpieczeństwa, czy tolerancji wśród społeczeństwa. Udział ludności objętej opieką społeczną ze względu na niepełnosprawność w całej gminie w 2016 roku wyniósł: 2,08%. **Sołectwami objętymi największym wsparciem GOPS ze względu na problem niepełnosprawności są: Adamów (6,25%), Chmielarze (5,6%) oraz Śliwaków (5,0%).**

TABELA 7. LICZBA I UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ ZE WZGLĘDU NA NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU

Sołectwo	liczba osób korzystających z pomocy społecznej	udział osób w liczbie ludności ogółem
Adamów	26	6,25%
Bartkowice	5	1,75%
Chmielarze	7	5,60%
Chorzenice	6	1,60%
Garnek	21	2,65%
Karczewice	21	4,55%
Kłomnice	53	1,89%
Kuźnica	1	0,81%
Konary	9	1,54%
Lipicze	4	1,25%
Michałów k/Kłomnic		0,00%
Michałów Rudnicki	1	0,67%
Nieznanice	4	0,69%
Niwki/Przybyłów	5	3,29%
Pacierzów	12	2,54%
Rzeki	18	2,78%
Rzerzeczyce	26	1,46%
Skrzydłów	14	1,61%
Śliwaków	4	5,00%
Witkowice	12	1,76%
Zawada	22	2,48%
Zdrowa	7	1,13%
Zberezka	2	1,92%
OGÓŁEM GMINA	280	2,08%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kłomnicach

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Znaczną część osób objętych pomocą społeczną stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi i prowadzenia gospodarstwa domowego. Najczęściej problem ten łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, czy zawodowych. Skutkiem bezradności są zachowania agresywne, czy patologiczne.

Udział mieszkańców Gminy Kłomnice korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wynosi 0,57% ogółu ludności – wg danych za 2016 rok. **Największy problem występuje w sołectwach: Zdrowa (4,05%), Niwki (2,63%) oraz Adamów (1,68%).**

TABELA 8. LICZBA I UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ ZE WZGLĘDU NA BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU

Sołectwo	liczba osób korzystających z pomocy społecznej	udział osób w liczbie ludności ogółem
Adamów	7	1,68%
Bartkowice	1	0,35%
Chmielarze		0,00%
Chorzenice		0,00%
Garnek	4	0,50%
Karczewice		0,00%
Kłomnice	16	0,58%
Kuźnica		0,00%
Konary		0,00%
Lipicze	4	1,25%
Michałów k/Kłomnic		0,00%
Michałów Rudnicki		0,00%
Nieznanice		0,00%
Niwki	4	2,63%
Pacierzów		0,00%
Rzeki		0,00%
Rzerzeczyce	1	0,06%
Skrzydłów	4	0,46%
Śliwaków		0,00%
Witkowice		0,00%
Zawada	11	1,24%
Zdrowa	25	4,05%
Zberezka		0,00%
OGÓŁEM GMINA	77	0,57%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kłomnicach

Przemoc w rodzinie

Wg danych GOPS na koniec 2016 roku: średni udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na przemoc w rodzinie wyniósł 0,50% ogółu liczby mieszkańców.

Najwyższy odsetek ludności objętej wsparciem w odniesieniu do ogólnej liczby ludności danego sołectwa (wg danych za 2016 rok) zamieszkuje: Chmielarze (4,8%), a następnie Kłomnice (1,11%) oraz Rzeki (0,93%).

TABELA 9. LICZBA I UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ ZE WZGLĘDU NA PRZEMOC W RODZINIE W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU

Sołectwo	liczba osób korzystających z pomocy społecznej	udział osób w liczbie ludności ogółem
Adamów		0,00%
Bartkowice		0,00%
Chmielarze	6	4,80%
Chorzenice		0,00%
Garnek	3	0,38%
Karczewice	4	0,87%
Kłomnice	31	1,11%
Kuźnica		0,00%
Konary		0,00%
Lipicze		0,00%
Michałów k/Kłomnic		0,00%
Michałów Rudnicki		0,00%
Nieznanice		0,00%
Niwki		0,00%
Pacierzów		0,00%
Rzeki	6	0,93%
Rzerzeczyce	11	0,62%
Skrzydłów	7	0,80%
Śliwaków		0,00%
Witkowice		0,00%
Zawada		0,00%
Zdrowa		0,00%
Zberezka		0,00%
OGÓŁEM GMINA	68	0,50%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kłomnicach

Uzależnienia

Uzależnienia, a zwłaszcza alkoholizm, prowadzą nie tylko do poważnych skutków zdrowotnych, ale również społecznych, tj.: rezygnacja z kontroli nad swoim życiem codziennym, zaniedbania w wychowaniu i edukacji dzieci, niestabilność związku, przemoc domowa, utrata praw (świadczenia), ubóstwo, przestępczość, marginalizacja - utrata wszelkich więzi społecznych.

Sołectwami najbardziej dotkniętymi problemem uzależnienia mierzonym udziałem osób korzystających z pomocy GOPS w tym zakresie są: Śliwaków (1,25%), Chmielarze (0,18%), Pacierzów (0,42%) – przy średniej dla gminy: 0,18%.

TABELA 10. LICZBA I UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ ZE WZGLĘDU NA UZALEŻNIENIA W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU

Sołectwo	liczba osób korzystających z pomocy społecznej	udział osób w liczbie ludności ogółem
Adamów		0,00%
Bartkowice	1	0,35%
Chmielarze	1	0,80%
Chorzenice		0,00%
Garnek		0,00%
Karczewice	1	0,22%
Kłomnice	7	0,25%
Kuźnica		0,00%
Konary		0,00%
Lipicze		0,00%
Michałów k/Kłomnic		0,00%
Michałów Rudnicki		0,00%
Nieznanice	1	0,17%
Niwki		0,00%
Pacierzów	2	0,42%
Rzeki	1	0,15%
Rzerzeczyce	1	0,06%
Skrzydłów		0,00%
Śliwaków	1	1,25%
Witkowice	3	0,44%
Zawada	4	0,45%
Zdrowa	1	0,16%
Zberezka		0,00%
OGÓŁEM GMINA	24	0,18%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Kłomnicach

Bezrobocie

Bierność zawodowa i wykluczenie społeczne są silnie ze sobą skorelowane. Bezrobocie w konsekwencji może prowadzić do ubóstwa, czy patologii społecznych.

Zgodnie z dostępnymi danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie za 2016 rok (wg stanu na dzień 31.XII): 356 mieszkańców Gminy Kłomnice było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie jako osoby bezrobotne, co oznacza, że 4,12% ogółu mieszkańców w wieku produkcyjnym pozostaje bez pracy.

Największy udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców odnotowano w następujących sołectwach: Chmielarze (10,13%), Karczewice (6,10%) oraz Nieznanice (5,99%).

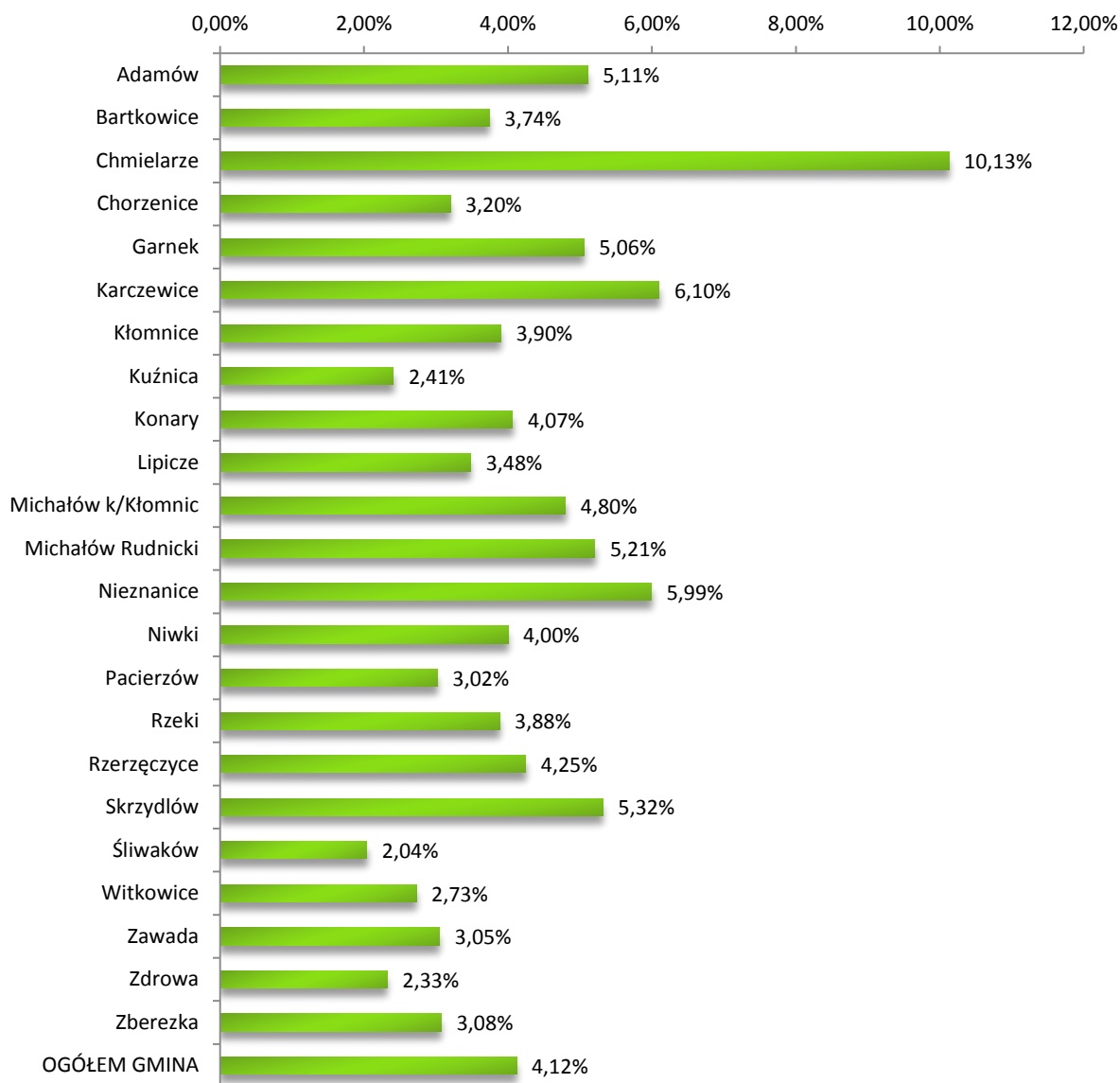
TABELA 11. LICZBA I UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU (STAN W DNIU 31.XII)

Sołectwo	liczba osób bezrobotnych	udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
Adamów	14	5,11%
Bartkowice	7	3,74%
Chmielarze	8	10,13%
Chorzenice	8	3,20%
Garnek	26	5,06%
Karczewice	18	6,10%
Kłomnice	71	3,90%
Kuźnica	2	2,41%
Konary	15	4,07%
Lipicze	7	3,48%
Michałów k/Kłomnic	6	4,80%
Michałów Rudnicki	5	5,21%
Nieznanice	22	5,99%
Niwki	4	4,00%
Pacierzów	9	3,02%
Rzeki	16	3,88%
Rzerzeczyce	48	4,25%
Skrzydłów	29	5,32%
Śliwaków	1	2,04%
Witkowice	12	2,73%
Zawada	17	3,05%
Zdrowa	9	2,33%
Zberezka	2	3,08%
OGÓŁEM GMINA	356	4,12%

Źródło: opracowanie własne na podstawie PUP w Częstochowie

RYSUNEK 13. UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU (STAN W DNIU 31.XII)

Źródło: opracowanie własne na podstawie PUP w Częstochowie

Do grup społecznych, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w których przeważa bezrobocie zalicza się przede wszystkim: osoby młode (20-24 lata), osoby po 50. roku życia, z niskim poziomem kwalifikacji zawodowych lub niskim poziomem wykształcenia, a także osoby długotrwale bezrobotne. Znaczną grupę osób bezrobotnych na terenie gminy stanowią osoby bez wykształcenia średniego – 2,9% ogółu ludności w wieku produkcyjnym, a następnie kobiety – 2,14% i osoby długotrwale bezrobotne – 2,11%.

TABELA 12. UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH WG GRUP ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU (STAN W DNIU 31.XII)

Sołectwo	osoby długotrwale bezrobotne	kobiety	osoby poniżej 25 roku życia	osoby powyżej 50 roku życia	osoby bez wyszktałenia średniego	osoby bez kwalifikacji zawodowych
Adamów	1,09%	2,55%	0,73%	0,73%	4,01%	1,09%
Bartkowice	1,60%	2,14%	0,00%	0,53%	1,60%	1,60%
Chmielarze	8,86%	6,33%	1,27%	6,33%	8,86%	7,59%
Chorzenice	1,20%	2,40%	0,80%	1,20%	1,60%	0,80%
Garnek	2,92%	2,33%	0,00%	2,53%	2,72%	1,36%
Karczewice	3,05%	2,71%	1,36%	2,71%	4,75%	1,69%
Kłomnice	1,98%	1,98%	0,49%	1,43%	1,43%	1,04%
Kuźnica	0,00%	1,20%	0,00%	0,00%	1,20%	0,00%
Konary	2,17%	2,17%	0,00%	1,36%	2,44%	1,36%
Lipicze	1,49%	2,49%	1,49%	0,50%	1,99%	1,00%
Michałów k/Kłomnic	3,20%	1,60%	0,00%	1,60%	3,20%	0,00%
Michałów Rudnicki	0,00%	3,13%	2,08%	2,08%	3,13%	2,08%
Nieznanice	3,27%	3,27%	0,54%	1,91%	4,36%	2,18%
Niwki	2,00%	3,00%	1,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Pacierzów	1,68%	2,01%	0,67%	0,34%	1,01%	0,34%
Rzeki	1,70%	2,43%	0,73%	0,73%	3,16%	0,97%
Rzerzeczyce	2,39%	1,95%	0,35%	1,68%	2,48%	1,06%
Skrzydłów	2,20%	2,57%	0,55%	1,83%	2,94%	2,02%
Śliwaków	2,04%	2,04%	0,00%	0,00%	2,04%	0,00%
Witkowice	1,59%	0,91%	0,45%	0,68%	0,45%	0,45%
Zawada	2,33%	1,62%	0,00%	1,44%	2,15%	0,72%
Zdrowa	1,03%	1,55%	0,26%	0,52%	1,29%	0,52%
Zberezka	1,54%	1,54%	1,54%	0,00%	0,00%	0,00%
OGÓŁEM GMINA	2,11%	2,14%	0,49%	1,42%	2,29%	1,16%

Źródło: opracowanie własne na podstawie PUP w Częstochowie

Przestępczość

Przestępczość jako zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, a popełnionych na obszarze danej jednostki terytorialnej jest negatywnym zjawiskiem społecznym. Stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego, a wyrażać się może w liczbie interwencji policji, ujawnionych wykroczeń, czy przestępstw kryminalnych.

W 2016 roku w Gminie Kłomnice średni udział interwencji policyjnych (m.in. ze względu na włamania, kradzieże, bójki, wandalizm, etc.) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł 92,64 szt. **Problem ten nasilał się przede wszystkim w sołectwach Śliwaków (187,50), Kłomnice (164,76) oraz Bartkowice (125,87).**

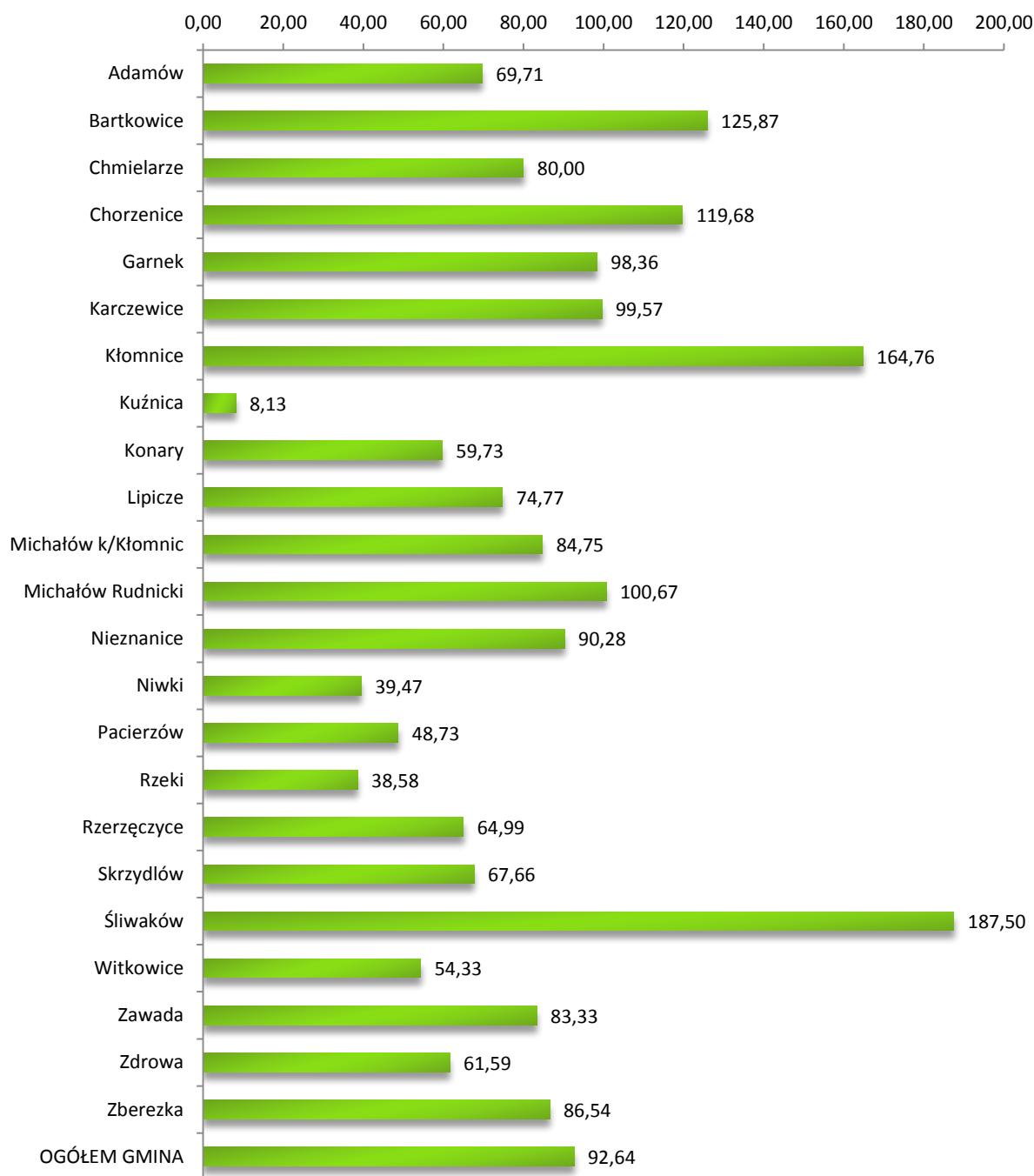
TABELA 13. LICZBA I UDZIAŁ INTERWENCJI POLICYJNYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU

Sołectwo	Liczba interwencji policyjnych	Liczba interwencji policyjnych na 1000 mieszkańców
Adamów	29	69,71
Bartkowice	36	125,87
Chmielarze	10	80,00
Chorzenice	45	119,68
Garnek	78	98,36
Karczewice	46	99,57
Kłomnice	462	164,76
Kuźnica	1	8,13
Konary	35	59,73
Lipicze	24	74,77
Michałów k/Kłomnic	15	84,75
Michałów Rudnicki	15	100,67
Nieznanice	52	90,28
Niwki	6	39,47
Pacierzów	23	48,73
Rzeki	25	38,58
Rzerzeczyce	116	64,99
Skrzydłów	59	67,66
Śliwaków	15	187,50
Witkowice	37	54,33
Zawada	74	83,33
Zdrowa	38	61,59
Zberezka	9	86,54
OGÓŁEM GMINA	1250	92,64

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych Komisariatu Policji w Kłomnicach

RYСУNEK 14. UDZIAŁ INTERWENCJI POLICYJNYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych Komisariatu Policji w Kłomnicach

Aktywność i działalność społeczna mieszkańców

Aktywność i działalność społeczną mieszkańców Gminy Kłomnice można rozpatrywać w kilku wymiarach m.in. ekonomicznym i związanym z obywatelskimi postawami.

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego wyraża się m. in. poprzez liczbę aktywnych organizacji pozarządowych działających na danym terenie, frekwencje wyborczą, czy liczbę czytelników bibliotek.

Udział organizacji pozarządowych

Na obszarze gminy (według danych Urzędu Gminy Kłomnice za 2016 rok) działa 40 podmiotów tj. fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne – w związku z tym, na 1000 mieszkańca przypada 2,96 podmiotów. **Kumulacja problemu w tym zakresie występuje w 8 sołectwach, gdzie nie zarejestrowano żadnej organizacji pozarządowej, tj. Chmielarze, Kuźnica, Lipicze, Michałów Rudnicki, Niwki, Śliwaków, Witkowice oraz Zberezka.**

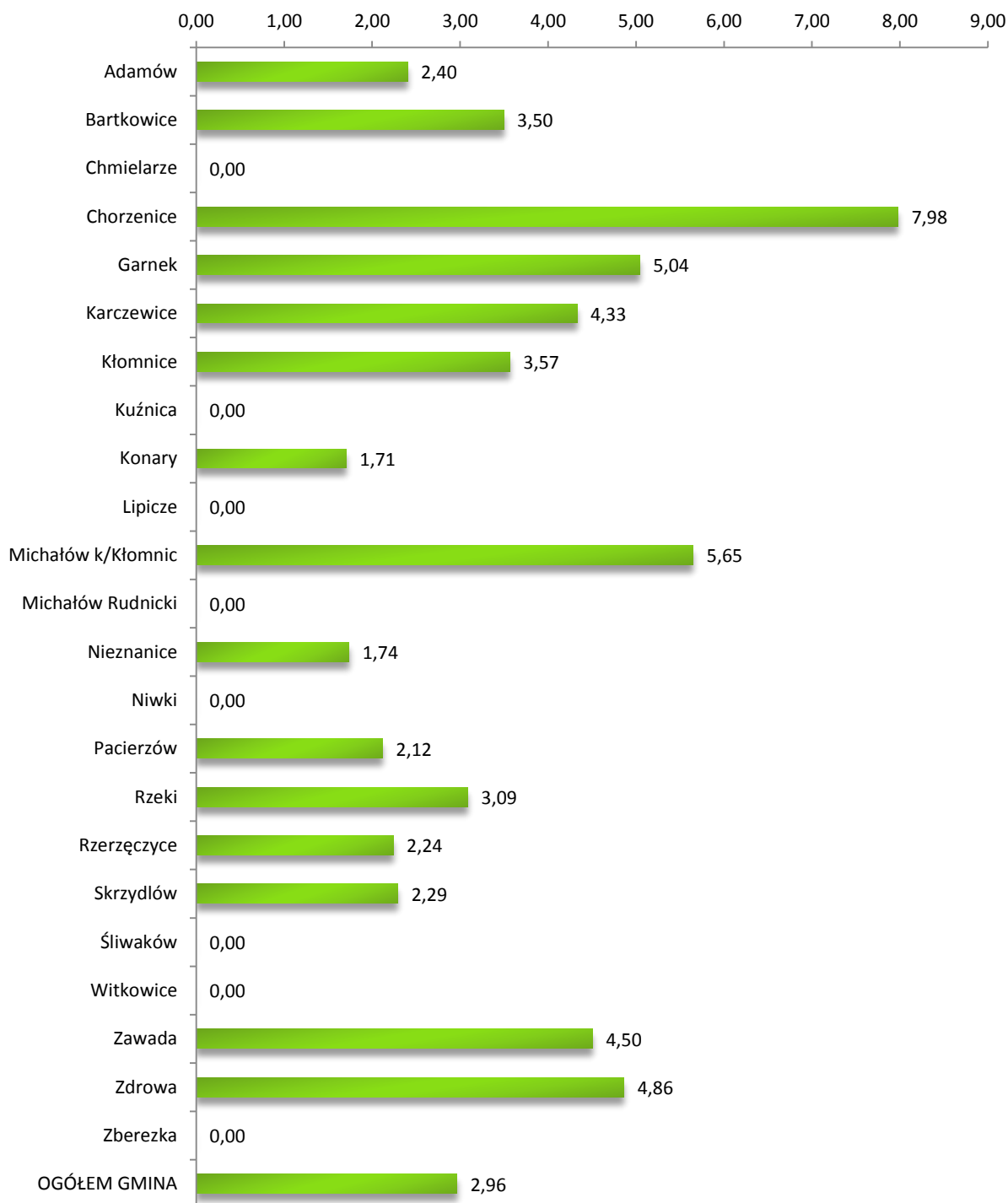
TABELA 14. LICZBA I UDZIAŁ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU

Sołectwo	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
Adamów	1	2,40
Bartkowice	1	3,50
Chmielarze	0	0,00
Chorzenice	3	7,98
Garnek	4	5,04
Karczewice	2	4,33
Kłomnice	10	3,57
Kuźnica	0	0,00
Konary	1	1,71
Lipicze	0	0,00
Michałów k/Kłomnic	1	5,65
Michałów Rudnicki	0	0,00
Nieznanice	1	1,74
Niwki	0	0,00
Pacierzów	1	2,12
Rzeki	2	3,09
Rzerzeczyce	4	2,24
Skrzydłów	2	2,29
Śliwaków	0	0,00
Witkowice	0	0,00
Zawada	4	4,50
Zdrowa	3	4,86
Zberezka	0	0,00
OGÓŁEM GMINA	40	2,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

RYСУNEK 15. UDZIAŁ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Czytelnicy bibliotek

Średni udział czytelników bibliotek (użytkowników aktywnie wypożyczających książki) w Gminie Kłomnice w 2016 roku wyniósł 14,8% ogółu mieszkańców. **Do sołectw, w którym wskaźnik ten był niższy niż średnia dla gminy, zalicza się przede wszystkim: Michałów Rudnicki (1,3%), Śliwaków (6,3%) oraz Chorzenice (6,4%).**

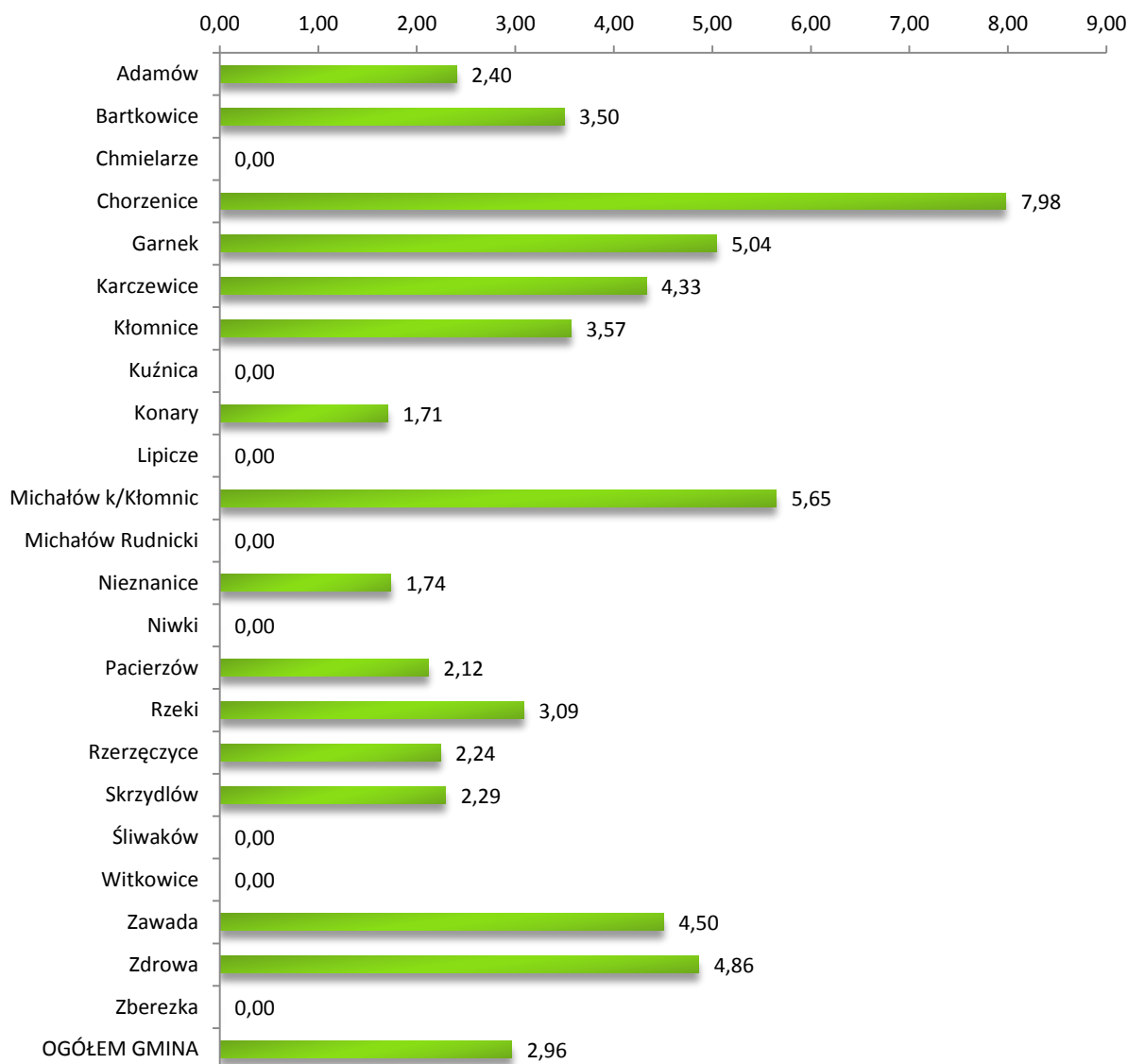
TABELA 15. LICZBA I UDZIAŁ CZYTELNIKÓW BIBLIOTEK W LICZBIE LUDNOŚCI OGÓŁEM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU

Sołectwo	Liczba czytelników bibliotek	Udział czytelników bibliotek w liczbie mieszkańców w %
Adamów	67	16,1%
Bartkowice	38	13,3%
Chmielarze	9	7,2%
Chorzenice	24	6,4%
Garnek	161	20,3%
Karczewice	69	14,9%
Kłomnice	417	14,7%
Kuźnica	24	19,5%
Konary	56	9,6%
Lipicze	28	8,7%
Michałów k/Kłomnic	15	8,5%
Michałów Rudnicki	2	1,3%
Nieznanice	43	7,5%
Niwki	37	24,3%
Pacierzów	87	18,4%
Rzeki	39	6,0%
Rzerzeczyce	353	19,8%
Skrzydłów	172	19,7%
Śliwaków	5	6,3%
Witkowice	55	8,1%
Zawada	211	23,8%
Zdrowa	71	11,5%
Zberezka	18	17,3%
OGÓŁEM GMINA	2001	14,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

RYSUNEK 16. UDZIAŁ CZYTELNIKÓW BIBLIOTEK W LICZBIE LUDNOŚCI OGÓŁEM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH W GMINIE KŁOMNICE W 2016 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Frekwencja wyborcza

Wskaźnikiem aktywności społecznej jest także frekwencja wyborcza. Frekwencja w wyborach parlamentarnych do Sejmu w 2015 roku dla Gminy Kłomnice wyniosła: 46,51%.

Najniższa frekwencja wyborcza wystąpiła w okręgu wyborczym nr 2 w Kłomnicach¹ (38,98%) obejmującym sołectwa: Bartkowice, Lipicze oraz Michałów k/ Kłomnic.

¹ W związku z tym, iż okręgi wyborcze obejmowały kilka miejscowości, dane dla każdego z sołectwa podano jako dane odpowiadające danemu okręgowi

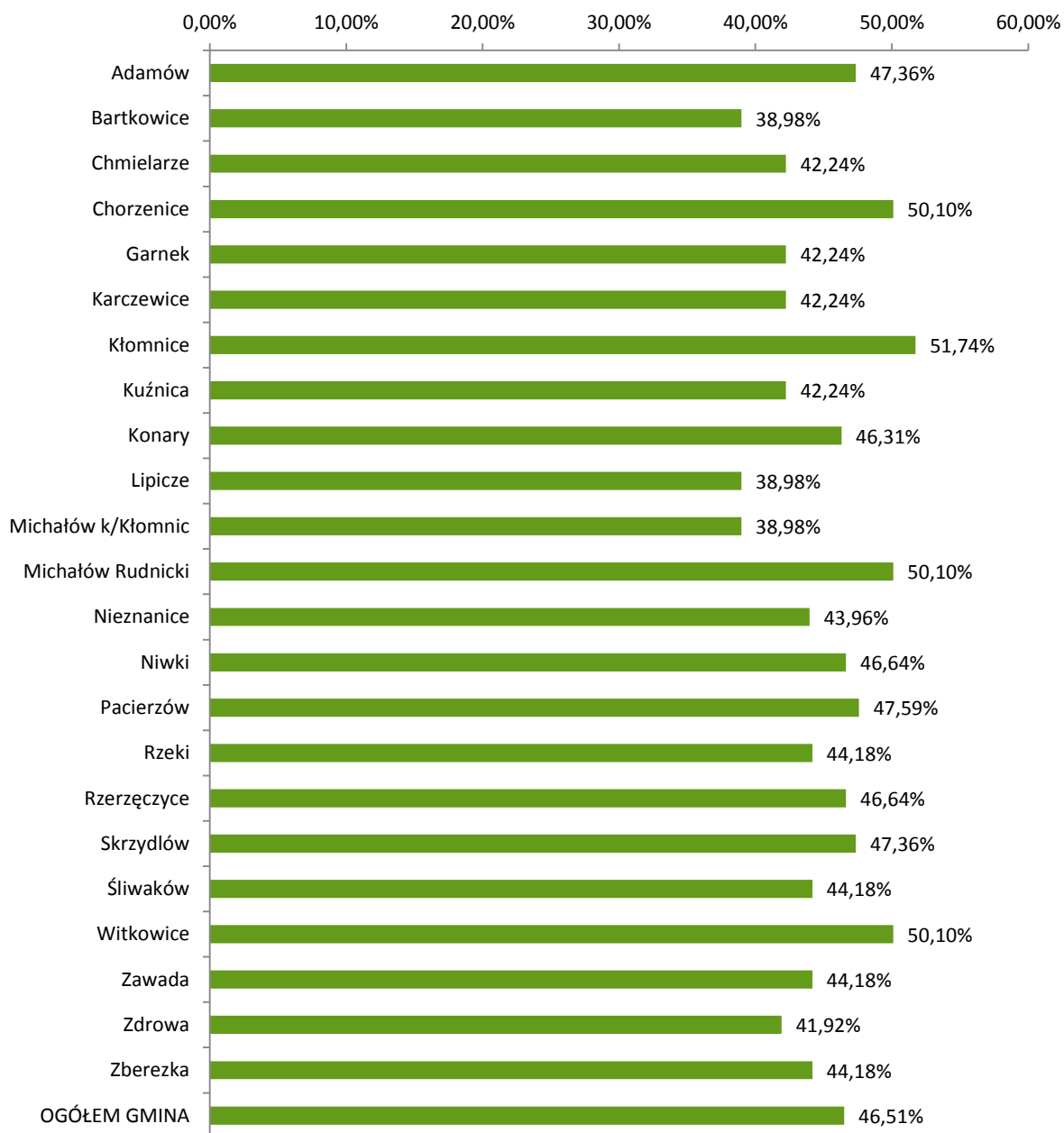
TABELA 16. AKTYWNOŚĆ WYBORCZA MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY KŁOMNICE W WYBORACH PARLAMENTARNYCH DO SEJMU W 2015 ROKU

Sołectwo	Frekwencja wyborcza w %
Adamów	47,36%
Bartkowice	38,98%
Chmielarze	42,24%
Chorzenice	50,10%
Garnek	42,24%
Karczewice	42,24%
Kłomnice	51,74%
Kuźnica	42,24%
Konary	46,31%
Lipicze	38,98%
Michałów k/Kłomnic	38,98%
Michałów Rudnicki	50,10%
Nieznanice	43,96%
Niwki	46,64%
Pacierzów	47,59%
Rzeki	44,18%
Rzerzeczyce	46,64%
Skrzydłów	47,36%
Śliwaków	44,18%
Witkowice	50,10%
Zawada	44,18%
Zdrowa	41,92%
Zberezka	44,18%
OGÓŁEM GMINA	46,51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

RYSUNEK 17. AKTYWNOŚĆ WYBORCZA MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY KŁOMNICE W WYBORACH PARLAMENTARNYCH DO SEJMU W 2015 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

Wychowanie przedszkolne i edukacja

Wychowanie przedszkolne

Obecność w gospodarstwie domowym małych dzieci wymagających opieki wpływa na aktywność zawodową ich rodziców, a co za tym idzie – na zmniejszenie bezrobocia. Działania wspierające zwiększanie zatrudnienia, w szczególności wśród kobiet, jest nieodzownie połączone ze zwiększaniem dostępności opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym.

Odsetek osób w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Kłomnice wg danych za 2016 rok wyniósł: 75,10%.

Powyższy wskaźnik kształtował się na najniższym poziomie w miejscowościach: Michałów Rudnicki (33,33%), Pacierzów (35,71%) oraz Niwki (50%).

TABELA 17. ODSETEK OSÓB W WIEKU 3 – 6 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁĘCTWACH GMINY KŁOMNICE W 2014 ROKU

Sołectwo	Odsetek osób objętych wychowaniem przedszkolnym w %
Adamów	50,00%
Bartkowice	100,00%
Chmielarze	66,67%
Chorzenice	100,00%
Garnek	73,91%
Karczewice	82,35%
Kłomnice	77,89%
Kuźnica	87,50%
Konary	68,42%
Lipicze	100,00%
Michałów k/Kłomnic	100,00%
Michałów Rudnicki	33,33%
Nieznanice	72,22%
Niwki	50,00%
Pacierzów	35,71%
Rzeki	78,95%
Rzerzęczyce	80,00%
Skrzydłów	83,33%
Śliwaków	100,00%
Witkowice	69,05%
Zawada	75,00%
Zdrowa	66,67%
Zberezka	60,00%
OGÓŁEM GMINA	75,10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZEAS Kłomnice

Jakość edukacji w placówkach oświatowych, przekładająca się na poziom wykształcenia mieszkańców wpływa na zwiększenie szans na zatrudnienie – a w konsekwencji na zmniejszenie bezrobocia i zagrożenie wykluczeniem społecznym.

Na terenie Gminy Kłomnice działają szkoły podstawowe i gimnazjalne, w których jakość kształcenia można ocenić porównując średnie wyniki sprawdzianu dla 6 – klasistów oraz egzaminów gimnazjalnych.

Najniższe średnie dla poszczególnych wyników wystąpiły w obwodach² w Garnku (sołectwa: Chmielarze, Garnek, Karczewice, Kuźnica, Rzeki), Witkowicach (sołectwa: Chorzenice, Michałów Rudnicki, Nieznanice, Witkowice) i Skrzydlowie (sołectwa: Adamów, Skrzydlów).

TABELA 18. ŚREDNIE WYNIKI SPRAWDZIANU DLA SZEŚCIOKLASISTÓW ORAZ EGZAMINU GIMNAZJALNEGO W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY KŁOMNICE W 2016 ROKU

Sołectwo	sprawdzian dla 6 - klasistów		egzamin gimnazjalny		
	język polski i matematyka	język angielski	język polski	matematyka	język angielski podstawowy
Adamów	60,60%	63,14%	66,50%	43,70%	48,70%
Bartkowice	64,90%	72,85%	74,10%	49,40%	51,00%
Chmielarze	59,80%	73,73%	62,80%	48,00%	43,70%
Chorzenice	59,80%	69,70%	67,20%	49,50%	45,60%
Garnek	59,80%	73,73%	62,80%	48,00%	43,70%
Karczewice	59,80%	73,73%	62,80%	48,00%	43,70%
Kłomnice	64,90%	72,85%	74,10%	49,40%	51,00%
Kuźnica	59,80%	73,73%	62,80%	48,00%	43,70%
Konary	71,00%	74,50%	73,60%	55,80%	55,10%
Lipicze	64,90%	72,85%	74,10%	49,40%	51,00%
Michałów k/Kłomnic	64,90%	72,85%	74,10%	49,40%	51,00%
Michałów Rudnicki	59,80%	69,70%	67,20%	49,50%	45,60%
Nieznanice	59,80%	69,70%	67,20%	49,50%	45,60%
Niwki	68,20%	72,16%	71,20%	48,50%	38,10%
Pacierzów	71,00%	74,50%	73,60%	55,80%	55,10%
Rzeki	59,80%	73,73%	62,80%	48,00%	43,70%
Rzerzeczyce	68,20%	72,16%	71,20%	48,50%	38,10%
Skrzydlów	60,60%	63,14%	66,50%	48,90%	43,70%
Śliwaków	80,40%	67,40%	71,80%	52,30%	45,30%
Witkowice	59,80%	69,70%	67,20%	49,50%	45,60%
Zawada	80,40%	67,40%	71,80%	52,30%	45,30%
Zdrowa	64,90%	72,85%	74,10%	49,40%	51,00%
Zberezka	80,40%	67,40%	71,80%	52,30%	45,30%
OGÓŁEM GMINA	64,00%	71,18%	70,30%	49,50%	45,60%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZEAS Kłomnice

² W związku z tym, iż obwody (zasięg szkół) obejmowały kilka miejscowości, dane dla każdego z sołectwa podano jako dane odpowiadające danemu obwodowi.

5.2. Problemy gospodarcze

W Gminie Kłomnice w latach 2012 – 2016 wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON o ok. 9,4% i na koniec 2016 roku wyniosła 803 jednostki gospodarcze. Podmioty sektora publicznego, których udział wynosi ok. 4% ogółu podmiotów to przede wszystkim państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego. Natomiast w ramach sektora prywatnego dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – ponad 85,2% ogółu jednostek prywatnych.

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 97,3 jedn. natomiast osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym: 7,6 jedn. (dane na koniec 2016 roku).

TABELA 19. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON NA TERENIE GMINY KŁOMNICE W LATACH 2012 – 2016 (STAN W DNIU 31.XII)

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ OGÓŁEM	734	751	764	789	803
sektor publiczny - ogółem	31	31	33	34	33
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	28	28	30	31	30
sektor prywatny - ogółem	703	720	731	752	767
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	600	615	623	646	654
spółki handlowe	23	26	24	26	30
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	2	2	2	2
spółdzielnie	6	6	6	6	6
fundacje	4	4	4	6	6
stowarzyszenia i organizacje społeczne	28	28	28	30	32
PODMIOTY - WSKAŹNIKI					
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	533	545	557	577	589
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	53	55	56	58	59
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	84,1	85,8	87,8	91,2	93,7
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	44	45	45	47	48
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	6,9	7,0	7,2	7,5	7,6
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	1,47	3,75	8,60	8,70	8,64
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	1,47	0,00	0,00	1,09	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największa liczba podmiotów gospodarczych jest zarejestrowana w REGON w ramach sekcji G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle – 25% jednostek, a następnie w sekcji C. Przetwórstwo przemysłowe – 18,3% oraz sekcji F. Budownictwo – 13,3%.

Wśród podmiotów dominują mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 pracowników) i stanowią one 95,4% ogółu jedn. gospodarczych. Na obszarze gminy nie jest zarejestrowane żadne duże przedsiębiorstwo (zatrudniające powyżej 250 pracowników).

TABELA 20. LICZBA I UDZIAŁ PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANYCH DO REJESTRU REGON WG SEKCJI PKD, GRUP DZIAŁALNOŚCI ORAZ KLAS WIELKOŚCI NA TERENIE GMINY KŁOMNICE W 2016 ROKU (STAN W DNIU 31.XII)

Wyszczególnienie	2016 rok	udział w %
Ogółem	803	100,0%
Podmioty wg sekcji PKD		
Sekcja A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	36	4,5%
Sekcja C. Przetwórstwo przemysłowe	147	18,3%
Sekcja D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyz.	6	0,7%
Sekcja E. Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	0,5%
Sekcja F. Budownictwo	107	13,3%
Sekcja G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle	201	25,0%
Sekcja H. Transport i gospodarka magazynowa	43	5,4%
Sekcja I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	13	1,6%
Sekcja J. Informacja i komunikacja	7	0,9%
Sekcja K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	18	2,2%
Sekcja L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	8	1,0%
Sekcja M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	52	6,5%
Sekcja N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	23	2,9%
Sekcja O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12	1,5%
Sekcja P. Edukacja	38	4,7%
Sekcja Q. Opieka zdrowotna i społeczna	26	3,2%
Sekcja R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	14	1,7%
Sekcja S. Pozostała działalność usługowa i T Gosp. domowe zatrudniające pracowników, gosp. domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	48	6,0%
Podmioty wg grup rodzajów działalności		
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	36	4,5%
przemysł i budownictwo	262	32,6%
pozostała działalność	505	62,9%
Podmioty wg klas wielkości		
0 – 9	766	95,4%
10 – 49	34	4,2%
50 – 249	3	0,4%
0 – 249	803	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problemy gospodarcze w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice – w ramach analizy ilościowej - zostały zidentyfikowane przy wykorzystaniu wskaźników aktywności gospodarczej mieszkańców, jak również zmian w analizowanym okresie czasu.

Wg danych GUS średni udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym ogółem dla Gminy Kłomnice wynosi 7,6 podmiotów gospodarczych (według stanu w dniu 31.12.2016 r.).

Najniższą aktywność gospodarczą wykazują mieszkańcy przede wszystkim małych sołectw: Niwki (1,0), Adamów (2,2) oraz Chmielarze (2,5).

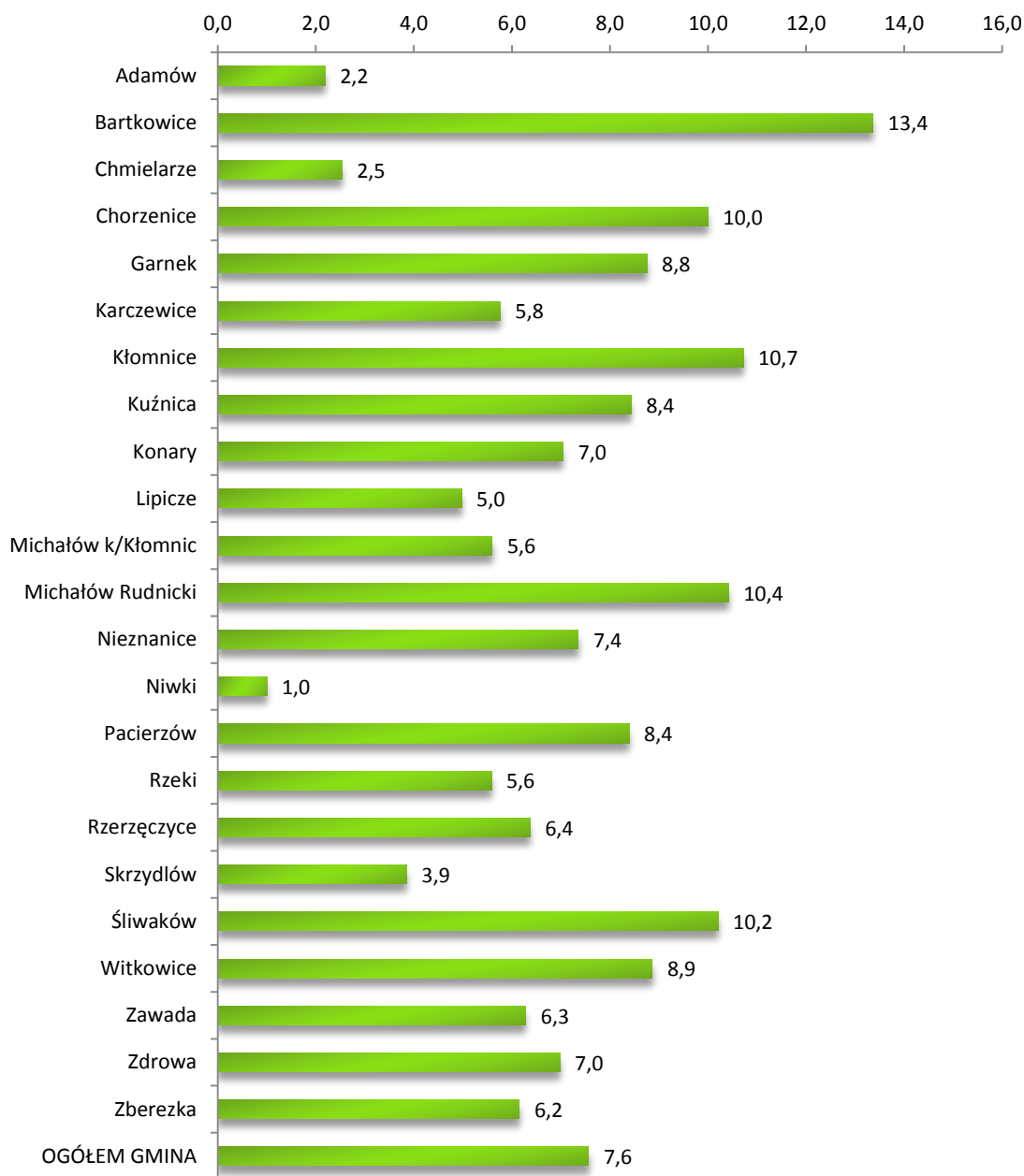
TABELA 21. LICZBA OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA 100 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY KŁOMNICE W 2016 ROKU (STAN W DNIU 31.XII)

Sołectwo	Liczba podmiotów gospodarczych w szt.	Liczba podmiotów na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
Adamów	6	2,2
Bartkowice	25	13,4
Chmielarze	2	2,5
Chorzenice	25	10,0
Garnek	45	8,8
Karczewice	17	5,8
Kłomnice	195	10,7
Kuźnica	7	8,4
Konary	26	7,0
Lipicze	10	5,0
Michałów k/Kłomnic	7	5,6
Michałów Rudnicki	10	10,4
Nieznanice	27	7,4
Niwki	1	1,0
Pacierzów	25	8,4
Rzeki	23	5,6
Rzerzeczyce	72	6,4
Skrzydłów	21	3,9
Śliwaków	5	10,2
Witkowice	39	8,9
Zawada	35	6,3
Zdrowa	27	7,0
Zberezka	4	6,2
OGÓŁEM GMINA	654	7,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

RYSUNEK 18. LICZBA OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA 100 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY KŁOMNICE W 2016 ROKU (STAN W DNIU 31.XII)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pomimo wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w latach 2012 – 2016 na obszarze gminy, do negatywnych zjawisk w sektorze gospodarczym można zaliczyć zmniejszenie się liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w niektórych miejscowościach. **Spadek aktywności mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2016 roku (w porównaniu do 2012 roku) miał miejsce w sołectwach: Nieznanice (-22,9%), Kuźnica (-22,2%), Rzeki (-14,8%), Adamów (-14,3%) oraz Zdrowa (-3,6%).**

TABELA 22. ZMIANA LICZBY OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA 100 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY KŁOMNICE W 2016 ROKU (STAN W DNIU 31.XII)

Sołectwo	2012	2016	2016 – zmiana w stosunku do 2012 roku
Adamów	7	6	-14,3%
Bartkowice	22	25	13,6%
Chmielarze	0	2	0,0%
Chorzenice	21	25	19,0%
Garnek	36	45	25,0%
Karczewice	11	17	54,5%
Kłomnice	180	195	8,3%
Kuźnica	9	7	-22,2%
Konary	22	26	18,2%
Lipicze	9	10	11,1%
Michałów k/Kłomnic	7	7	0,0%
Michałów Rudnicki	6	10	66,7%
Nieznanice	35	27	-22,9%
Niwki	1	1	0,0%
Pacierzów	25	25	0,0%
Rzeki	27	23	-14,8%
Rzerzeczyce	64	72	12,5%
Skrzydłów	16	21	31,3%
Śliwaków	5	5	0,0%
Witkowice	34	39	14,7%
Zawada	33	35	6,1%
Zdrowa	28	27	-3,6%
Zberezka	2	4	100,0%
OGÓŁEM GMINA	600	654	9,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.3. Problemy środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne

5.3.1. Problemy środowiskowe

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Jednym z problemów środowiskowych na terenie Gminy Kłomnice jest niedostateczny stan powietrza atmosferycznego w wyniku znacznej emisji zanieczyszczeń, w tym CO₂ i pyłu PM₁₀. Przyczyną problemu jest znaczne skupisko budynków (mieszkalnych oraz użyteczności publicznej) opalanych paliwem stałym: węglem kamiennym i jego produktami ubocznymi. Dodatkowo problem ten jest spotęgowany brakiem sieci gazowej i ciepłowniczej na obszarach gminy oraz wysokim zapotrzebowaniem części budynków na ciepło, na skutek niedostatecznej termoizolacji przegród, złego stanu technicznego instalacji, czy źródeł ciepła (np. pieców węglowych starej generacji).

Główną przyczyną występowania przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu zwłaszcza w okresie zimowym jest tzw. niska emisja z indywidualnych budynków w wyniku spalania paliw na potrzeby ogrzewania, a w okresie letnim bliskość głównych dróg z intensywnym ruchem, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. ulic, placów oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru.

Zgodnie z Programem ochrony powietrza dla terenu Województwa Śląskiego mającym na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2014r. poz. 6275) Gmina Kłomnice znajduje się w strefie śląskiej (PL 24050) obejmującej wszystkie gminy województwa, za wyjątkiem dużych miast tworzących aglomeracje dla strefy śląskiej program ochrony powietrza opracowano ze względu na przekroczenia: dopuszczalnej wartości stężenia średniorocznego oraz liczby przekroczeń dopuszczalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM₁₀, dopuszczalnej wartości stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM_{2,5}, docelowej wartości stężenia średniorocznego benzo(α)pirenu, dopuszczalnej częstości poziomu przekraczania poziomu stężenia 24-godzinnego dwutlenku siarki, poziomu docelowego oraz poziomu długoterminowego ozonu oraz dopuszczalnej częstości przekroczenia poziomu docelowego 8-godzinnego ozonu.

Największy rozkład stężeń średniorocznych pyłu zawieszonego PM₁₀ w strefie śląskiej w 2012 r. – zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla terenu Województwa Śląskiego – 2014 – ok. 38,01 – 40,49 µg/m³ miał miejsce w następujących sołectwach: Bartkowice, Kłomnice oraz Konary.

Zanieczyszczenie wód

Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych i podziemnych należą nieodpowiadające normom skażenia komunalne i zanieczyszczenia związane z chemicznymi środkami do produkcji rolnej. Ze względu na deficyt w systemie kanalizacyjnym Ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej, odprowadzane są często do nieszczelnych osadników przydomowych, bądź w niektórych przypadkach bezpośrednio do gleby, przydrożnych rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Ścieki te są źródłem zanieczyszczeń wyrażającym się w związkach takich jak BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany.

Wody podziemne dla części ujęć są zaliczane do III klasy czystości, ze względu na zanieczyszczenie związkami azotu (Kłomnice, Witkowice). Wody spełniają wymogi stawiane w przepisach dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludność - za wyjątkiem ujęcia w Witkowicach, gdzie woda musi być uzdatniana. Występujące zanieczyszczenia są spowodowane niekontrolowanym odprowadzeniem zanieczyszczeń do gruntu (zanieczyszczenia komunalne oraz zanieczyszczenia związane z prowadzoną hodowlą zwierząt i nawożeniem pól) oraz budową geologiczną podłoża (monoklinalnie ułożonych warstw, występującej łączności hydraulicznej poziomu czwartorzędowego z poziomem kredowym lub poziomem jurajskim, barku warstw izolujących między poziomami wodonośnymi). Według badań monitoringowych sieci regionalnej z punktu pomiarowego w

Kłomnicach K204/R wody podziemne w latach 2013 - 2015 utrzymywały III klasę jakości - ze względu na występujące Ca,NO₃Ca,NO₃³.

Obszar Gminy Kłomnice charakteryzuje się występowaniem znacznej liczby cieków powierzchniowych (obszar zlewni Odry) oraz nieznaczną liczbą wód stojących. Gmina położona jest w dorzeczu rzeki Warty (prawobrzeżny dopływ III rzędu rzeki Odry). Wzdłuż jej granicy wschodniej płynie natomiast prawobrzeżny dopływ Watry – rzeka Wiercica stanowiąca podstawę istniejących i nowobudowanych stawów rybackich w wielu miejscowościach zlokalizowanych wzdłuż jej biegu, na których prowadzi się intensywną gospodarkę rybną. Na terenie miejscowości Kłomnice znajduje się odcinek źródłowy rzeki Widzówki, będącej lewobrzeżnym dopływem rzeki Warty. Na uregulowanej trasie rzeki znajduje się szereg budowli hydrotechnicznych, które umożliwiają nawadnianie przyległych do rzeki łąk oraz ujęcie wody dla potrzeb stawów rybnych w miejscowości Widzówek. Spośród cieków przepływających przez teren Gminy Kłomnice monitoringiem wód powierzchniowych objęta jest rzeka Warta (w miejscowości Rzeki Małe) oraz rzeka Wiercica (w miejscowości Chmielarze).

Badania jakości wód tych rzek prowadzone są w punktach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego znajdujących się w obszarze działania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach. Na podstawie średnich wartości pomiarów przeprowadzonych w 2016 roku stan wód określono jako umiarkowany, gdzie zanotowano przekroczone stężenia średnioroczne, dodatkowo dla rzeki Warty klasa elementów fizykochemiczny była poniżej stanu dobrego⁴.

W związku z powyższym, do obszarów problemowych zagrożonych zanieczyszczeniem wód są sołectwa, które nie są wyposażone w system kanalizacji sanitarnej, a na których zlokalizowane są ciek i zbiorniki wodne, a zwłaszcza: Chmielarze, Garnek, Karczewice, Kłomnice, Rzeki, Skrzydlów, Śliwaków i Witkowie.

Hałas

Na obszarze gminy hałas spowodowany jest przede wszystkim dużym natężeniem ruchu wśród głównych dróg oraz brakiem izolacji dźwiękowej zwłaszcza w obrębie drogi krajowej 91.

Droga krajowa jest jedno jezdniowa, o dwu pasach ruchu. Parametry drogi krajowej tylko na kilku krótkich odcinkach odpowiadają wymaganiom klasy technicznej drogi GP, w części droga spełnia wymagania dla drogi klasy G, a w części parametry drogi nie odpowiadającej nawet klasie Z (ze względu na szerokość pasa drogowego <20m lub <25m, ilość zjazdów i odległości między skrzyżowaniami - w szczególności dotyczy to przebiegu przez tereny zwartej zabudowy miejscowość Kłomnice). Wzdłuż drogi krajowej występują braki: pasów zjazdowych i postojowych, urządzonych chodników lub ścieżek rowerowych, uzupełnienia wymaga oświetlenie ulicy i urządzenie przystanków komunikacji.

Odcinek DK91 od Częstochowy do Kłomnic (do wiaduktu kolejowego) został objęty Programem ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2018 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie (Dz.Urz. Woj. Śląskiego z 2015r. poz. 5949).

Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami, zakres naruszeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu wyrażonego określonego LDWN obejmuje przede wszystkim położoną wzdłuż tej drogi zabudowę jednorodzinna i usługową w pierwszej linii zabudowy - znajdujące się w strefie poziomu dźwięku o wartości przekraczającej dopuszczalną normę głównie o około 0,1 - 5 dB. Jak wynika z map immisyjnych, dla badanego odcinka, immisja hałasu wyniosła od osi drogi:

- a) dla LDWN: 65-70dB - do 15m, 60-65dB - do 60-70m, 55- 60dB - do 120m (miejscami do 80-160m),
- b) dla LN: 60-65db - do 15m, 55-60dB - do 40m, 50-55dB - do 80m.

Do sołectw o największym nasileniu tego problemu można zaliczyć: Chorzenice, Kłomnice, Lipicze, Michałów Rudnicki oraz Witkowie.

³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłomnice

⁴ Wstępna klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych wykonana na podstawie badań prowadzonych w 2016 roku w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 roku w sprawie klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2016 roku, poz. 1187) oraz wytycznych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

Zanieczyszczenie odpadami

Zanieczyszczeniem odpadami związane jest przede wszystkim z nielegalnym pozostawianiem nieczystości, zwłaszcza na nieużytkach, gruntach rolnych, przydrożnych rowach, dolinach rzek, czy terenach zadrzewionych. Zaśmiecanie terenu w ten sposób wiąże się z niską kulturą i edukacją ekologiczną mieszkańców i przyczynia się do degradacji środowiska naturalnego poprzez: zanieczyszczenie gleb, wód podziemnych i powierzchniowych, zagrożenia pożarowe, samozapłon gazów, szkodliwe oddziaływanie na florę i faunę.

Na obszarze gminy tego rodzaju zanieczyszczenia odpadami odnotowuje się zwłaszcza w sołectwach: Chmielarze i Garnek.

Deficyt obszarów zielonych – niski poziom lesistości

Gmina Kłomnice charakteryzuje się bardzo wysokim udziałem użytków rolnych wynoszący 74,32% powierzchni gminy, natomiast niskim stopniem zalesienia i zadrzewienia – 20,21 %.

Gmina Kłomnice nie wyróżnia się pod względem przyrodniczym⁵ i nie jest objęta powierzchniowymi prawnymi formami ochrony przyrody. Jedynie prawnie chronione są pomniki przyrody ożywionej: 2 szt. dębów szypułkowych w Janaszowie, dąb szypułkowy w Nieznanicach, brzoza żółta w Skrzydlowie. Dodatkowo zachowane zostały parki lub ich pozostałości: w Chorzenicach, Garnku, Nieznanicach, Rzekach Wielkich, Rzerzęzycach, Skrzydlowie, Zdrowej.

Gmina znajduje się w granicach korytarzy ekologicznych:

- korytarz ekologiczny - ssaki kopytne "K/LO-N" przebiegający w dolinie rzeki Warty, położony we wschodniej i południowej części gminy, z fragmentem newralgicznym między miejscowościami Garnek i Karczewice oraz "K/LZ-N" obejmujący południowo-wschodnią część gminy (tereny leśne),
- korytarz ekologiczny - ssaki drapieżne "D/JURA-N" przebiegający we wschodniej części gminy, w dolinie rzeki Warty, z fragmentem newralgicznym między miejscowościami Garnek i Karczewice,
- korytarz ekologiczny - ptaki "Dolina górnej Warty" - korytarz regionalny, przebiegający w dolinie rzeki Warty, położony we wschodniej i południowej części gminy oraz obejmujący północnowschodnią część gminy. Korytarze ekologiczne stanowią obszary umożliwiające migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Korytarze ekologiczne nie są zaliczone przez przepisy ustawy o ochronie przyrody do form ochrony przyrody prawnie chronionych. Obszary te w studium uwarunkowań i planach miejscowych powinny być uwzględnione, w szczególności w przypadku lokalizacji nowych linii komunikacyjnych oraz infrastruktury technicznej (obiektów napowietrznych i podziemnych, w szczególności rurociągów, linii kablowych oraz innych obiektów liniowych), poprzez ich przeprowadzenie w sposób umożliwiający przemieszczanie się dziko żyjących zwierząt.

W granicach gminy Kłomnice ze względu na walory przyrodnicze szczególną ochroną należy objąć:

- dolinę Warty - korytarz ekologiczny, z unikatowymi odcinkami meandrujących cieków wodnych,
- tereny leśne oraz występujące cenne tereny zieleni, w tym parki podworskie i aleje przydrożne,
- zwarte obszary gruntów pochodzenia organicznego (tereny o największej bioróżnorodności).

Wśród lasów przeważają lasy sosnowe; ich największe skupiska znajdują się w rejonie miejscowości Garnek, Chmielarze, Skrzydlów i Rzerzęzyce. Brzegi rzeki Warty zarasta przeważnie olsza czarna, kilka gatunków wierzby oraz topola biała; nad rzeką Wiercicą rzadko spotyka się olszę szarą.

⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłomnice

TABELA 23. POWIERZCHNIA I STOPIEŃ LESISTOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY KŁOMNICE

Sołectwo	Lasy i grunty leśne wg ewidencji gruntów w ha *	las i grunty leśne zinwentaryzowane w terenie a nie ujawnione w ewidencji gruntów w ha **	grunty zadrzewione i zakrzewione w ha*	Stoپیeń lesistości w %
Adamów	29,76	14,18	4,48	9,8%
Bartkowice	3,26	1,31	-	1,6%
Chmielarze	60,71	21,97	-	24,7%
Chorzenice	42,59	-	0,17	7,8%
Garnek	1 042,05	84,06	4,93	53,5%
Karczewice	9,34	4,84	-	2,5%
Kłomnice	131,21	21,18	1,52	12,8%
Konary	-	1,31	-	0,1%
Kuźnica	0,62	-	-	0,3%
Lipicze	80,01	7,22	-	20,3%
Michałów k. Kłomnic		19,00		22,7%
Michałów Rudnicki	1,26	0,57	0,09	2,3%
Nieznanice	59,77	-	1,33	8,2%
Niwki		Obręb Rzerzęczyce		55,4%
Pacierzów	12,48	3,25	-	2,2%
Rzeki	9,51	2,14	1,02	1,5%
Rzerzęczyce	986,62	63,04	0,22	55,4%
Skrzydłów	33,87	9,94	28,98	7,5%
Śliwaków	16,65	45,05	-	22,4%
Witkowice	-	-	-	0,0%
Zawada	2,82	12,8	-	1,8%
Zberezka	2,43	4,39	0,15	3,4%
Zdrowa	59,15	0,67	0,17	7,2%
OGÓŁEM GMINA				20,2%

Źródło: Częstochowskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych: Program Prac Urzędzeniowo – Rolnych i Terenów Rolnych dla gminy Kłomnice, na podstawie: * Ewidencja gruntów i budynków, ** Wywiad terenowy.

Deficyt obszarów zielonych: zalesionych, czy cennych przyrodniczo, uniemożliwia ochronę zasobów przyrody, w tym bioróżnorodności i gatunków chronionych. Dodatkowo ma negatywny wpływ na jakość środowiska naturalnego (w tym: powietrza atmosferycznego, czy wód).

Problemem związanym z niskim poziomem lesistości dotknięte są sołectwa: Adamów, Bartkowice, Chorzenice, Karczewice, Kłomnice, Konary, Kuźnica, Michałów, Nieznanice, Pacierzów, Rzeki, Skrzydłów, Witkowice, Zawada, Zberezka, Zdrowa.

5.3.2. Problemy przestrzenno-funkcjonalne

Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną

Jednym z poważnych problemów przestrzenno – funkcjonalnych jest niedostateczne wyposażenie Gminy Kłomnice w infrastrukturę techniczną, a w szczególności w system kanalizacji sanitarnej. Zgodnie z danymi GUS za 2015 rok, ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej wynosi 35,5% ogółu mieszkańców. Systemem kanalizacji sanitarnej objęte są miejscowości: Kłomnice, Michałów, Bartkowice, Zawada, Zberezka, Konary, Pacierzów, Lipicze oraz w około 50% Rzerzeczyce.

Odprowadzanie ścieków z sołectw Gminy Kłomnice realizowane jest za pośrednictwem sieci kanalizacji sanitarnej, administrowanej przez Urząd Gminy do oczyszczalni ścieków w Kłomnicach i Hubach.

Zaopatrzenie w wodę sołectw Gminy Kłomnice oparte jest o ujęcia lokalne wody pitnej zlokalizowane w miejscowościach Kłomnice, Witkowice i Garnek oraz ujęcia własne wody pitnej osób indywidualnych, w obszarach gminy, gdzie nie zlokalizowano wodociągów. Stopień zwodociągowania Gminy Kłomnice wynosi ponad 90%. Pomimo wysokiego udziału zaopatrzenia gminy w sieć wodociągową problemem jest niedostateczna przepustowość i jakość wody w wodociągu obsługiwany przez ujęcie w Witkowicach. W ujęciu, które zaopatruje w wodę z pierwszego górnokredowego poziomu wodonośnego sołectwa: Chorzenice, Kłomnice, Michałów Rudnicki, Nieznanice, Rzerzeczyce, Witkowice i Zdrowa, występuje zanieczyszczenie azotanami.

Gmina Kłomnice nie posiada rozbudowanej sieci gazowniczej. Zgodnie z danymi GUS za 2015 rok zaopatrzonych w gaz było 8,5% ogółu ludności gminy.

W związku z powyższym, do sołectw o kumulacji problemów w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną (wodno – kanalizacyjną i gazową) zaliczyć można przede wszystkim: Chorzenice, Michałów Rudniki, Nieznanice, Witkowice, Zdrowa.

Stagnacja w budownictwie mieszkaniowym

W 2016 roku w Gminie Kłomnice oddano do użytkowania ogółem 30 mieszkań (w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych stanowiących budownictwo indywidualne). Liczba nowych mieszkań na 100 mieszkańców wyniosła 0,22 szt.

Stagnacja w budownictwie mieszkaniowym wystąpiła przede wszystkim w sołectwach Barkowice, Chmielarze, Kuźnica, Michałów k/Kłomnic, Niwki, Pacierzów, Rzeki, Śliwaków, Zdrowa oraz Zberezka – gdzie nie oddano żadnego mieszkania do użytkowania.

TABELA 24. LICZBA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA NA 100 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY KŁOMNICE W 2016 ROKU

Sołectwo	Mieszkania oddane do użytkowania w szt.	Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 100 mieszkańców w szt.
Adamów	3	0,72
Bartkowice	0	0,00
Chmielarze	0	0,00
Chorzenice	1	0,27
Garnek	2	0,25
Karczewice	1	0,21
Kłomnice	5	0,18
Kuźnica	0	0,00
Konary	1	0,17
Lipicze	2	0,62
Michałów k/Kłomnic	0	0,00

Sołectwo	Mieszkania oddane do użytkowania w szt.	Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 100 mieszkańców w szt.
Michałów Rudnicki	1	0,67
Nieznanice	1	0,17
Niwki	0	0,00
Pacierzów	0	0,00
Rzeki	0	0,00
Rzerzeczyce	5	0,28
Skrzydłów	3	0,34
Śliwaków	0	0,00
Witkowice	4	0,59
Zawada	1	0,11
Zdrowa	0	0,00
Zberezka	0	0,00
OGÓŁEM GMINA	30	0,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Deficyt w mieszkalnictwie komunalnym, socjalnym

Wg danych GUS za 2015r. Gmina Kłomnice dysponowała 22 mieszkaniami o łącznej powierzchni 993 m², z czego 7 z nich stanowiły lokale socjalne. Wpłacono 102 dodatki mieszkaniowe o łącznej wartości 10671 zł.

TABELA 25. GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA W GMINIE KŁOMNICE W 2015 ROKU

Wyszczególnienie	2015
Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne)	
mieszkania ogółem	
mieszkania w szt.	22
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	993
lokale socjalne	
lokale w szt.	7
powierzchnia użytkowa lokali w m ²	277
Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych	
ogółem	
liczba w szt.	102
kwota w zł	10671

W Gminie Kłomnice średni udział osób oczekujących na mieszkania będące w zasobie gminy wynosi 0,14% ogółu ludności gminy. **Problem ten nasila się przede wszystkim wśród mieszkańców sołectw: Bartkowice (0,70%), Michałów k/Kłomnic (0,56%) oraz Nieznanice (0,52%), Zdrowa (0,32%), Lipicze (0,31%), Kłomnice (0,25%), Rzeki (0,15%).**

TABELA 26. LICZBA I UDZIAŁ OSÓB OCZEKUJĄCYCH NA MIESZKANIA SOCJALNE, KOMUNALNE W LICZBIE LUDNOŚCI OGÓŁEM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY KŁOMNICE W 2016 ROKU

Sołectwo	Liczba osób oczekujących na mieszkania socjalne, komunalne	Udział osób oczekujących na mieszkania socjalne, komunalne w liczbie mieszkańców
Adamów		0,00%
Bartkowice	2	0,70%
Chmielarze		0,00%
Chorzenice		0,00%
Garnek		0,00%
Karczewice		0,00%
Kłomnice	7	0,25%
Kuźnica		0,00%
Konary		0,00%
Lipicze	1	0,31%
Michałów k/Kłomnic	1	0,56%
Michałów Rudnicki		0,00%
Nieznanice	3	0,52%
Niwki		0,00%
Pacierzów		0,00%
Rzeki	1	0,15%
Rzerzeczyce	1	0,06%
Skrzydłów	1	0,11%
Śliwaków		0,00%
Witkowice		0,00%
Zawada		0,00%
Zdrowa	2	0,32%
Zberezka		0,00%
OGÓŁEM GMINA	19	0,14%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

5.3.3. Problemy techniczne

Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych w, tym: pustostany i obszary wymagające uporządkowania

Przeprowadzona inwentaryzacja i wizja lokalna pozwoliła na ocenę stanu technicznego obiektów budowlanych oraz wartości układów przestrzennych położonych na terenie Gminy Kłomnice. Analiza ta, umożliwiła stwierdzenie, iż część budynków, w tym pustostanów oraz zdegradowanych terenów, wymaga przebudowy, adaptacji, czy termomodernizacji (w szczególności w zakresie energooszczędności budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych).

Znaczna część obiektów charakteryzuje się również ograniczoną dostępnością dla osób niepełnosprawnych zwłaszcza w zakresie barier architektonicznych.

Stan techniczny części budynków i obszarów nie pozwala na ich eksploatację, m.in. ze względu na niespełnianie warunków technicznych, p. poz. Wysoki stopień dewastacji.

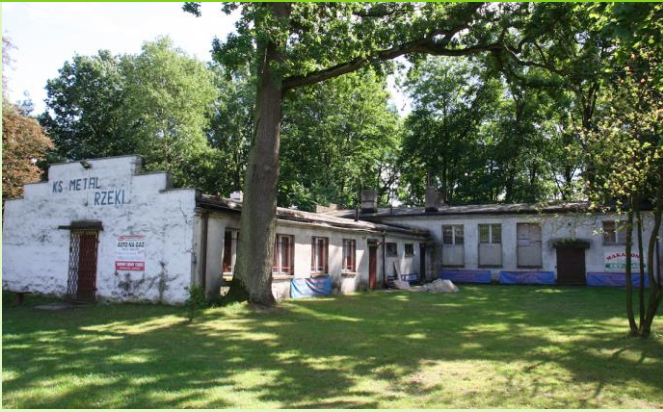

Na terenie gminy, w poszczególnych sołectwach, zlokalizowane są obszary zdegradowane oraz obiekty, które straciły swoją funkcję, wymagające modernizacji i odnowy, należą do nich m.in.:

TABELA 27. ZDEGRADOWANE OBIEKTY I TERENY W POSZCZEGÓLNYCH SOŁĘCTWACH GMINY KŁOMNICE

Lokalizacja	Liczba obiektów	Opis	Dokumentacja fotograficzna
Kłomnice	4	<ul style="list-style-type: none">• Teren po byłym targowisku „Pasternik”	
		<ul style="list-style-type: none">• Budynek dworca PKP przy ul. Kolejowej	
		<ul style="list-style-type: none">• Budynek B Urzędu Gminy	

		<ul style="list-style-type: none">• Budynek Gminnego Ośrodka Kultury	
Rzeki	1	<ul style="list-style-type: none">• Budynek przy ul. Głównej 7	
Witkowice	1	<ul style="list-style-type: none">• Plac w okolicy szkoły (skrzyżowanie ul. Częstochowskiej i Mstowskiej)	

Zdrowa	1	• Budynek po byłej mleczarni	
---------------	---	------------------------------	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie na podstawie inwentaryzacji i wizji lokalnej, fotografii Urzędu Gminy Kłomnice i www.maps.google.pl

Koncentracja obiektów wybudowanych przed 1945 rokiem

Na terenie Gminy Kłomnice zlokalizowane są obiekty, w tym budynki, wybudowane przed 1945 rokiem wymagające zabezpieczenia modernizacji i odnowy (często przy dużych nakładach finansowych) – zwłaszcza obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków, jak również takie które stanowią cenne dziedzictwo kulturowe.

Obiekty te w większości są w złym lub niedostatecznym stanie technicznym, wymagają przeprowadzenia niezbędnych prac budowlanych oraz zagospodarowania przyległego terenu.

W granicach gminy Kłomnice do rejestru zabytków wpisane są następujące obiekty i obszary:

- 1) kościół parafialny p.w. św. Marcina w Kłomnicach, późnobarokowy, z 1789r. rozbudowany XX w. Nr rejestru A/731 z 27.12.1967r. (woj. łódzkie), A/204 (woj. częstochowski);
- 2) cmentarz grzebalny w Kłomnicach, założony w I poł. XIXw. (w granicach muru ogrodzeniowego, z aleją dojazdową do cmentarza obsadzoną modrzewiem), Nr rejestru A/424/88 z 27.05.1988 (woj. częstochowski);
- 3) pałac i park w Nieznanicach z pocz. XXw. (obiekty w granicach założenia pałacowo-parkowego), Nr rejestru A/467/89 z 19.10.1989r. (woj. częstochowski);
- 4) dawny dwór drewniany w Rzekach Wielkich, z XVIIIw. Nr rejestru A/239 z 27.12.1967r. (woj. łódzkie), A/226/76 (woj. częstochowski);
- 5) dawna kaplica podworska w Skrzydłowie, klasycystyczna, z I poł. XIXw. Nr rejestru A/749 z 27.12. 1967r. (woj. łódzkie), A/370 (woj. częstochowski);
- 6) Kuźnica - grodzisko wczesnośredniowieczne (zabytek archeologiczny), Nr rejestru C/1059 z 28.08.1970r. (woj. łódzkie), C/364/78 (woj. częstochowski);
- 7) Skrzydłów - osada z okresu wędrówki ludów, stanowisko nr 2 (zabytek archeologiczny), Nr rejestru C/335/78 (woj. częstochowski).

Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Kłomnice została przyjęta przez Wójta Kłomnice Zarządzeniem nr 58/2016 z dnia 1 kwietnia 2016r. Do gminnej ewidencji zabytków włączono:

1. Kaplica mszalna p.w. św. Stanisława Chorzenice, ul. Częstochowska 1927 r.
 2. Dwór w zespole parkowo dworskim Chorzenice, ul. Główna 53 1927 r.
 3. Budynek administracyjny w zespole parkowo dworskim; obecnie dom mieszkalny Chorzenice, ul. Główna 53 1905 r.
 4. Park dworski w Chorzenicach Chorzenice, ul. Główna 53 początek XXw.
- Nieznanice:
5. Pałac wraz z parkiem; obecnie hotel Nr rejestru zabytków A/467 Nieznanice, ul. Sobieskiego 22a 1917- 1924 r.
- Zdrowa:
6. Dom mieszkalny (murowany) Zdrowa, ul. Ceglana 4 1933 r.
 7. Wieża ciśnień (murowana) Zdrowa, ul. Ceglana 4 1935 r.
 8. Cegielnia murowana Zdrowa, ul. Ceglana 4 1918 r. data modernizacji
 9. Cmentarz parafialny (cmentarz grzebalny rzymsko – katolicki) Nr rejestru zabytków A/424 Kłomnice, ul. Częstochowska połowa XIX w.

10. Kościół parafialny p.w. św. Marcina Nr rejestru zabytków A/204 Kłomnice, ul. Częstochowska 106 1779 – 1789 r.
11. Dzwonnica przy kościele parafialnym Kłomnice, ul. Częstochowska 106 koniec XIX w.
12. Brama wraz z murem ogrodzeniem kościoła Kłomnice, ul. Częstochowska 106 koniec XVIII w.
13. Budynek kolejowy, spedycyjny murowany; obecnie magazyn i sklep Kłomnice, ul. Kolejowa początek XX w.
14. Wieża wodna na stacji kolejowej Kłomnice, ul. Dworcowa 1870 r.
15. Dom mieszkalny, piętrowy, murowany, kolejowy Kłomnice, ul. Dworcowa 1878 r.
16. Budynek podworski - ochronka, obecnie sklep murowany ul. Główna 1 początek XX w
17. Plebania murowana Garnek, ul. Główna 2 1898 r.
18. Stróżówka, obecnie biblioteka Garnek, ul. Główna 3 1898 r.
19. Budynek podworski mieszkalny (murowany) Garnek, ul. Główna 5 początek XX w
20. Dwór (Moraczewskich) zostały piwnice Garnek, ul. Główna 5b 2 połowa XIXw
21. Spichlerz murowany w d. zespole folwarcznym Garnek, ul. Główna 5 początek XX w
22. Stajnia murowana w d. zespole folwarcznym Garnek, ul. Główna 5 początek XX w
23. Cmentarz parafialny ujęty w planie jako zabytek Garnek II, ul. Cmentarna 1902 r.
24. Park dworski - fragmenty Garnek przełom XIX/XX w.
25. Dwór, obecnie przedszkole w zespole parkowo dworskim Nr rejestru zabytków A/226 Rzeki Wielkie, ul. Główna, początek XIXw
26. Park dworski w zespole parkowo - dworskim Rzeki Wielkie, ul. Główna początek XIXw Rzerzęczyce
27. Park Rzerzęczyce, ul. Skrzydlowska i ul. Sportowa XIX-XX w.
28. Dwór murowany w zespole parkowo dworskim Skrzydlów początek XX w
29. Kaplica dworska w zespole parkowo dworskim Nr rejestru zabytków A/370 Skrzydlów 1830 r.
30. Park dworski w zespole parkowo - dworskim Skrzydlów początek XX w.
31. Kościół p.w. św. Piotra i Pawła Zawada, ul. Częstochowska 1930/1933 r.
32. Plebania murowana Zawada, ul. Częstochowska 4 1930/1933 r.
33. Cmentarz po epidemii Zawada, ul. Częstochowska lata '30 XX w.
34. Cmentarz parafialny Zawada, ul. Częstochowska XIX-XX w.

W części tekstowej miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kłomnice z 2016 r. wprowadzono oprócz obiektów ujętych w aktualnej Gminnej Ewidencji Zabytków, dodatkowo ochronę obiektów o wartościach zabytkowych:

1) w Chorzenicach:

- a) młyn mechaniczny nr 22, murowany, z 1909r.
- b) budynek murowany, ul. Główna 28, z 1931r.
- c) budynek murowany, ul. Główna 32, z 1931r.
- d) budynek mieszkalny, ul. Główna 34, z 1905r.
- e) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Główna 37, z poł. XIXw.
- f) budynek murowany, ul. Główna 47, z 1931r.
- g) budynek mieszkalny, ul. Główna 56, z 1925r.

2) w Hubach (sołectwo Adamów) - chałupa drewniana nr 21, z 1908r.

3) w Karczewicach:

- a) kapliczka przy młynie,
- b) stodoła, ul. Wolności 56,
- c) chałupa drewniana, ul. Wolności 56, koniec XIXw.
- d) obora murowana, ul. Wolności 56, koniec XIXw.
- e) chałupa drewniana, ul. Wolności 56, koniec XIXw.
- f) młyn wodny (obecnie motorowy), połowa XIXw.

4) w Kłomnicach:

- a) budynek murowany, ul. Sądowa 2, z 1913r.
- b) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Pocztowa 2, 2 poł. XIX w.
- c) dawana fabryka Bugaja, murowana, ul. Ogrodowa 12, z 1903r.
- d) budynek mieszkalny, murowany, ul. Kolejowa 7, z 1916r.
- e) młyn motorowy, murowany, ul. Kolejowa 7, z 1916 -18r.
- f) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Nowa 45, z 1927r.
- g) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Częstochowska 99a, z 1908r.
- h) nowa fabryka Bugaja maszyn rolniczych, murowana, ul. Częstochowska 17, z 1924r.

- i) dawna fabryka pieprzu, ul. Częstochowska, z 1888r.
- j) budynek mieszkalny, nowa fabryka Bugaja, ul. Częstochowska 17, obecnie restauracja,
- k) kapliczka przydrożna św. Nepomucena, ul. Częstochowska, z 1905r.
- 5) w Konarach - budynek mieszkalny drewniany, ul. Szkolna 25, z 1830r.
- 6) w Nieznanicach:
 - a) zabudowania gospodarcze, stajnia murowana, z 1917r.
 - b) zabudowania gospodarcze, waga murowana, z ok. 1917r.
 - c) zabudowania gospodarcze, stodoły murowane, z ok. 1917r.
 - d) zabudowania gospodarcze, murowane - magazyn sprzętu, spichlerz i budynek magazynowy z ok. 1917r.
 - e) dawna oficyna (budynek mieszkalny) murowany, ok. 1917r.
 - f) czworak I, murowany, z ok. 1917r.
 - g) czworak II, murowany, z ok. 1917r.
 - h) czworak III, murowany, z ok. 1917r.
 - i) budynek mieszkalny i stajnie murowane, z ok. 1917r.
 - j) zabudowania gospodarcze, z ok. 1917r.
 - k) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Sobieskiego 14, koniec XIXw.
 - l) kapliczka murowana, z pocz. XXw.
- 7) w Rzekach Małych (sołectwo Rzeki) - dom drewniano-murowany, ul. Karczewicka 28, z 1931r.
- 8) w Rzekach Wielkich (sołectwo Rzeki):
 - a) chałupa drewniana, ul. Główna 28,
 - b) budynek dawnej fabryki tektury, murowany, z 1872r.
- 9) w Rzerzęczycach:
 - a) budynek dworski - spichlerz murowany, ul. Skrzydlowska 88, koniec XIXw.
 - b) dom murowany, ul. Mstowska 87, z 1925r.
- 10) w Skrzydlowie:
 - a) obórka murowana, ul. Nadrzeczna 10, pocz. XXw.
 - b) chałupa drewniano-murowana, ul. Nadrzeczna 8, z 1937r.
 - c) dom drewniany, ul. Główna 37, pocz. XXw.
 - d) budynki gospodarcze, murowane, pocz. XXw.
 - e) gorzelnia murowana, XIXw. 1899, 1940-50,
 - f) budynek mieszkalny, drewniany, na terenie stadniny, z XIX/XXw.
 - g) dworek murowany (stadnina), poł. XIXw.
- 11) w Śliwakowie:
 - a) dom nr 3, drewniany, z pocz. XXw.
 - b) kapliczka przydrożna, murowana, z pocz. XXw.
- 12) w Witkowicach:
 - a) kapliczka murowana, ul. Główna, z 1909r.
 - b) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Główna 17, z 1910r.
 - c) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Główna 31, z 1927r.
 - d) budynek mieszkalny, murowany, ul. Główna 34, z pocz. XXw.
 - e) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Główna 33, z 1926r.
 - f) budynek mieszkalny, murowany, ul. Główna 43, z 1930r.
 - g) budynek mieszkalny, murowany, ul. Główna 58, z 1928r.
 - h) dawna suszarnia, murowana, ul. Leśna 3, pocz. XXw.
- 13) w Zawadzie:
 - a) kapliczka "ofiarom epidemii 1896r." w miejscu po cmentarzu zakaźnym,
 - b) obora murowana, częściowo przebudowana, ul. Sobieskiego 23, koniec XIXw.
 - c) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Sobieskiego, z 1896r.
 - d) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Sobieskiego 63, z 1913r.
 - e) chałupa drewniana, ul. Sobieskiego, z pocz. XXw.
 - f) budynek mieszkalny, murowany, ul. Konarska 119, z 1918r. (ul. Sobieskiego 25, dz. nr 481/2)
- 14) w Zberezce - budynek mieszkalny, murowany, nr 1, z końca XIXw.
- 15) w Zdrowej - budynek mieszkalny, drewniany, nr 51, z 1932r.

Na terenie gminy zinwentaryzowano ogółem 102 obiekty wybudowane przed 1945 rokiem, z czego 18 z nich zlokalizowanych jest w Kłomnicach, 13 w Nieznanicach, a 11 w Chorzenicach.

TABELA 28. LICZBA OBIEKTÓW WYBUDOWANYCH PRZED 1945 ROKIEM W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY KŁOMNICE

Sołectwo	Liczba obiektów w szt.
Adamów	1
Bartkowice	0
Chmielarze	0
Chorzenice	11
Garnek	9
Karczewice	6
Kłomnice	18
Kuźnica	0
Konary	1
Lipicze	0
Michałów k/Kłomnic	0
Michałów Rudnicki	0
Nieznanice	13
Niwki	0
Pacierzów	0
Rzeki	5
Rzerzęczyce	3
Skrzydłów	10
Śliwaków	2
Witkowice	8
Zawada	10
Zdrowa	4
Zberezka	1
OGÓŁEM GMINA	102

Źródło: Rejestr zabytków, gminna ewidencja zabytków, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy Kłomnice z 2016 r.

5.4. Podsumowanie diagnozy ilościowej

W poniższej tabeli zebrano i usystematyzowano wskaźniki świadczące o występowaniu zdegradowanych obszarów na terenie Gminy Kłomnice. Na podstawie analizy danych ilościowych dokonano oceny problemów społecznych, jak również gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych w poszczególnych miejscowościach.

Jeżeli wartość wskaźnika dla danego sołectwa jest równa, bądź gorsza niż średnia dla całej gminy uznano, iż problem występuje na jego obszarze.

TABELA 29. OCENA SYTUACJI W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH ŚWIADCZĄCEJ O WYSTĘPOWANIU OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH W GMINIE KŁOMNICE - ANALIZA ILOŚCIOWA

PROBLEMY SPOŁECZNE

Sołectwo	Depopulacja	Starzenie się społ. (wzrost os. w wieku poproduk.)	Udział ludności w wieku poproduk.	Ubóstwo	Bezradność w/s opiekuńczo - wychowawczych	Uzależnienia	Niepełnosprawność	Przemoc w rodzinie	Bezrobocie
Adamów	0,48%	25,81%	18,75%	0,00%	1,68%	0,00%	6,25%	0,00%	1,09%
Bartkowice	-4,35%	41,46%	20,28%	0,00%	0,35%	0,35%	1,75%	0,00%	1,60%
Chmielarze	-4,58%	16,00%	23,20%	3,20%	0,00%	0,80%	5,60%	4,80%	8,86%
Chorzenice	5,62%	42,22%	17,02%	0,27%	0,00%	0,00%	1,60%	0,00%	1,20%
Garnek	-0,25%	37,50%	20,81%	0,25%	0,50%	0,00%	2,65%	0,38%	2,92%
Karczewice	-3,55%	44,59%	23,16%	0,65%	0,00%	0,22%	4,55%	0,87%	3,05%
Kłomnice	-2,13%	34,44%	21,58%	0,25%	0,57%	0,25%	1,89%	1,11%	1,98%
Kuźnica	0,82%	33,33%	16,26%	0,00%	0,00%	0,00%	0,81%	0,00%	0,00%
Konary	-1,51%	38,14%	22,87%	0,00%	0,00%	0,00%	1,54%	0,00%	2,17%
Lipicze	-1,83%	22,95%	23,36%	0,62%	1,25%	0,00%	1,25%	0,00%	1,49%
Michałów k/Kłomnic	4,12%	14,29%	18,08%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	3,20%
Michałów Rudnicki	4,20%	25,00%	23,49%	0,00%	0,00%	0,00%	0,67%	0,00%	0,00%
Nieznanice	-3,84%	36,90%	19,97%	0,00%	0,00%	0,17%	0,69%	0,00%	3,27%
Niwki	-1,30%	28,57%	23,68%	0,00%	2,63%	0,00%	3,29%	0,00%	2,00%
Pacierzów	-3,87%	41,33%	22,46%	0,42%	0,00%	0,42%	2,54%	0,00%	1,68%
Rzeki	-0,31%	42,16%	22,38%	0,77%	0,00%	0,15%	2,78%	0,93%	1,70%
Rzerzyczyce	-1,49%	34,88%	19,50%	0,00%	0,06%	0,06%	1,46%	0,62%	2,39%
Skrzydłów	1,04%	38,28%	20,30%	0,00%	0,46%	0,00%	1,61%	0,80%	2,20%
Śliwaków	-9,09%	21,05%	28,75%	1,25%	0,00%	1,25%	5,00%	0,00%	2,04%
Witkowice	1,49%	24,49%	17,91%	0,00%	0,00%	0,44%	1,76%	0,00%	1,59%
Zawada	-0,56%	31,30%	19,37%	0,11%	1,24%	0,45%	2,48%	0,00%	2,33%
Zdrowa	-4,49%	35,23%	19,29%	0,16%	4,05%	0,16%	1,13%	0,00%	1,03%
Zberezka	0,97%	15,79%	21,15%	0,00%	0,00%	0,00%	1,92%	0,00%	1,54%
OGÓŁEM GMINA (ŚREDNIA WARTOŚĆ)	-1,27%	34,25%	20,66%	0,21%	0,57%	0,18%	2,08%	0,50%	2,11%

PROBLEMY SPOŁECZNE

Sołectwo	Przestępczość (liczba Interwencji policji na 1000 mieszkańców)	Organizacje pozarząd. Na 1000 mieszk.	Czytelniczy bibliotek	Frekwencja wyborcza	Odsetek osób obj. wychow. przedszk.	Wyniki sprawdzianu 6-klasistów i egzaminu gimnazjalnego	LICZBA ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW (MAX 15)
Adamów	69,71	2,40	16,11%	47,36%	50,00%		5
Bartkowie	125,87	3,50	13,29%	38,98%	100,00%		6
Chmielarze	80,00	0,00	7,20%	42,24%	66,67%		12
Chorzenice	119,68	7,98	6,38%	50,10%	100,00%		5
Garnek	98,36	5,04	20,30%	42,24%	73,91%		9
Karczewice	99,57	4,33	14,94%	42,24%	82,35%		11
Kłomnice	164,76	3,57	14,87%	51,74%	77,89%		8
Kuźnica	8,13	0,00	19,51%	42,24%	87,50%		3
Konary	59,73	1,71	9,56%	46,31%	68,42%		8
Lipicze	74,77	0,00	8,72%	38,98%	100,00%		7
Michałów k/Kłomnic	84,75	5,65	8,47%	38,98%	100,00%		3
Michałów Rudnicki	100,67	0,00	1,34%	50,10%	33,33%		6
Nieznanice	90,28	1,74	7,47%	43,96%	72,22%		8
Niwki	39,47	0,00	24,34%	46,64%	50,00%		6
Pacierzów	48,73	2,12	18,43%	47,59%	35,71%		8
Rzeki	38,58	3,09	6,02%	44,18%	78,95%		8
Rzerzęczyce	64,99	2,24	19,78%	46,64%	80,00%		5
Skrzydłów	67,66	2,29	19,72%	47,36%	83,33%		5
Śliwaków	187,50	0,00	6,25%	44,18%	100,00%		9
Witkowie	54,33	0,00	8,08%	50,10%	69,05%		5
Zawada	83,33	4,50	23,76%	44,18%	75,00%		6
Zdrowa	61,59	4,86	11,51%	41,92%	66,67%		6
Zberezka	86,54	0,00	17,31%	44,18%	60,00%		4
OGÓŁEM GMINA (ŚREDNIA WARTOŚĆ)	92,64	2,96	14,83%	46,51%	75,10%		

Legenda:

Występowanie problemu, wartość wskaźnika w danym sołectwie równa bądź gorsza w porównaniu do średniej dla całej gminy

Sołectwo	PROBLEMY GOSPODARCZE		PROBLEMY ŚRODOWISKOWE						
	liczba osób prowadzących działal. na 100 w wieku produkcyjnym	spadek liczby os. fizycznych prowadz. działalność gospod.	OGÓŁEM PROBLEMY GOSPOD. (MAX 2)	Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	Zanieczyszczenie wód	Hałas	Zanieczyszczenie odpadami	Niski stopień lesistości	OGÓŁEM PROBLEMY ŚRODOWISKOWE (MAX 5)
Adamów	2,19	-14,3%	2					9,80%	1
Bartkowice	13,37	13,6%						1,60%	2
Chmielarze	2,53	0,0%	1					24,70%	2
Chorzenice	10,00	19,0%						7,80%	2
Garnek	8,75	25,0%						53,50%	2
Karczewice	5,76	54,5%	1					2,50%	2
Kłomnice	10,72	8,3%						12,80%	4
Kuźnica	8,43	-22,2%	1					0,30%	1
Konary	7,05	18,2%	1					0,10%	2
Lipicze	4,98	11,1%	1					20,30%	1
Michałów k/Kłomnic	5,60	0,0%	1					22,70%	
Michałów Rudnicki	10,42	66,7%						2,30%	2
Nieznanice	7,36	-22,9%	2					8,20%	1
Niwki	1,00	0,0%						55,40%	
Pacierzów	8,39	0,0%						2,20%	1
Rzeki	5,58	-14,8%	2					1,50%	2
Rzrzęczyce	6,37	12,5%	1					55,40%	
Skrzydłów	3,85	31,3%	1					7,50%	2
Śliwaków	10,20	0,0%						22,40%	1
Witkowice	8,86	14,7%						0%	3
Zawada	6,28	6,1%	1					1,80%	1
Zdrowa	6,98	-3,6%	2					7,20%	1
Zberezka	6,15	100,0%	1					3,40%	1
OGÓŁEM GMINA (ŚREDNIA WARTOŚĆ)	7,57	9,0%						20,20%	

PROBLEMY PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNE

PROBLEMY TECHNICZNE

Sołectwo	Niewystarczające wyposażenie w infrastr. techniczną	Liczba nowych mieszkań na 100 mieszkańców	Udział osób oczekujących na mieszkania komunalne, socjalne	OGÓŁEM PROBLEMY PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNE (MAX 3)	Lokalizacja zdegradowanych terenów i obiektów	Obiekty wybudow. przed 1945r.	OGÓŁEM PROBLEMY TECHNICZNE (MAX 2)
Adamów		0,72	0,00%	1		1	1
Bartkowice		0	0,70%	2		0	
Chmielarze		0	0,00%	2		0	
Chorzenice		0,27	0,00%	1		11	1
Garnek		0,25	0,00%	1		9	1
Karczewice		0,21	0,00%	2		6	1
Kłomnice		0,18	0,25%	2	4	18	2
Kuźnica		0	0,00%	2		0	
Konary		0,17	0,00%	1	1	1	2
Lipicze		0,62	0,31%	1		0	
Michałów k/Kłomnic		0	0,56%	2		0	
Michałów Rudnicki		0,67	0,00%	1		0	
Nieznanice		0,17	0,52%	2		13	1
Niwki		0	0,00%	2		0	
Pacierzów		0	0,00%	1		0	
Rzeki		0	0,15%	3	1	5	2
Rzerzyczce		0,28	0,06%			3	1
Skrzydłów		0,34	0,11%	1		10	1
Śliwaków		0	0,00%	2		2	1
Witkowice		0,59	0,00%	1	1	8	2
Zawada		0,11	0,00%	1		10	1
Zdrowa		0	0,32%	3	1	4	2
Zberezka		0	0,00%	1		1	1
OGÓŁEM GMINA (ŚREDNIA WARTOŚĆ)		0,22	0,14%			102	

ZESTAWIENIE WYNIKÓW

Sołectwo	PROBLEMY SPOŁECZNE (MAX 15)	PROBLEMY POZOSTAŁE (MAX 12)	PROBLEMY OGÓŁEM (MAX 27)	UDZIAŁ PROBLEMÓW %
Adamów	5	5	10	37%
Bartkowice	6	4	10	37%
Chmielarze	12	5	17	63%
Chorzenice	5	4	9	33%
Garnek	9	4	13	48%
Karczewice	11	6	17	63%
Kłomnice	8	8	16	59%
Kuźnica	3	4	7	26%
Konary	8	6	14	52%
Lipicze	7	3	10	37%
Michałów k/Kłomnic	3	3	6	22%
Michałów Rudnicki	6	3	9	33%
Nieznanice	8	6	14	52%
Niwki	6	2	8	30%
Pacierzów	8	2	10	37%
Rzeki	8	9	17	63%
Rzerzeczyce	5	2	7	26%
Skrzydłów	5	5	10	37%
Śliwaków	9	4	13	48%
Witkowice	5	6	11	41%
Zawada	6	4	10	37%
Zdrowa	6	8	14	52%
Zberezka	4	4	8	30%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych, inwentaryzacji zasobów

Uwzględniając powyższe kategorie problemów można określić grupę sołectw Gminy Kłomnice, w których negatywne zjawiska występują z największą intensywnością. W procesie delimitacji przyjęto, że sołectwo, w którym występuje co najmniej 8 problemów społecznych (z 15 możliwych), a po z sumowaniu z pozostałymi problemami, udział wszystkich negatywnych zjawisk wynosi powyżej 55% ogółu kryteriów, może zostać uznane za obszar zdegradowany. **Podsumowując, w 4 sołectwach Gminy Kłomnice występują ponadprzeciętne poziomy negatywnych zjawisk w badanych kategoriach, tj.: Chmielarze, Karczewice, Kłomnice i Rzeki.** W powyższych sołectwach skumulowana jest największa liczba i rodzaj problemów społecznych, jak również gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych technicznych, w porównaniu z innymi obszarami gminy oraz uśrednionymi wartościami dla niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

5.5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

W wyniku przeprowadzenia diagnozy ilościowej, w oparciu o dostępne wskaźniki, wyznaczono obszar zdegradowany, w skład którego chodzą następujące sołectwa: **Chmielarze, Karczewice, Kłomnice i Rzeki**. Granice powyższych obszarów będą stanowiły obszar rewitalizacji.

Następnie dokonano pogłębionej analizy i diagnozy obszaru wskazanego do rewitalizacji, przy współpracy z interesariuszami, w tym: lokalnymi liderami, instytucjami samorządowymi i publicznymi (w tym: Urzędem Gminy Kłomnice) oraz mieszkańcami.

Przeprowadzono konsultacje społeczne w formie badań ankietowych i warsztatów w zakresie identyfikacji obszarów wymagających wsparcia, problemów i potrzeb wymuszających proces rewitalizacji.

Na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców w ramach konsultacji społecznych w miesiącach: lipiec - sierpień 2017 roku, wskazano sołectwa na terenie gminy borykające się z największymi problemami, określono zagrożenia na występujące na tych obszarach, oceniono poszczególne dziedziny życia, jak również kierunki działań i najważniejsze przedsięwzięcia. Dodatkowo w ramach przeprowadzonych warsztatów w dniu 10.08.2017 r. dokonano konsultacji i porównania wyników diagnozy ilościowej oraz pogłębionych badań, w tym jakościowych.

Przeprowadzone badania w formie ankietyzacji wskazały, że do obszarów o nasileniu największej liczby problemów zaliczyć należy sołectwa: Kłomnice, Chmielarze, Karczewice i Rzeki (ponad 80% odpowiedzi respondentów) – które stanowią obszar rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji, ze względu na specyfikę miejscowości oraz rodzaj zidentyfikowanych zagrożeń został podzielony na dwa podobszary: Podobszar A - „Kłomnice” oraz Podobszar B – „Nadwarciański” skupiający 3 sołectwa połączone ze sobą wspólnymi granicami, o bardzo podobnych problemach, tj. Chmielarze, Karczewice oraz Rzeki.

TABELA 30. POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI – PODOBSZAR A – „KŁOMNICE”

PODOBSZAR A - „KŁOMNICE”	
PROBLEMY SPOŁECZNE	
Depopulacja	W Kłomnicach w przeciągu ostatnich 5 lat liczba mieszkańców zmalała o 2,13% - problem ten jest związany przede wszystkim z ujemnym przyrostu naturalnego.
„Starzenie się” społeczeństwa	W latach 2012-2016, udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności ogółem wzrósł o ponad 34,44%, znacznie zmalał natomiast w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym – co wiąże się z koniecznością stworzenia odpowiedniej infrastruktury i poprawy dostępu do usług dla osób starszych. Ponad 94% ankietowanych (z maksymalnie 5 możliwych odpowiedzi) wskazało, iż włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem (do których zaliczyć można osoby starsze) powinno przyczynić się do ograniczenia problemów za obszarze rewitalizacji.
Znaczny udział osób w wieku poprodukcyjnym	Udział osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł 21,58% w 2016r. Co świadczy o niekorzystnej strukturze demograficznej w sołectwie. Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć: samotność, chorobę, inwalidztwo, ubóstwo. Rodzina nie zawsze jest w stanie zapewnić odpowiednią pomoc seniorom, dlatego konieczne jest wsparcie rodziny w jej funkcjach opiekuńczych lub zapewnienie opieki instytucjonalnej. Sieć instytucji i placówek wspomagających osoby starsze na terenie sołectwa jest niewystarczająca. Pomoc zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez świadczenie wyłącznie w formie usług opiekuńczych lub kierowanie osób do placówek instytucjonalnych tj.: DPS, ZOL.

Ubóstwo	<p>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo wyniósł 0,25% w 2016r. (w porównaniu do średniej dla gminy: 0,21%). Głównym problemem ubóstwa jest bezrobocie.</p> <p>Jednocześnie 66,7% ankietowanych jako jeden z głównych problemów występujących na tym obszarze wskazało ubóstwo/biedę. Zjawisko to może prowadzić do wykluczenia społecznego oraz patologii społecznych. Dodatkowo postuluje się stworzenie warunków do zmniejszenia ubóstwa poprzez udostępnienie odpowiedniej infrastruktury świadczącej usługi społeczne, jak również przyczyniające się do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców (w tym również samozatrudnienia), a w konsekwencji do zmniejszenia poziomu bezrobocia i ubóstwa, zwłaszcza w rodzinach objętych pomocą społeczną.</p>
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	<p>W 2016 roku odsetek osób korzystających ze wsparcia GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wyniósł 0,57% ogółu mieszkańców i jest obok bezrobocia, jednym z najczęstszych przyczyn objęcia pomocą społeczną.</p> <p>Dodatkowo w ciągu ostatnich 5 lat problem ten powiększył się ponad dwukrotnie.</p> <p>Problem ten jest często skorelowany ze zjawiskiem alkoholizmu, złymi warunkami socjalno – bytowymi, przemocą w rodzinie, nieporadnością życiową, rozwodem lub śmiercią rodzica, czy nieodpowiednią opieką nad dziećmi. W konsekwencji prowadzi do zaniedbywania nauki i niedostatecznego poziomu wykształcenia, demoralizacji oraz przestępczości.</p> <p>Brak specjalistycznego wsparcia powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska i umieszczenia w pieczy zastępczej.</p> <p>Dodatkowo problem ten jest przyczyną bezrobocia, zwłaszcza wśród kobiet, w tym matek samotnie wychowujących dzieci.</p> <p>Z obserwacji rodzin na terenie Kłomnic wynika, że problemy dysfunkcyjności częściej pojawiają się w rodzinach gdzie:</p> <ul style="list-style-type: none">- dochody są stosunkowo niskie,- członkowie mają niski status społeczno – ekonomiczny, niski poziom wykształcenia i uczestnictwa w kulturze,- panują złe warunki mieszkaniowe (niski standard wyposażenia i duża liczba mieszkańców na małej powierzchni). <p>Badane osoby podkreślały, że na obszarze sołectwa brakuje miejsc, w tym obiektów, czy przestrzeni publicznych, które byłyby bazą do realizacji przedsięwzięć mających na celu poprawę poziomu aktywnej integracji rodzin. Ponad 86% ankietowanych jako 1 z 5 możliwych do wyboru oczekiwanych efektów rewitalizacji wskazało na poprawę estetyki i zagospodarowania przestrzeni publicznych, w tym budynków, placów oraz miejsc spotkań.</p> <p>Dodatkowo wskazywano na konieczność realizacji działań polegających na organizacji spotkań oraz wydarzeń o charakterze kulturalnym, edukacyjnym, rekreacyjnym, czy sportowym. Jako jeden z problemów występujących na obszarze ankietowani wskazali: słabą dostępność oferty kulturalnej i rekreacyjnej -27,8% osób biorących udział w ankiecie.</p> <p>Niestety barierą jest brak odpowiedniej infrastruktury na terenie Kłomnic spełniającej określone warunki pod względem powierzchni, jak również elementów towarzyszących, z uwzględnieniem potrzeb dzieci, młodzieży, czy osób niepełnosprawnych (w tym: poruszających się na wózkach).</p>

Uzależnienia, w tym: alkoholizm	<p>Problem dotyczy znacznego udziału osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na uzależnienia, zwłaszcza od alkoholu, których udział w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa wyniósł: 0,25%, w porównaniu ze średnią dla gminy: 0,18% - wg danych za 2016 rok. Pogłębianie się zjawiska może przyczynić się do patologii społecznych, w tym wzrostu przestępczości oraz marginalizacji i wykluczenia społecznego. Jednocześnie przekłada się na pozostałe problemy, m.in. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwo oraz bezrobocie.</p> <p>Alkoholizm to jeden z dominujących problemów w obszarze pomocy społecznej trudny do rozwiązania, gdyż zarówno jego źródłem, jak i skutkiem są inne problemy. Nadużywanie alkoholu a także innych środków psychoaktywnych, powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Następstwa te dotyczą zarówno zdrowia fizycznego jak również psychicznego. Problemami współwystępującymi z uzależnieniem są bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcje rodzin, długotrwała choroba, przestępczość w tym przemoc w rodzinie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zalicza się uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia.</p> <p>Zjawiskiem niepokojącym jest sięganie po alkohol i środki uzależniające przez coraz młodsze osoby. Nadużywanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami jakie niesie życie. Osoba taka jest niedojrzała emocjonalnie, skłonna do wahań i wybuchowych reakcji. Problem uzależnień znajduje swoje negatywne odbicie nie tylko w życiu jednostki, ale całego społeczeństwa. Uzależnienie jest problemem całej rodziny, często jest przyczyną rozwodów, prowadzi do przemocy, stanowi zagrożenie dla funkcjonowania biologicznego i emocjonalnego wszystkich członków rodziny, łączy się z problemem przemocy w rodzinie.</p> <p>Badania ankietowe potwierdzają (22,2% odpowiedzi respondentów), że problem uzależnień jest znaczny.</p>
Przemoc w rodzinie	<p>Kolejnym zidentyfikowanym problemem na terenie miejscowości jest przemoc w rodzinie. Ze wsparcia GOPS w 2016 roku korzystało 1,11% mieszkańców Kłomnic. Prawie 14% ankietowanych wskazało na zagrożenie związane z przemocą w rodzinie.</p> <p>Problem ten jest ściśle skorelowany innymi negatywnymi zjawiskami społecznymi, a zwłaszcza z alkoholizmem.</p>
Bezrobocie	<p>Pomimo, iż poziom bezrobocia na niniejszym obszarze jest niższy niż średnia dla całej gminy, to jednak liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie stanowi ok. 40% ogółu klientów GOPS.</p> <p>Również badania ankietowe potwierdzają (44,4% ogółu respondentów), że zjawisko bezrobocia należy do jednych z najpoważniejszych problemów w Kłomnicach.</p> <p>Ponad połowę osób zarejestrowanych w PUP stanowią osoby długotrwale bezrobotne oraz kobiety.</p>
Przestępczość	<p>Na zidentyfikowanym obszarze pojawia się problem związany z wysokim poziomem przestępczości (przede wszystkim w zakresie kradzieży i rozbojów). W 2016 r. liczba przestępstw na 1000 mieszkańców sołectwa wyniosła 164,76 szt.</p> <p>Również ankietowani mieszkańcy wskazali na problem jaki stanowi przestępczość na obszarze rewitalizacji, tj. 27,8% ogółu badanych.</p> <p>Wśród mieszkańców panuje niedostateczne poczucie bezpieczeństwa. Największa liczba obaw dotyczy włamań i drobnych kradzieży oraz dewastacji mienia. Jednym z problemów jest również nasilająca się przestępczość wśród młodocianych.</p>
Jakość życia w zakresie kwestii społecznych i kulturalnych	<p>Pogłębiona analiza przeprowadzona w formie ankietyzacji i wywiadów wskazała również na:</p> <ul style="list-style-type: none">• ograniczony dostęp do usług i infrastruktury dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych,• konieczność zwiększenia dostępności do programów mających na celu zmniejszenie bezrobocia i patologii społecznych,• niedostateczną ofertę usług społecznych i spędzania wolnego czasu, która mogłaby mieć pozytywny wpływ m.in. na aktywizację i integrację społeczną

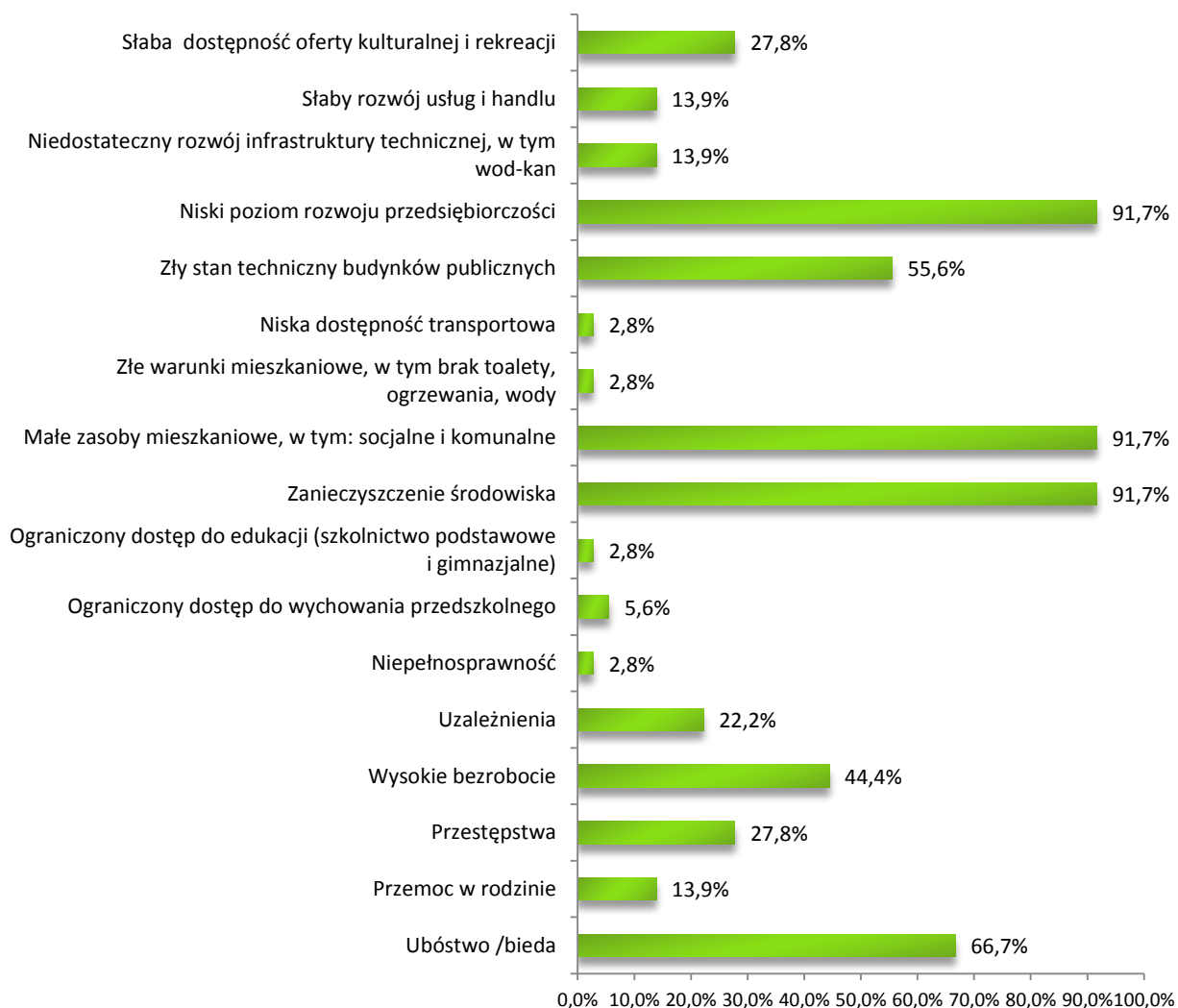

	mieszkańców (w tym: całych rodzin). Problem ten wynika zwłaszcza z braku odpowiedniej infrastruktury.
PROBLEMY GOSPODARCZE	
Niedostateczny poziom rozwoju gospodarczego	<p>Pomimo, iż wskaźniki przedsiębiorczości na terenie sołectwa Kłomnice są wyższe niż średnia dla gminy - to struktura przedsiębiorstw nie jest korzystna. Dominują tutaj zazwyczaj mikroprzedsiębiorstwa (osoby prowadzące działalność gospodarczą, zatrudniające do 9 pracowników – ponad 90% podmiotów) w branży usług i handlu oraz drobnej wytwórczości.</p> <p>Na obszarze miejscowości nie jest zarejestrowane żadne duże przedsiębiorstwo (zatrudniające powyżej 250 pracowników).</p> <p>Brak innowacyjnych firm, zapewniających zatrudnienie w sektorach rozwijających się, czy nowoczesnych technologii. Taki stan przekłada się na niedostateczny rozwój gospodarczy i powstawanie nowych miejsc pracy, nie prowadzi do zmniejszenia poziomu bezrobocia, czy liczby usług świadczonych przez gminny ośrodek pomocy społecznej.</p> <p>Na obszarze nie funkcjonują jednostki badawczo – naukowe współpracujące z przedsiębiorstwami. Zaobserwowano deficyt w dostępie do instytucji otoczenia biznesu oraz świadczonego przez nich wsparcia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości (np. doradztwo, szkolenia).</p> <p>Problemy gospodarcze związane są również z poziomem bezrobocia na analizowanym obszarze oraz poziomem świadczeń udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.</p> <p>Na problem niskiego rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Kłomnic wskazało 91,7% ankietowanych natomiast słabego rozwoju usług i handlu: 13,9%.</p>
PROBLEMY ŚRODOWISKOWE, PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNE I TECHNICZNE	
Problemy środowiskowe	<p>Do zidentyfikowanych problemów środowiskowych wpływających na jakość życia mieszkańców Kłomnic należą:</p> <ul style="list-style-type: none">• Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego zwłaszcza na skutek niskiej emisji CO₂ i pyłu PM₁₀ (powstałej w wyniku spalania paliw ze źródeł nieodnawialnych w sezonie zimowym na cele grzewcze), jak również duże natężenie ruchu kołowego, zwłaszcza wzdłuż drogi krajowej. Zanieczyszczenie powietrza wynika z niskiej izolacyjności budynków (w tym użyteczności publicznej) oraz niedostatecznego wykorzystania OZE, a co jest z tym związane - wysokim zapotrzebowaniem na energię końcową i pierwotną,• niedostateczna jakość wód powierzchniowych i podziemnych na skutek niedoborów w infrastrukturze technicznej (m.in. brak całkowitego wyposażenia miejscowości w sieć kanalizacji sanitarnej). Ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej, czy rolnej, odprowadzane są często do nieszczelnych osadników przydomowych bądź też bezpośrednio do przydrożnych rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Ścieki te są źródłem zanieczyszczeń wód,• nadmierny hałas spowodowany natężeniem ruchu wśród głównych dróg – zwłaszcza drogi krajowej (brak izolacji dźwiękowej),• niski poziom lesistości oraz brak obszarów cennych przyrodniczo, co przekłada się m.in. na wysokie stężenie zanieczyszczeń w powietrzu, brak możliwości zachowania bioróżnorodności. <p>W ramach przeprowadzonej ankietyzacji: 91,7% badanych wskazało na znaczny problem związany z zanieczyszczeniem środowiska naturalnego.</p>
Problemy przestrzenno – funkcjonalne	<p>Do negatywnych zjawisk zalicza się przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none">• stagnację w budownictwie mieszkaniowym (liczba nowych mieszkań na 100 mieszkańców - 0,18 szt. przy średniej dla gminy: 0,22 szt.)• udział osób oczekujących na mieszkania komunalne, socjalne (0,25% ogółu mieszkańców sołectwa - średnia dla gminy 0,15%). <p>Ponad 97% ankietowanych osób wskazało, że poważnym problemem przestrzenno - funkcjonalnym są małe zasoby mieszkaniowe, komunalne i socjalne.</p>

Problemy techniczne	<p>Do problemów technicznych na niniejszym obszarze zaliczyć można:</p> <ul style="list-style-type: none">• znaczną koncentrację zdegradowanych terenów i obiektów wymagających przeprowadzenia pilnych robót budowlanych, adaptacji, termomodernizacji, zagospodarowania.• lokalizację dużej liczby obiektów wybudowanych przed 1945r., w tym wpisanych do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków, które wymagają szczególnego zabezpieczenia i ochrony. <p>Na obszarze występują zdegradowane tereny oraz obiekty: można tutaj wskazać m.in. plac po byłym targowisku „Pasternik” – zlokalizowany w centrum miejscowości, budynek Gminnego Ośrodka Kultury, budynek B Urzędu Gminy.</p> <p>W ramach przeprowadzonej ankietyzacji: 55,6% osób wskazało na zły stan techniczny obiektów publicznych, a 86,1% na konieczność poprawy estetyki i zagospodarowania przestrzeni publicznych.</p>
----------------------------	---

RYSUNEK 19. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH PRZEPROWADZONYCH W RAMACH KONSULTACJI SPOŁECZNYCH W ZAKRESIE OKREŚLENIA GŁÓWNYCH PROBLEMÓW NA OBSZARZE REWITALIZACJI – PODOBSZAR A – „KŁOMNICE”

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

TABELA 31. POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI – PODOBSZAR B – „NADWARCIAŃSKI”

PODOBSZAR B - „NADWARCIAŃSKI”	
PROBLEMY SPOŁECZNE	
Depopulacja	W latach 2012-2016 we wszystkich 3 miejscowościach składających się na niniejszy podobszar pojawił się problem depopulacji, od -0,31% w Rzekach, do -4,58% w Chmielarzach.
„Starzenie się” społeczeństwa	Kolejnym problemem społecznym jest wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności (nawet o 44,59% w Karczewicach) – co wiąże się z koniecznością stworzenia odpowiedniej infrastruktury i poprawy dostępu do usług dla osób starszych. Ponad 94% ankietowanych (z maksymalnie 5 możliwych odpowiedzi) wskazało, iż włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem (do których zaliczyć można osoby starsze) powinno przyczynić się do ograniczenia problemów za obszarze rewitalizacji.
Znaczny udział osób w wieku poprodukcyjnym	Udział osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł ponad 22% w 2016r. Co świadczy o niekorzystnej strukturze demograficznej na analizowanym obszarze. Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć: samotność, chorobę, inwalidztwo, ubóstwo. Rodzina nie zawsze jest w stanie zapewnić odpowiednią pomoc seniorom, dlatego konieczne jest wsparcie rodziny w jej funkcjach opiekuńczych lub zapewnienie opieki instytucjonalnej. Sieć instytucji i placówek wspomagających osoby starsze na terenie sołectwa jest niewystarczająca. Pomoc zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez świadczenie wyłącznie w formie usług opiekuńczych lub kierowanie osób do placówek instytucjonalnych tj.: DPS, ZOL.
Ubóstwo	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo był wyższy od średniej dla gminy, która kształtowała się na poziomie 0,21% w 2016r. Najwyższy był w sołectwie Chmielarze 3,20%. Głównym problemem ubóstwa jest bezrobocie. Ponadto 81,5% ankietowanych jako jeden z głównych problemów występujących na tym obszarze wskazało ubóstwo/biedę. Zjawisko to może prowadzić do wykluczenia społecznego oraz patologii społecznych. Dodatkowo postuluje się stworzenie warunków do zmniejszenia ubóstwa poprzez udostępnienie odpowiedniej infrastruktury świadczącej usługi społeczne, jak również przyczyniające się do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców (w tym również samozatrudnienia), a w konsekwencji do zmniejszenia poziomu bezrobocia i ubóstwa, zwłaszcza w rodzinach objętych pomocą społeczną.
Uzależnienia, w tym: alkoholizm	Problem dotyczy znacznego udziału osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na uzależnienia, zwłaszcza od alkoholu, zwłaszcza w sołectwie Chmielarze i Karczewice (odpowiednio 0,80% i 0,22% ogółu mieszkańców, w porównaniu do średniej gminy 0,18%). Pogłębianie się zjawiska może przyczynić się do patologii społecznych, w tym wzrostu przestępczości oraz marginalizacji i wykluczenia społecznego. Jednocześnie przekłada się na pozostałe problemy, m.in. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwo oraz bezrobocie. Alkoholizm to jeden z dominujących problemów w obszarze pomocy społecznej - trudny do rozwiązania, gdyż zarówno jego źródłem, jak i skutkiem są inne problemy. Nadużywanie alkoholu, a także innych środków psychoaktywnych, powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Następstwa te dotyczą zarówno zdrowia fizycznego, jak również psychicznego. Problemami współwystępującymi z uzależnieniem są bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcje rodzin, długotrwała choroba, przestępczość w tym przemoc w rodzinie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zalicza się uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia. Zjawiskiem niepokojącym jest sięganie po alkohol i środki uzależniające przez coraz młodsze osoby. Nadużywanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami jakie niesie życie.

	<p>Osoba taka jest niedojrzała emocjonalnie, skłonna do wahań i wybuchowych reakcji. Problem uzależnień znajduje swoje negatywne odbicie nie tylko w życiu jednostki ale całego społeczeństwa. Uzależnienie jest problemem całej rodziny, często jest przyczyną rozwodów, prowadzi do przemocy, stanowi zagrożenie dla funkcjonowania biologicznego i emocjonalnego wszystkich członków rodziny, łączy się z problemem przemocy w rodzinie.</p> <p>Badania ankietowe potwierdzają, że problem uzależnień, zwłaszcza od alkoholu, jest znaczny (35,2% odpowiedzi respondentów).</p>
Niepełnosprawność	<p>Problem został zidentyfikowany na podstawie udziału osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność, który na koniec 2016 roku wyniósł od 2,78% w sołectwie Rzeki do 5,60% w Chmielarzach) i był wyższy niż średnia wartość dla całej gminy: 2,08%.</p> <p>Zjawisko to prowadzić może do dyskryminacji oraz marginalizacji i wykluczenia społecznego. Jednocześnie znaczna część obiektów użyteczności publicznej jest niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, co powoduje utrudniony dostęp do usług publicznych.</p> <p>Jednocześnie na problem niepełnosprawności wskazało 4,6% osób biorących udział w badaniu ankietowym.</p>
Przemoc w rodzinie	<p>Kolejnym zidentyfikowanym problemem na terenie obszaru jest przemoc w rodzinie. Ze wsparcia GOPS w 2016 roku korzystało, aż 4,80% mieszkańców Chmielarzy oraz 0,87% - Karczewic (średnia dla gminy 0,50%).</p> <p>Ponad 10% ankietowanych wskazało na zagrożenie związane z przemocą w rodzinie.</p> <p>Problem ten jest ściśle skorelowany z innymi negatywnymi zjawiskami społecznymi, a zwłaszcza z alkoholizmem.</p>
Bezrobocie	<p>W ramach zidentyfikowanego podobszaru poziom bezrobocia jest wyższy od średniej dla gminy, zwłaszcza w sołectwie Chmielarze i wyniósł na koniec 2016 roku: 8,86%, w porównaniu ze średnią dla gminy: 2,11%.</p> <p>Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie na koniec 2016 r. największy odsetek osób bezrobotnych stanowiły przede wszystkim osoby bez wykształcenia średniego ok. 81% ogółu osób bezrobotnych, a następnie osoby długotrwale bezrobotne i bezrobotne kobiety – ponad 54%.</p> <p>Pogłębianie się problemu bezrobocia może prowadzić do dalszego ubóstwa, patologii i wykluczenia społecznego.</p> <p>Podczas przeprowadzonych badań ankietowych: 74,1% osób wskazało na wysokie bezrobocie charakteryzujące niniejszy obszar. Ponadto 100% ankietowanych postulowało utworzenie nowych miejsc pracy, a 88,9% - zwiększenie dostępności do programów mających na celu zmniejszenie bezrobocia i patologii społecznych.</p>
Przestępczość	<p>Na zidentyfikowanym obszarze pojawia się problem związany z wysokim poziomem przestępczości (przede wszystkim w zakresie kradzieży i rozbojów). W 2016 r. liczba przestępstw na 1000 mieszkańców była najwyższa w sołectwie Karczewice – 99,57 szt. oraz Chmielarze – 80 szt.</p> <p>Również ankietowani mieszkańcy wskazali na problem jaki stanowi przestępczość na obszarze rewitalizacji, tj. 25% ogółu badanych.</p> <p>Wśród mieszkańców panuje niedostateczne poczucie bezpieczeństwa. Największa liczba obaw dotyczy włamań i drobnych kradzieży oraz dewastacji mienia. Jednym z problemów jest również nasilająca się przestępczość wśród młodocianych.</p>
Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców	<p>Mały poziom aktywności społecznej mieszkańców związany jest z problemem niskiego udziału organizacji pozarządowej, frekwencją wyborczą, jak również rozwojem czytelnictwa. Sytuacja kryzysowa wystąpiła zwłaszcza w Chmielarzach, gdzie nie działa żadna organizacja trzeciego sektora, natomiast frekwencja wyborcza jest niższa dla całego obszaru, w porównaniu ze średnią dla gminy. Jednocześnie tylko 6,02% ogółu mieszkańców sołectwa Rzeki i 7,20% - Chmielarzy jest czytelnikami bibliotek.</p>
Niski poziom	<p>Na niniejszym obszarze występuje problem z niskim poziomem upowszechniania</p>

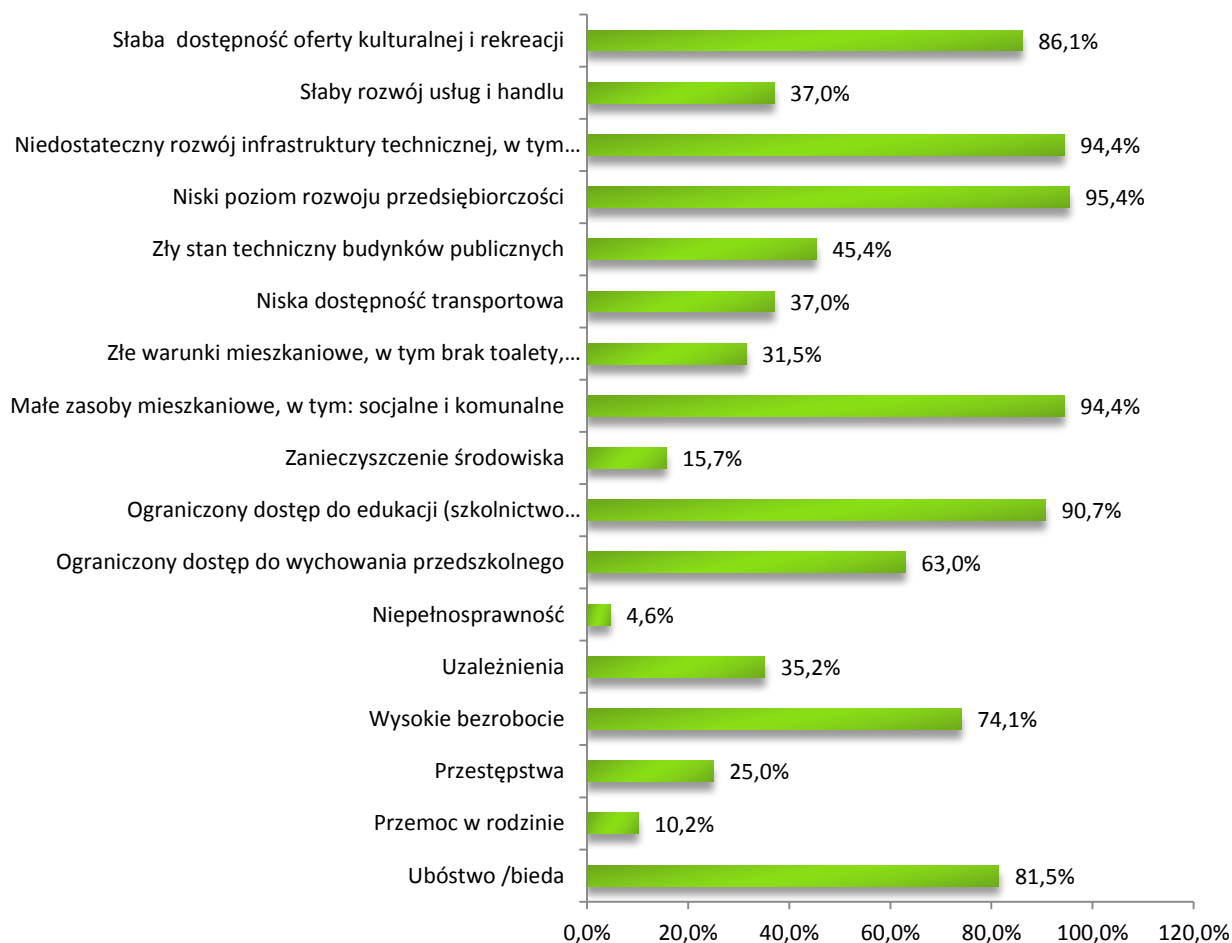
upowszechnienia wychowania przedszkolnego	<p>wychowania przedszkolnego zwłaszcza w sołectwie Chmielarze – na co wskazuje odsetek osób w wieku 3-6 lat objętych edukacją przedszkolną, tj. 66,67% w 2016 r. – w porównaniu do średnie dla gminy: 75,10%.</p> <p>Główną barierę w dostępie do wychowania przedszkolnego stanowi ograniczona liczba miejsc w placówkach, ich nieodpowiednie wyposażenie oraz stan techniczny i baza lokalowa.</p> <p>Na ograniczony dostęp do edukacji wskazało również 63% ankietowanych.</p>
Niski poziom edukacji	<p>Na całym obszarze występują problemy związane z edukacją, co przekłada się na czy niższe niż dla gminy średnie wyniki ze sprawdzianu dla sześcioklasistów oraz z egzaminu gimnazjalnego.</p> <p>Na poziom edukacji wpływa przede wszystkim brak dodatkowych zajęć pozalekcyjnych oraz materiałów dydaktycznych rozwijających kompetencje i pogłębiające wiedzę uczniów, jak również niska motywacja uczniów do nauki.</p> <p>Na ograniczony dostęp do edukacji wskazało ponad 90% ankietowanych.</p>
Jakość życia w zakresie kwestii społecznych i kulturalnych	<p>Pogłębiona analiza przeprowadzona w formie ankietyzacji i wywiadów wskazała również na:</p> <ul style="list-style-type: none">• ograniczony dostęp do usług i infrastruktury dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych,• konieczność zwiększenia dostępność do programów mających na celu zmniejszenie bezrobocia i patologii społecznych,• słabą dostępność oferty kulturalnej i rekreacji,• niedostateczną ofertę usług społecznych i spędzania wolnego czasu, która mogłaby mieć pozytywny wpływ m.in. na aktywizację i integrację społeczną mieszkańców (w tym: całych rodzin). Problem ten wynika zwłaszcza z braku odpowiedniej infrastruktury.
PROBLEMY GOSPODARCZE	
Niedostateczny poziom rozwoju gospodarczego, w tym: niska aktywność gospodarcza mieszkańców	<p>Problemy związane z niską aktywnością gospodarczą mieszkańców zidentyfikowano na całym podobszarze. Udział osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniósł od 2,53 szt. w Chmielarzach do 5,67 szt. w Karczewicach (średnia wartość dla gminy 7,57 szt. w 2016r.). Dodatkowo w sołectwie Rzeki zanotowano negatywne zjawisko związane ze spadkiem liczby osób prowadzących działalność o 14,8% w przeciągu ostatnich 5 lat.</p> <p>Dodatkowym problemem jest niekorzystna struktura przedsiębiorstw. Dominują tutaj zazwyczaj mikroprzedsiębiorstwa (osoby prowadzące działalność gospodarczą) w branży usług i handlu oraz drobnej wytwórczości. Brak innowacyjnych przedsiębiorstw, zapewniających zatrudnienie w sektorach rozwijających się, czy nowoczesnych technologii. Taki stan przekłada się na niedostateczny rozwój gospodarczy i powstawanie nowych miejsc pracy, nie prowadzi do zmniejszenia poziomu bezrobocia, czy liczby usług świadczonych przez gminny ośrodek pomocy społecznej.</p> <p>Na obszarze nie funkcjonują jednostki badawczo – naukowe współpracujące z przedsiębiorstwami. Zaobserwowano deficyt w dostępie do instytucji otoczenia biznesu oraz świadczonego przez nich wsparcia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości (np. doradztwo, szkolenia).</p> <p>Problemy gospodarcze związane są również z poziomem bezrobocia na analizowanym obszarze oraz poziomem świadczeń GOPS.</p> <p>Na problem niskiego rozwoju przedsiębiorczości na podobszarze wskazało ponad 95% ankietowanych natomiast na słaby rozwój usług i handlu: 37%.</p>
PROBLEMY ŚRODOWISKOWE, PRZESTRZENNO - FUNKcjONALNE I TECHNICZNE	
Problemy środowiskowe	<p>Do zidentyfikowanych problemów środowiskowych wpływających na jakość życia mieszkańców podobszaru zalicza się zwłaszcza:</p> <ul style="list-style-type: none">• niedostateczna jakość wód powierzchniowych (w tym rzeki Warta) i podziemnych na skutek niedoborów w infrastrukturze technicznej (m.in. brak całkowitego wyposażenia miejscowości w sieć kanalizacji sanitarnej). Ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej, czy rolnej, odprowadzane są często do nieuszczelnionych osadników przydomowych bądź też

	<p>bezpośrednio do przydrożnych rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Ścieki te są źródłem zanieczyszczeń wód,</p> <ul style="list-style-type: none">• zanieczyszczenie odpadami – „dzikie” wysypiska śmieci (zwłaszcza na obszarze Chmielarzy),• niski poziom lesistości oraz brak obszarów cennych przyrodniczo, co przekłada się m.in. na wysokie stężenie zanieczyszczeń w powietrzu, brak możliwości zachowania bioróżnorodności (w miejscowości Karczewice i Rzeki). <p>W ramach przeprowadzonej ankietyzacji: 15,7% badanych wskazało na znaczny problem związany z zanieczyszczeniem środowiska naturalnego.</p>
Problemy przestrzenno – funkcjonalne	<p>Do negatywnych zjawisk zalicza się przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none">• niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną (zwłaszcza w kanalizację sanitarną),• stagnację w budownictwie mieszkaniowym – w 2016 roku w miejscowości Chmielarze i Rzeki nie oddano żadnego mieszkania do użytkowania, natomiast w Karczewicach: liczba nowych mieszkań na 100 mieszkańców wyniosła 0,21 szt. przy średniej dla gminy: 0,22 szt.• udział osób oczekujących na mieszkania komunalne / socjalne w Rzekach: 0,15% ogółu mieszkańców (0,14% - średnia dla gminy). <p>Ponad 94% ankietowanych osób wskazało, że poważnym problemem przestrzenno - funkcjonalnym jest niedostateczny rozwój infrastruktury technicznej, a 31,5% na złe warunki mieszkaniowe (w tym: brak toalety, ogrzewania wody).</p>
Problemy techniczne	<p>Do problemów technicznych na niniejszym podobszarze zaliczyć można:</p> <ul style="list-style-type: none">• występowanie obiektów wymagających przeprowadzenia pilnych robót budowlanych, adaptacji, termomodernizacji, zagospodarowania w sołectwie Rzeki,• lokalizację dużej liczby obiektów wybudowanych przed 1945r., w tym wpisanych do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków, które wymagają szczególnego zabezpieczenia i ochrony (w Rzekach i Karczewicach). <p>Na obszarze występują zdegradowane obiekty (pustostany): można tutaj wskazać zwłaszcza budynek w miejscowości Rzeki Wielkie przy ul. Głównej 7.</p> <p>W ramach przeprowadzonej ankietyzacji: 45,4% osób wskazało na zły stan techniczny obiektów publicznych, a 86,1% na konieczność poprawy estetyki i zagospodarowania przestrzeni publicznych.</p>

RYSUNEK 20. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH PRZEPROWADZONYCH W RAMACH KONSULTACJI SPOŁECZNYCH W ZAKRESIE OKREŚLENIA GŁÓWNYCH PROBLEMÓW NA OBSZARZE REWITALIZACJI – PODOBSZAR B – „NADWARCIAŃSKI”

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

W ramach konsultacji społecznych przeprowadzono również **badanie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji** poprzez przyjęcie uzasadnionego progu uznania zjawiska za uciążliwe lub szkodliwe a następnie empiryczne potwierdzenie jego wystąpienia. Zastosowano również metody jakościowe oparte o subiektywne opinie mieszkańców obszaru.

Na podstawie oceniono poszczególne dziedziny życia na obszarze uznanym jako problemowe.

Zastosowano ocenę jakości i warunków życia, w skali:

- 5 punktów – bardzo dobre (maksymalna liczba punktów)
- 3 punkty – dobre,
- 0 punktów – średnie/przeciętne,
- -3 punkty – złe,
- -5 punktów – bardzo złe (minimalna liczba punktów).

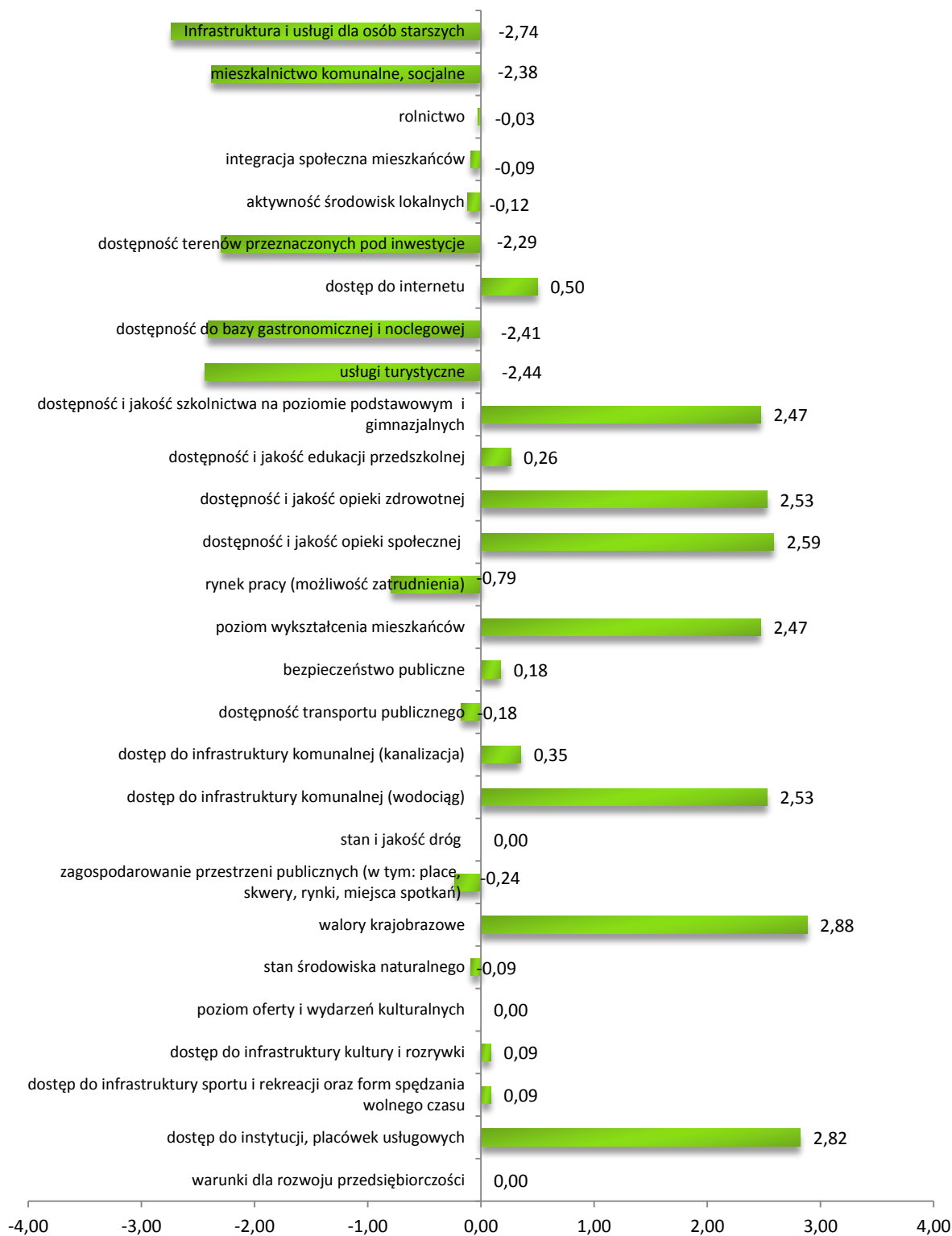
Najniżej oceniono następujące dziedziny:

- infrastruktura i usługi dla osób starszych: -2,74 pkt.
- dostępność do bazy gastronomicznej i noclegowej: -2,41 pkt.
- mieszkalnictwo komunalne, socjalne: -2,38 pkt.
- usługi turystyczne: -2,44 pkt.
- dostępność terenów przeznaczonych pod inwestycje: -2,29 pkt.
- zagospodarowanie przestrzeni publicznych: -0,24 pkt.
- rynek pracy: -0,79 pkt.
- dostępność transportu publicznego: -0,18 pkt.

- aktywność środowisk lokalnych: -0,12 pkt.
- stan środowiska naturalnego: -0,09 pkt.
- integracja społeczna mieszkańców: -0,09 pkt.

RYSUNEK 21. OCENA JAKOŚCI O WARUNKÓW ŻYCIA ORAZ DZIAŁALNOŚCI NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Podczas przeprowadzonej ankietyzacji, badane osoby miały możliwość wskazania maksymalnie 5 odpowiedzi w celu wskazania najważniejszych efektów jakie powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji.

Wszyscy ankietowani wskazali na utworzenie nowych miejsc pracy, 97,2% odpowiedzi dotyczyło udogodnień dla przedsiębiorców (w tym programów aktywizacji gospodarczej mieszkańców), 94,4% - włączenia społeczne osób zagrożonych wykluczeniem, 88,9% - zwiększenia dostępności do programów mających na celu zmniejszenie bezrobocia i patologii społecznych, a 86,1% - poprawy estetyki i zagospodarowania przestrzeni publicznych (w tym budynków, placów oraz miejsc spotkań).

RYSUNEK 22. NAJWAŻNIEJSZE EFEKTY, W OPINII ANKIETOWANYCH, JAKIE POWINNY ZOSTAĆ OSIĄGNIĘTE W WYNIKU PROCESU REWITALIZACJI (MOŻLIWOŚĆ WSKAZANIA MAKSYMALNE 5 ODPOWIEDZI)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

5.6. Analiza SWOT dla obszaru rewitalizacji

W wyniku przeprowadzonej w poprzednich rozdziałach analizy stanu istniejącego oraz na podstawie danych historycznych (w tym: statystycznych) i pogłębionej diagnozy, opracowano analizę SWOT dla obszaru rewitalizacji, w podziale na poszczególne podobszary.

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji, w formie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Jest narzędziem, które służy do porządkowania informacji zebranych z otoczenia w związku z przeprowadzoną diagnozą oraz wynikami badań przeprowadzonych w ramach konsultacji społecznych.

Analiza strategiczna pozwala na identyfikację problemów, które powinny być rozwiązane w wyniku przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych.

TABELA 32. ANALIZA SWOT

Podobszar	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
A. „Kłomnice”	<ul style="list-style-type: none">• Udział i działalność organizacji pozarządowych• Korzystny wskaźnik przedsiębiorczości, w tym udział osób prowadzących działalność gospodarczą• Dogodne położenie w systemie transportowym• Lokalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego• Występowanie terenów w centrum miejscowości umożliwiających utworzenie przestrzeni publicznej• Zadowolający poziom edukacji oraz dostęp do wychowania przedszkolnego• Tożsamość kulturowa i długoletnie tradycje	<ul style="list-style-type: none">• Depopulacja• Niekorzystna struktura wiekowa mieszkańców (w tym: udział osób w wieku poprodukcyjnym)• Znaczny udział osób korzystających z pomocy społecznej• Ubóstwo• Uzależnienia, w tym alkoholizm• Bezradność ws. opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospod. domowego• Przemoc w rodzinie• Bezrobocie• Przystępczość• Niedostateczny poziom wykształcenia mieszkańców• Zanieczyszczenie środowiska naturalnego, w tym powietrza, wód, nadmierny hałas,• Niski stopień lesistości• Niedostateczny poziom rozwoju mieszkalnictwa• Małe zasoby mieszkaniowe (w tym: socjalne i komunalne)• Zdewastowane przestrzenie publiczne• Występująca zdegradowana tkanka mieszkaniowa, budynki użyteczności publicznej• Bariery i brak udogodnień dla osób niepełnosprawnych• Znaczny udział obiektów	<ul style="list-style-type: none">• Wdrożenie programów i działań aktywizujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i patologiami, w tym: bezrobotne• Integracja społeczna mieszkańców• Duże możliwości aranżacji przestrzeni publicznych• Modernizacja zdegradowanych obiektów na cele społeczne, gospodarcze i kulturalne• Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych oraz wykorzystanie OZE• Rozwój mieszkalnictwa niskoczynszowego, w tym: komunalnego, socjalnego• Poprawa bezpieczeństwa publicznego poprzez wdrożenie programów profilaktycznych oraz monitoringu na obszarze gminy• Wykorzystanie środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich na działania	<ul style="list-style-type: none">• Brak korzystnej oferty na rynku pracy• Dalszy wzrost bezrobocia, patologii i wykluczenia społecznego, przestępczości• Postępujący wzrost liczby osób w grupie wieku poprodukcyjnego• Dalsza degradacja środowiska naturalnego• Brak polityki przestrzennej, nieład przestrzenny, niska estetyka obiektów i terenów, słaba dostępność przestrzeni publicznej• Wysokie koszty rewitalizacji obiektów i terenów zdegradowanych

	wybudowanych przed 1945 r. w różnym stanie technicznym – wymagających wsparcia	rewitalizacyjne		
B. „Nadwarciański”	<ul style="list-style-type: none">• Lokalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego• Występowanie terenów i obiektów w centrum miejscowości umożliwiających utworzenie przestrzeni publicznej oraz obiektów świadczących usługi społeczne• Tożsamość kulturowa i długoletnie tradycje• Walory krajobrazowe	<ul style="list-style-type: none">• Depopulacja• Niekorzystna struktura wiekowa mieszkańców (w tym: udział osób w wieku poprodukcyjnym)• Znaczny udział osób korzystających z pomocy społecznej• Ubóstwo• Uzależnienia, w tym alkoholizm• Niepełnosprawność• Przemoc w rodzinie• Bezrobocie• Przystępczość• Niedostateczny poziom edukacji oraz upowszechnienia wychowania przedszkolnego• Niedostateczny poziom wykształcenia mieszkańców• Niska aktywność społeczna mieszkańców• Niska aktywność gospodarcza mieszkańców• Zanieczyszczenie środowiska naturalnego, w tym: wód• Niski stopień lesistości• Niedostateczne wyposażenie budynków w infrastrukturę techniczną (w tym: kanalizacyjną)• Niedostateczny poziom rozwoju mieszkalnictwa• Małe zasoby mieszkaniowe (w tym: socjalne i komunalne)• Występująca zdegradowana tkanka mieszkaniowa, budynki użyteczności publicznej• Bariery i brak udogodnień dla osób niepełnosprawnych• Znaczny udział obiektów wybudowanych przed 1945 r. w różnym stanie technicznym – wymagających wsparcia	<ul style="list-style-type: none">• Wdrożenie programów i działań aktywizujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i patologiami, w tym: bezrobotne• Integracja społeczna mieszkańców• Duże możliwości aranżacji przestrzeni publicznych• Modernizacja zdegradowanych obiektów na cele społeczne, gospodarcze i kulturalne• Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych oraz wykorzystanie OZE• Rozwój mieszkalnictwa niskoczynszowego, w tym: komunalnego, socjalnego• Rozwój infrastruktury technicznej (w tym sieci kanalizacyjnej)• Poprawa bezpieczeństwa publicznego poprzez wdrożenie programów profilaktycznych oraz monitoringu na obszarze gminy• Wykorzystanie środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich na działania rewitalizacyjne	<ul style="list-style-type: none">• Brak korzystnej oferty na rynku pracy• Dalszy wzrost bezrobocia, patologii i wykluczenia społecznego, przestępczości• Postępujący wzrost liczby osób w grupie wiekowej poprodukcyjnej• Dalsza degradacja środowiska naturalnego• Brak polityki przestrzennej, nieład przestrzenny, niska estetyka obiektów i terenów, słaba dostępność przestrzeni publicznej• Wysokie koszty rewitalizacji obiektów i terenów zdegradowanych

Źródło: opracowanie własne

6. Zasięgi przestrzenne obszaru rewitalizacji

W wyniku diagnozy przeprowadzonej w powyższym rozdziale wyznaczono obszar rewitalizacji, podzielony na następujące podobszary:

PODOBSZAR A - „KŁOMNICE”

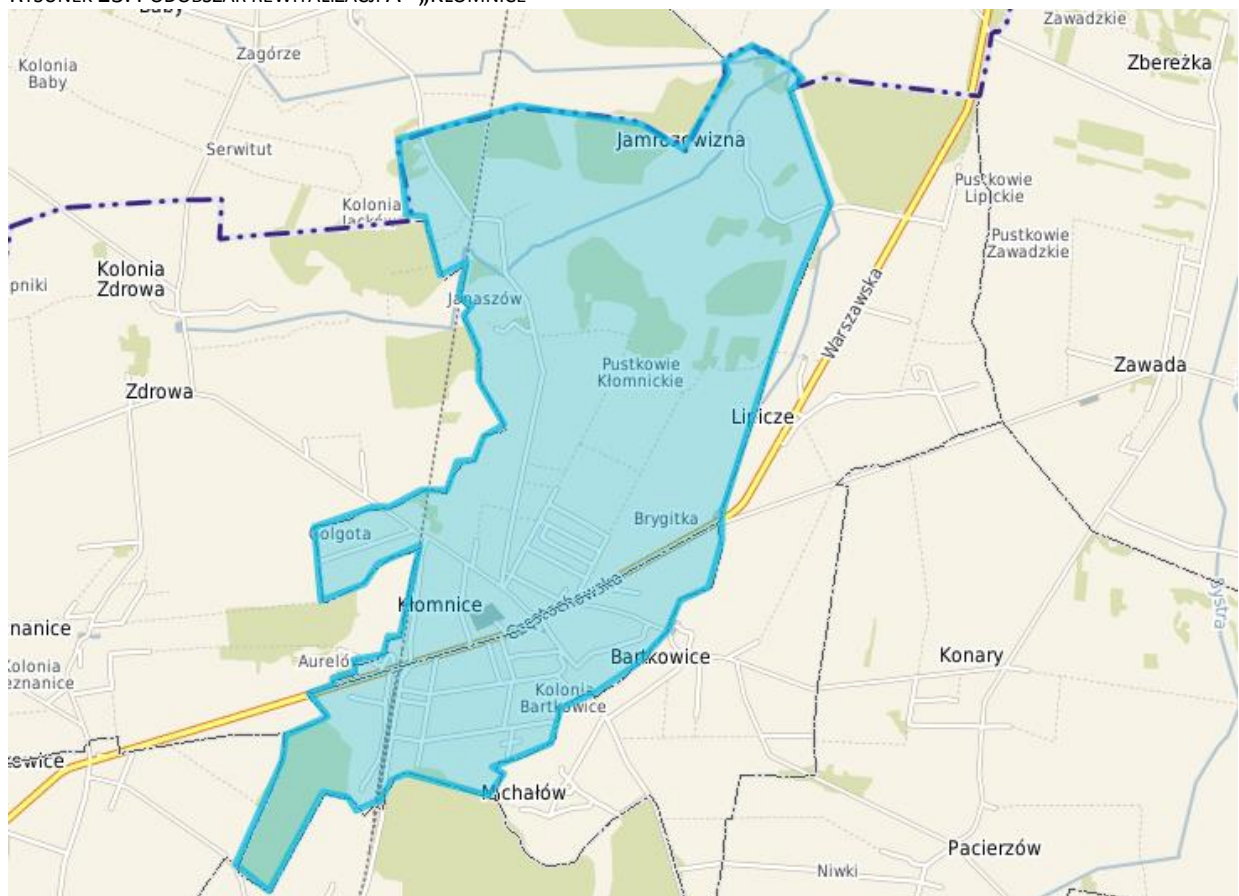
Powierzchnia podobszaru	11,895 km ²
Liczba ludności	2804 osób
Granice podobszaru	Granice administracyjne sołectwa Kłomnice.
Opis podobszaru	<p>Kłomnice – miejscowość zlokalizowana przy drodze krajowej nr 91 Częstochowa – Piotrków Trybunalski, posiada stację kolejową PKP z której są bezpośrednie połączenia do Częstochowy, Radomska, Piotrkowa Trybunalskiego, Koluszek oraz Łodzi. Kłomnice mają również połączenia PKS z Częstochową, Radomskiem, Gidlami, Kruszyną, Rudnikami i Mykanowem. Do Kłomnic dojeżdża również prywatny przewoźnik łączący Kłomnice z Częstochową. W miejscowości działa: przedszkole, szkoła podstawowa oraz gimnazjum. Kłomnice powstały w XIII lub w XIIw., rozwijały się w obrębie ośrodka osadniczego (opola) w Borowni. Pierwsze wzmianki o parafii Kłomnice i należącej do niej 11 wsiach, pochodzą z 1404 r. (teren parafii pokrywał się prawie z terenem dzisiejszej gminy). Pierwotny, drewniany kościół w Kłomnicach, powstał w XIVw. Świątynia na początku XVIII w. ze starości popada w ruinę. Na początku XVIII w. został wzniesiony nowy kościół drewniany (spłonął w 1764 r.). Obecny kościół, p. w. św. Marcina, wzniesiono w latach 1779-1789, w stylu późnobarokowym. Jest to najcenniejszy zabytek Ziemi Kłomnickiej (kościół wraz z otoczeniem wpisany jest do rejestru zabytków).</p> <p>Same Kłomnice nie były dawniej wielką miejscowością - były położone z dala od szlaków handlowych i komunikacyjnych. Budowa kolei warszawsko-wiedeńskiej (1846r.) i związana z tym lokalizacja stacji, dała impuls do szybkiego rozwoju Kłomnic, które pod koniec XIX w. zaczęły rywalizować z sąsiednimi miejscowościami. Po reformie administracyjnej w 1866r. (Kłomnice należały do powiatu Radomsko w guberni piotrkowskiej), w Kłomnicach umieszczono Sąd Gminny obejmujący swoim zasięgiem, oprócz Kruszyń (z Kłomnicami) gminy: Garnek, Rzeki i Konary (dzisiejsza gmina prawie pokrywa się z tym obszarem). Sąd funkcjonował w Kłomnicach (dzisiejsza ulica Sądowa) aż do 1929r., kiedy jako Sąd Grodzki, został przeniesiony do Pławna, potem do Radomska. W Kłomnicach istniał od XIX w. Urząd Pocztowy. Budowa linii kolejowej zapoczątkowała rozwój gospodarczy. W 1888 r. Aureli Wunsche, właściciel majątku Nieznanice, wybudował Fabrykę Cykorii (po wojnie funkcjonowała jako HerbaPol). W 1908 r. powstała Spółdzielnia (obecnie Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska), tartak, filia fabryki maszyn rolniczych Sucheniego z Gidel, fabryka maszyn rolniczych A. Bugaja z Kłomnic. Dodatkowym impulsem gospodarczym była budowa w 1937 r. szosy łączącej Radomsko z Częstochową.</p> <p>Przez wiele lat w XX wieku działał w sołectwie młyn zbożowy (obecnie nieczynny), świadczący usługi głównie dla okolicznych rolników, jak również zlokalizowany był oddział HerbaPolu. Obecnie działa odlewnia stopów aluminium oraz tartak. Ponadto w Kłomnicach działa Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska" posiadająca na terenie gminy ponad dwadzieścia sklepów spożywczo-przemysłowych.</p> <p>W granicach Kłomnic do rejestru zabytków wpisane są następujące obiekty:</p> <ol style="list-style-type: none">1) kościół parafialny p.w. św. Marcina w Kłomnicach, późnobarokowy, z 1789r. rozbudowany XX w. Nr rejestru A/731 z 27.12.1967r. (woj. łódzkie), A/204 (woj. częstochowskie);2) cmentarz grzebalny w Kłomnicach, założony w I poł. XIXw. (w granicach muru ogrodzeniowego, z aleją dojazdową do cmentarza obsadzoną modrzewiem), Nr rejestru A/424/88 z 27.05.1988 (woj. częstochowskie)

Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych

- Zmniejszenie zjawiska depopulacji
- Wzrost udziału liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w liczbie ludności ogółem
- Zmniejszenie udziału osób korzystających z pomocy społecznej
- Ograniczenie ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- Zmniejszenie poziomu bezrobocia poprzez zapewnienie nowych, atrakcyjnych miejsc pracy dla mieszkańców, jak również promocję samozatrudnienia
- Niwelacja zjawisk patologii i marginalizacji społecznej, w tym: alkoholizmu, przemocy w rodzinie
- Zmniejszenie przestępczości
- Wzrost poziomu aktywności i integracji społecznej mieszkańców
- Poprawa wykształcenia mieszkańców
- Zagospodarowanie, odnowa i modernizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych oraz zdewastowanych obiektów z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych
- Poprawa stanu technicznego tkanki mieszkaniowej, budynków użyteczności publicznej oraz zagospodarowanie pustostanów
- Poprawa dostępności do zasobów mieszkaniowych, w tym wzrost liczby nowych budynków mieszkalnych, poprawa dostępu do mieszkalnictwa niskoczynszowego (komunalnego, socjalnego)
- Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego (w tym: ograniczenie niskiej emisji)
- Poprawa wyposażenia budynków poprzez rozwój infrastruktury technicznej i wykorzystanie proekologicznych rozwiązań, w tym OZE

RYSUNEK 23. PODOBSZAR REWITALIZACJI A - „KŁOMNICE”

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klomnice.e-mapa.net

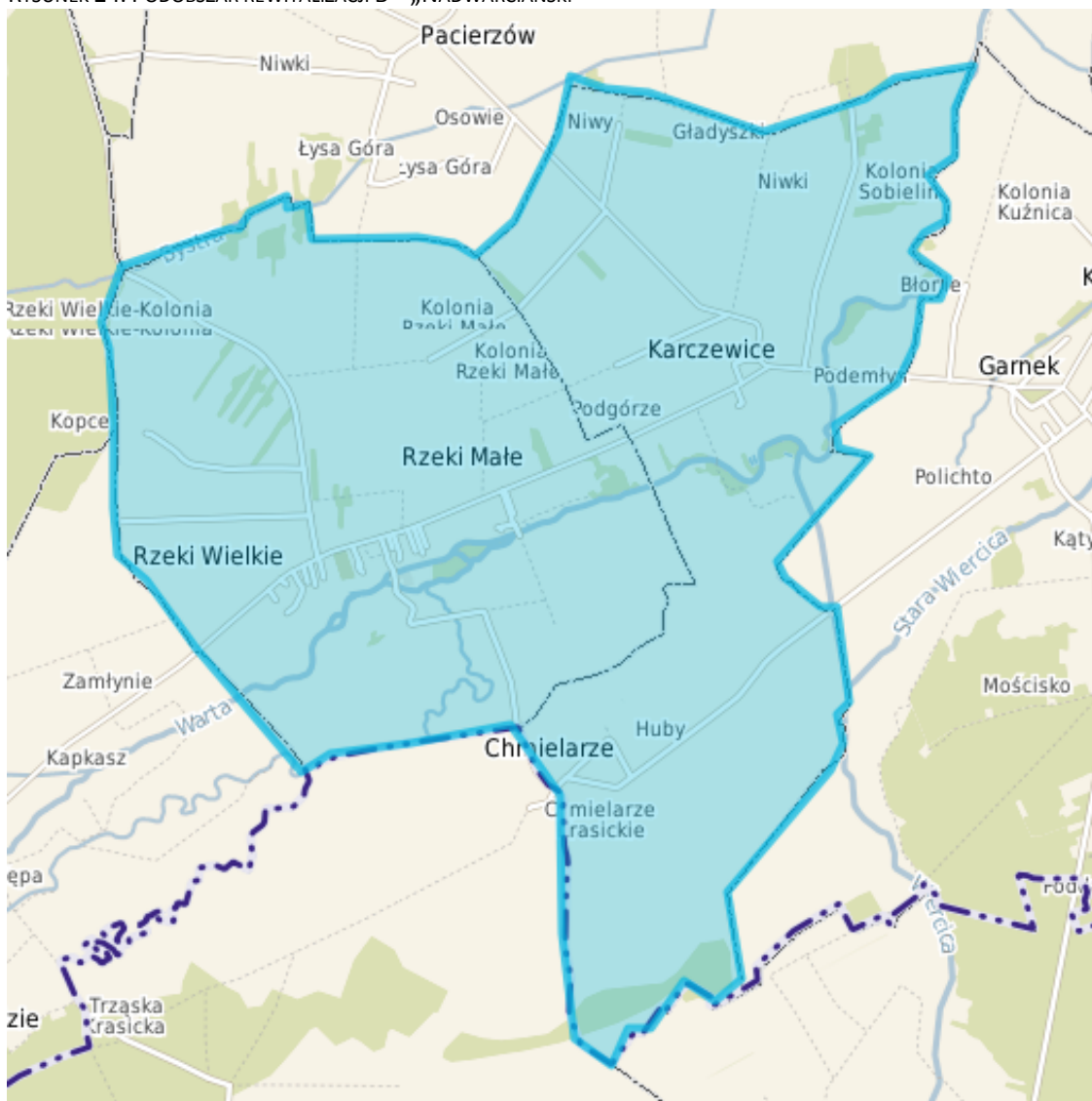

PODOBSZAR B – „NADWARCIAŃSKI”

Powierzchnia podobszaru	17,170 km ²
Liczba ludności	1235 osób
Granice podobszaru	Granice podobszaru stanowią granice sołectw: Chmielarze, Karczewice i Rzeki
Opis podobszaru	<p>Podobszar skupiony wokół rzeki Warty, składający się z sołectw: Chmielarze, Karczewice i Rzeki (składająca się z miejscowości Rzeki Małe i Rzeki Wielkie). Pod względem geograficznym podobszar znajduje się na granicy Wyżyny Śląsko-Krakowskiej i Wyżyny Środkowo-Małopolskiej.</p> <p>Rzeki rozwijały się na rzeką Wartą, tworzącą w tym rejonie szereg rozgałęzień, wysp i rozlewisk. Stąd się wzięła nazwa miejscowości, która funkcjonowała jako dwór i folwark (Rzeki Wielkie) oraz wieś Rzeki Małe. Na Warcie funkcjonowało kilka młynów, po których zostały tylko nazwy i legendy, np. Zamłynie między Rzekami a Skrzydłowem, czy Zagórze między Rzekami a Karczewicami. Na przełomie XIX i XX w. Rzekach Wielkich powstała Fabryka Tektury. W granicach sołectwa Rzeki Wielkie do rejestru zabytków wpisany jest dawny dwór drewniany z XVIII w. Nr rejestru A/239 z 27.12.1967r. (woj. łódzkie), A/226/76 (woj. częstochowskie).</p> <p>Pierwszą informację o wsi Karczewice znajduje się w „Liber beneficiorum” Jana Łaskiego w związku z opisem parafii Kłomnice. Z dokumentu datowanego na 1521 r. można się dowiedzieć, iż do parafii tej należały następujące wsie: Kłomnice, Bartkowice, Lipicze, Zawada, Konary, Garnek, Karczewice, Pacierzów, Rzeki, Rzerzęczyce, Nieznanice. Karczewice wchodziły w skład majątku Garnek. W XVIII w. Karczewice były własnością Bystrzanowskich. Do 1838 roku dobra Garnek były własnością Antoniego Grodzickiego, a następnie Edwarda Reszke, śpiewaka operowego, który kupił majątek ok. 1895 roku.</p> <p>Chmielarze to jedno z najmniejszych sołectw w Gminie Kłomnice, położone na drugim brzegu Warty w stosunku do Rzek i Karczewic. Sołectwo oddalone jest od większych miejscowości i położone jest w bezpośrednim sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych.</p>
Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych	<ul style="list-style-type: none">• Zmniejszenie zjawiska depopulacji• Wzrost udziału liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w liczbie ludności ogółem• Zmniejszenie udziału osób korzystających z pomocy społecznej• Ograniczenie ubóstwa• Zmniejszenie poziomu bezrobocia poprzez zapewnienie nowych, atrakcyjnych miejsc pracy dla mieszkańców, jak również promocję samozatrudnienia• Niwelacja zjawisk patologii i marginalizacji społecznej, w tym: alkoholizmu, przemocy w rodzinie• Zmniejszenie przestępczości• Wzrost poziomu aktywności i integracji społecznej mieszkańców• Poprawa dostępu i jakości edukacji• Wzrost upowszechnienia wychowania przedszkolnego• Poprawa wykształcenia mieszkańców• Wzrost poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców• Poprawa dostępu do placówek handlu i usług• Zagospodarowanie, odnowa i modernizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych oraz zdewastowanych obiektów z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych• Poprawa stanu technicznego tkanki mieszkaniowej, budynków użyteczności publicznej oraz zagospodarowanie pustostanów• Poprawa dostępności do zasobów mieszkaniowych, w tym wzrost liczby nowych budynków mieszkalnych, poprawa dostępu do mieszkalnictwa niskoczynszowego (komunalnego, socjalnego)• Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego• Poprawa wyposażenia budynków poprzez rozwój infrastruktury technicznej (zwłaszcza sieci kanalizacji sanitarnej) i wykorzystanie proekologicznych rozwiązań, w tym OZE

RYСУNEK 24. PODOBSZAR REWITALIZACJI B – „NADWARCIAŃSKI”

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klomnice.e-mapa.net

OBSZAR REWITALIZACJI - WSKAŹNIKI

Podobszar	Liczba osób na obszarze rewitalizacji*	Liczba ludności w gminie ogółem*	Udział osób w liczbie ludności gminy ogółem	Powierzchnia obszaru rewital. w km ²	Powierzchnia gminy ogółem w km ²	Udział w powierzchni gminy ogółem w %
A – „Kłomnice”	2804	13493	20,78%	11,895	147,88	8,04%
B – „Nadwarciański”	1235		9,15%	17,170		11,61%
RAZEM	4039		29,93%	29,065		19,65%

* stan w dn. 31.12.2016r.

Obszar rewitalizacji nie obejmuje terenu większego niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałego przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

7. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to ożywiony społecznie, gospodarczo, infrastrukturalnie i przestrzennie zdegradowany obszar Gminy Kłomnice obejmujący sołectwa: Kłomnice, Chmielarze, Karczewice i Rzeki - z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju i dziedzictwa kulturowego.

Jest miejscem, z uporządkowaną i zagospodarowaną przestrzenią publiczną m.in. "Pasternikiem" w Kłomnicach oraz prężnie działającymi instytucjami użyteczności publicznej w odnowionych i zmodernizowanych obiektach.

Obszar atrakcyjny pod względem zamieszkania, w ramach którego działają liczne przedsiębiorstwa ofertujące atrakcyjne miejsca pracy.

Wolny od ubóstwa, bezrobocia, przestępczości, o wysokim poziomie integracji i aktywizacji społeczno - gospodarczej mieszkańców, zwłaszcza dzieci i młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych. Wyposażony w infrastrukturę techniczną wraz z czystym środowiskiem naturalnym sprzyjającym rozwojowi turystyki.

8. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Cel nadrzędny:

Poprawa warunków życia, wzrost integracji i aktywności mieszkańców poprzez zniwelowanie problemów występujących na zdegradowanym obszarze - w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym, infrastrukturalnym oraz technicznym

Cele strategiczne rewitalizacji (dla całego obszaru):

1. Stworzenie wielofunkcyjnej i reprezentacyjnej przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury z uwzględnieniem proekologicznych rozwiązań

2. Poprawa jakości życia mieszkańców, w tym zmniejszenie poziomu zagrożenia marginalizacją i wykluczeniem społecznym

3. Rozwój przedsiębiorczości i poprawa atrakcyjności turystycznej

Kierunki działań:

1.1. Zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych wraz z nadaniem im nowych funkcji
1.2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych poprzez modernizację obiektów użyteczności publicznej
1.3. Rozwój mieszkalnictwa komunalnego, socjalnego i chronionego
1.4. Renowacja i zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego
1.5. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej poprzez budowę i modernizację infrastruktury drogowej
1.6. Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wdrożenie proekologicznych rozwiązań (w tym: rozwój infrastruktury wod – kan, termomodernizacja obiektów i wymiana źródeł ciepła, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii)

2.1. Kompleksowe usługi i działania instytucji publicznych i innych organizacji na rzecz integracji i aktywizacji społeczno-gospodarczej mieszkańców
2.2. Zmniejszenie poziomu ubóstwa, marginalizacji i patologii społecznych poprzez realizację programów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
2.3. Poprawa poziomu edukacji oraz dostępu do placówek wychowania przedszkolnego
2.4. Stworzenie warunków (w tym w zakresie podniesienia kwalifikacji) zwiększających szanse na rynku pracy, zwłaszcza osób bezrobotnych, czy zagrożonych wykluczeniem społecznym
2.5. Poprawa jakości i dostępności zróżnicowanej oferty kulturalnej
2.6. Zmniejszenie przestępczości, poprzez wdrożenie przedsięwzięć podnoszących bezpieczeństwo publiczne
2.7. Wzrost oddolnych inicjatyw lokalnych

3.1. Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, w tym: wzrost usług i udogodnień dla przedsiębiorców
3.2. Promocja lokalnych przedsiębiorstw i produktów
3.3. Wspieranie i stymulowanie samozatrudnienia wśród mieszkańców
3.4. Promocja turystyczna i działania na rzecz rozwoju turystyki

Do głównych interesariuszy rewitalizacji (stanowiącej grupę docelową) należą:

1. Mieszkańcy, w tym:

- Osoby z problemem ubóstwa,
 - Osoby z problemami w zakresie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
 - Osoby zagrożone wykluczeniem i patologiami społecznymi ze względu na alkoholizm, przemoc w rodzinie,
 - Osoby niepełnosprawne,
 - Osoby bezrobotne (a zwłaszcza: osoby długotrwale bezrobotne, bezrobotni bez wykształcenia średniego, bez kwalifikacji zawodowych, bezrobotne kobiety). Osoby bezrobotne, które poszukują pracy lub planują podjęcie działalności gospodarczej;
2. Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
 3. Podmioty gospodarcze, a zwłaszcza osoby prowadzące działalność gospodarczą;
 4. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
 5. Organy władzy publicznej, instytucje państwowe, realizujące zadania publiczne na obszarze rewitalizacji.

9. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Po przeprowadzeniu diagnozy i wyznaczeniu obszaru rewitalizacji, przystąpiono do identyfikacji sposobów rozwiązania problemów, jak również osiągnięcia zakładanych celów – poprzez określenie konkretnych projektów. Projekt to działanie realnie zaplanowane, celujące w dokładnie zdiagnozowany problem, popierane przez interesariuszy obszaru zdegradowanego, charakteryzujące się jasno określonym, realnym i mierzalnym celem, o określonym terminie realizacji, zapewnionych źródłach finansowania i wyznaczonych do realizacji podmiotach.

Podstawowe przedsięwzięcia koncentrują się na najpilniejszych potrzebach zidentyfikowanych w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz na etapie diagnozy, w wyniku analizy wskaźników ilościowych.

Zidentyfikowano następujące projekty podstawowe, które opisano w formie kart projektów:

Nazwa przedsięwzięcia		Beneficjent/ Podmiot realizujący	
Zagospodarowanie zdezastowanej przestrzeni publicznej w centrum Kłomnic – tzw. „Pasternik”		Gmina Kłomnice	
Podobszar rewitalizacji		Lokalizacja	
A - "Kłomnice", oddziaływanie na B – „Nadwarciański"		miejscowość Kłomnice, ul. Sądowa	
Źródła finansowania	Szacunkowa wartość w zł	Okres realizacji (w latach)	
RPO WSL 2014-2020 (EFRR) Budżet gminy Kłomnice Budżet państwa	1 500 000 zł	2018-2019	
Krótki opis / zakres realizowanych zadań	Projekt obejmuje realizację robót budowlanych w zakresie zagospodarowania zdezastowanej przestrzeni publicznej po byłym placu handlowym tzw. „Pasternik”, m.in.: <ul style="list-style-type: none">- utwardzenie i odwodnienie terenu,- montaż małej architektury,- urządzenie zieleni,- dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych,- instalacje elektryczne i monitoring. Uporządkowana przestrzeń będzie wykorzystywana na cele realizacji programu aktywizacji społecznej mieszkańców z obszaru rewitalizacji.		
Zgodność z kierunkami działań LPR			
1.1.Zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych wraz z nadaniem im nowych funkcji 2.1. Kompleksowe usługi i działania instytucji publicznych i innych organizacji na rzecz integracji i aktywizacji społeczno-gospodarczej mieszkańców 2.2. Zmniejszenie poziomu ubóstwa, marginalizacji i patologii społecznych poprzez realizację programów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 2.5. Poprawa jakości i dostępności zróżnicowanej oferty kulturalnej 2.6. Zmniejszenie przestępczości, poprzez wdrożenie przedsięwzięć podnoszących bezpieczeństwo publiczne 2.7. Wzrost oddolnych inicjatyw lokalnych 3.1. Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, w tym: wzrost usług i udogodnień dla przedsiębiorców 3.2. Promocja lokalnych przedsiębiorstw i produktów 3.3. Wspieranie i stymulowanie samozatrudnienia wśród mieszkańców 3.4. Promocja turystyczna i działania na rzecz rozwoju turystyki			
Nazwa projektu komplementarnego			
„Program Aktywności Lokalnej w Kłomnicach” „Centrum Integracji Społecznej w Kłomnicach”			

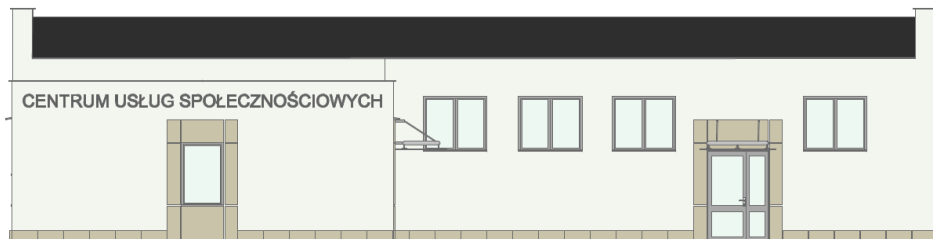
Produkty wraz ze sposobem monitoringu	Rezultaty wraz ze sposobem monitoringu
<ul style="list-style-type: none">• Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 1 szt.• Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami: 1 szt.• Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 0,95 [ha] Sposób monitoringu: na podstawie protokołu odbioru robót, wypisu z ewidencji gruntów	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury: 1500 osób Sposób monitoringu: na podstawie sprawozdania monitoringowego
Dokumentacja fotograficzna, wizualizacje	 <p>KONCEPCJA ZAGOSPODAROWANIA CENTRUM KŁOMNIC "PASTERNIK"</p> <p>PERGOLA ALTANA PLAC O ZRÓŻNICOWANEJ NAWIERZCHNI SIEDZISKA TRAWNIK Z KRZEWAMI I OŚWIETLENIEM PARKING DLA AUTOBUSÓW</p> <p>PARKINGI DLA SAMOCHODÓW OSOBOWYCH KLOMB FONTANNA ŁAWKI W CIENIU PRGOLI PARKINGI DLA SAMOCHODÓW OSOBOWYCH KŁADKA DREWNIANA</p>

Nazwa przedsięwzięcia		Beneficjent/ Podmiot realizujący
Remont i przebudowa zdegradowanego budynku na potrzeby Centrum Usług Społecznościowych w miejscowości Rzeki Wielkie		Gmina Kłomnice
Podobszar rewitalizacji		Lokalizacja
B – „Nadwarciański”		miejscowość Rzeki Wielkie, ul. Główna 7
Źródła finansowania	Szacunkowa wartość w zł	Okres realizacji (w latach)
RPO WSL 2014-2020 (EFRR) Budżet gminy Kłomnice Budżet państwa	850 000 zł	2018 - 2019
Krótki opis / zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada remont i przebudowę istniejącego, zdegradowanego budynku poprzez wykonanie prac rozbiórkowych, montaż instalacji wewnętrznych i roboty wykończeniowe. W wyniku realizacji inwestycji powstanie budynek służący aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców gminy Kłomnice, poprzez przygotowanie miejsca na realizację kursów i szkoleń zawodowych, prowadzenie doradztwa zawodowego, aktywizację społeczną osób wykluczonych społecznie i bezrobotnych, jak również lokalnych społeczności, członków organizacji pozarządowych i grup nieformalnych.	
Zgodność z kierunkami działań LPR		
1.2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych poprzez modernizację obiektów użyteczności publicznej 2.1. Kompleksowe usługi i działania instytucji publicznych i innych organizacji na rzecz integracji i aktywizacji społeczno-gospodarczej mieszkańców 2.2. Zmniejszenie poziomu ubóstwa, marginalizacji i patologii społecznych poprzez realizację programów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 2.6. Zmniejszenie przestępczości, poprzez wdrożenie przedsięwzięć podnoszących bezpieczeństwo publiczne 2.7. Wzrost oddolnych inicjatyw lokalnych 3.1. Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości 3.3. Wspieranie i stymulowanie samozatrudnienia wśród mieszkańców		
Nazwa projektu komplementarnego		
„Rozwój usług społecznych w Gminie Kłomnice” „Centrum Integracji Społecznej w Kłomnicach”		
Produkty wraz ze sposobem monitoringu		Rezultaty wraz ze sposobem monitoringu
<ul style="list-style-type: none">Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 1 szt.Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami: 1 szt.Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 0,032 [ha] Sposób monitoringu: na podstawie protokołu odbioru robót, wypisu z ewidencji gruntów		<ul style="list-style-type: none">Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury: 200 osób Sposób monitoringu: na podstawie sprawozdania monitoringowego

Dokumentacja fotograficzna, wizualizacje

Nazwa przedsięwzięcia		Beneficjent/ Podmiot realizujący	
Centrum Integracji Społecznej w Kłomnicach		Fundacja na rzecz Promocji i Rozwoju Sołectwa Karczewice Gmina Kłomnice	
Podobszar rewitalizacji		Lokalizacja	
A - "Kłomnice", B - "Nadwarciański"		miejscowość Kłomnice, ul. Strażacka 18 A	
Źródła finansowania	Szacunkowa wartość w zł	Okres realizacji (w latach)	
RPO WSL 2014-2020 (EFS) Gmina Kłomnice Budżet państwa	1 774 471,68 zł	2017 - 2018	
Krótki opis / zakres realizowanych zadań	<p>Celem projektu jest stworzenie warunków do skutecznej reintegracji społeczno-zawodowej osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także zagrożonych ubóstwem. Podmiotem bezpośrednio realizującym projekt w imieniu Gminy Kłomnice będzie samorządowy zakład budżetowy Centrum Integracji Społecznej w Kłomnicach.</p> <p>Projekt zakłada realizację zadań związanych z działaniami na rzecz aktywnej integracji, a także przeprowadzenie działań reintegracyjnych zarówno w aspekcie zawodowym jak i społecznym w tym warsztat remontowo-brukarski, warsztat porządkowy z elementami ogrodnictwa, warsztat stolarski, warsztat opieki nad zwierzętami z prowadzeniem hotelu dla zwierząt, kursy zawodowe i staże.</p>		
Zgodność z kierunkami działań LPR			
2.1. Kompleksowe usługi i działania instytucji publicznych i innych organizacji na rzecz integracji i aktywizacji społeczno-gospodarczej mieszkańców 2.2. Zmniejszenie poziomu ubóstwa, marginalizacji i patologii społecznych poprzez realizację programów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 2.4. Stworzenie warunków (w tym w zakresie podniesienia kwalifikacji) zwiększających szanse na rynku pracy, zwłaszcza osób bezrobotnych, czy zagrożonych wykluczeniem społecznym 2.5. Poprawa jakości i dostępności zróżnicowanej oferty kulturalnej 2.7. Wzrost oddolnych inicjatyw lokalnych 3.3. Wspieranie i stymulowanie samozatrudnienia wśród mieszkańców			
Nazwa projektu komplementarnego			
<ul style="list-style-type: none"> „Zagospodarowanie zdewastowanej przestrzeni publicznej w centrum Kłomnic – tzw. „Pasternik” „Program Aktywności Lokalnej w Kłomnicach” „Rozwój usług społecznych w Gminie Kłomnice” 			
Produkty wraz ze sposobem monitoringu		Rezultaty wraz ze sposobem monitoringu	
<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 64 osoby 		<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu program: 26 osób 	

Sposób monitoringu: na podstawie sprawozdania monitoringowego	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu program: 16 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): 11 osób <p>Sposób monitoringu: na podstawie sprawozdania monitoringowego</p>
---	---

Nazwa przedsięwzięcia		Beneficjent/ Podmiot realizujący	
Program Aktywności Lokalnej w Kłomnicach		Gmina Kłomnice	
Podobszar rewitalizacji		Lokalizacja	
A - "Kłomnice", oddziaływanie na B – „Nadwarciański”		miejscowość Kłomnice, ul. Sądowa	
Źródła finansowania		Szacunkowa wartość w zł	Okres realizacji (w latach)
RPO WSL 2014-2020 (EFS) Budżet gminy Kłomnice Budżet państwa		700 000 zł	2020
Krótki opis / zakres realizowanych zadań	<p>Projekt obejmuje realizację działań z zakresu aktywnej integracji oraz aktywizacji mieszkańców z obszaru rewitalizacji z wykorzystaniem nowej przestrzeni publicznej. Realizacja projektu pozwoli na stworzenie Programu Aktywności Lokalnej (PAL), w ramach którego zostanie zastosowana usługa aktywnej integracji, z uwzględnieniem wolontariatu, usług prozatrudnieniowych i edukacyjnych oraz działań środowiskowych (konsultacji i motywowanie mieszkańców do udziału w spotkaniach o charakterze integracyjnym, kulturalnym, itp.).</p> <p>Grupą docelową są osobom bezrobotne, zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (osoby lub rodziny).</p>		
Zgodność z kierunkami działań LPR			
<p>2.1. Kompleksowe usługi i działania instytucji publicznych i innych organizacji na rzecz integracji i aktywizacji społeczno-gospodarczej mieszkańców</p> <p>2.2. Zmniejszenie poziomu ubóstwa, marginalizacji i patologii społecznych poprzez realizację programów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>2.4. Stworzenie warunków (w tym w zakresie podniesienia kwalifikacji) zwiększających szanse na rynku pracy, zwłaszcza osób bezrobotnych, czy zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>2.5. Poprawa jakości i dostępności zróżnicowanej oferty kulturalnej</p> <p>2.7. Wzrost oddolnych inicjatyw lokalnych</p> <p>3.3. Wspieranie i stymulowanie samozatrudnienia wśród mieszkańców</p>			
Nazwa projektu komplementarnego			
„Zagospodarowanie zdewastowanej przestrzeni publicznej w centrum Kłomnic – tzw. „Pasternik” „Centrum Integracji Społecznej w Kłomnicach”			
Produkty wraz ze sposobem monitoringu		Rezultaty wraz ze sposobem monitoringu	
<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 40 osób Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej: 1 szt. <p>Sposób monitoringu: na podstawie sprawozdania monitoringowego</p>		<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu: 8 osób <p>Sposób monitoringu: na podstawie sprawozdania monitoringowego</p>	

Nazwa przedsięwzięcia		Beneficjent/ Podmiot realizujący			
Rozwój usług społecznych w Gminie Kłomnice		Gmina Kłomnice			
Podobszar rewitalizacji		Lokalizacja			
B – „Nadwarciański”		miejscowość Rzeki Wielkie, ul. Główna 7			
Źródła finansowania		Szacunkowa wartość w zł		Okres realizacji (w latach)	
RPO WSL 2014-2020 (EFS) Budżet gminy Kłomnice Budżet państwa		800 000 zł		2020	
Krótki opis / zakres realizowanych zadań		Projekt realizowany w ramach Centrum Usług Społecznych zlokalizowanego w miejscowości Rzeki Wielkie. Celem projektu jest wzrost dostępności i jakości usług społecznych przeciwdziałającym ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Grupą docelową są osobom bezrobotne, zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (osoby lub rodziny) zamieszkujące obszar rewitalizacji – sołectwa: Chmielarze, Karczewice i Rzeki.			
Zgodność z kierunkami działań LPR					
2.1. Kompleksowe usługi i działania instytucji publicznych i innych organizacji na rzecz integracji i aktywizacji społeczno-gospodarczej mieszkańców 2.2. Zmniejszenie poziomu ubóstwa, marginalizacji i patologii społecznych poprzez realizację programów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 2.4. Stworzenie warunków (w tym w zakresie podniesienia kwalifikacji) zwiększających szanse na rynku pracy, zwłaszcza osób bezrobotnych, czy zagrożonych wykluczeniem społecznym 2.5. Poprawa jakości i dostępności zróżnicowanej oferty kulturalnej 2.7. Wzrost oddolnych inicjatyw lokalnych 3.3. Wspieranie i stymulowanie samozatrudnienia wśród mieszkańców					
Nazwa projektu komplementarnego					
„Remont i przebudowa zdegradowanego budynku na potrzeby Centrum Usług Społecznościowych w miejscowości Rzeki Wielkie” „Centrum Integracji Społecznej w Kłomnicach”					
Produkty wraz ze sposobem monitoringu			Rezultaty wraz ze sposobem monitoringu		
• Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie: 50 osób Sposób monitoringu: na podstawie sprawozdania monitoringowego			• Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu: 10 osób • Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu: 1 szt. Sposób monitoringu: na podstawie sprawozdania monitoringowego		

Wykaz projektów podstawowych ujęto w załączniku nr 1.

Załącznik nr 1 stanowi listę planowanych podstawowych projektów w ramach LPR. W załączniku ujęto również pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych (uzupełniające) realizujące cele i kierunki działań, mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową (zgodnie z opisem w rozdziale 10).

10. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lista uzupełniających projektów, do projektów rewitalizacyjnych, została zamieszczona w załączniku 1 do niniejszego dokumentu.

Przedsięwzięcia uzupełniające są istotne z punktu widzenia rewitalizacji terenów zdegradowanych, ponieważ realizują kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

Do pozostałych przedsięwzięć do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji można zaliczyć, m.in.:

- Projekty infrastrukturalne dotyczące poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, jak również poprawy dostępu do wysokiej jakości usług kulturalnych, społecznych, zdrowotnych, m.in. rozbudowa i przebudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Kłomnicach oraz budowa budynku rehabilitacyjno – sportowego w Kłomnicach, Projekty przyczynią się do podniesienia estetyki i ład przestrzennego, poprawy warunków życia mieszkańców, dostępu do wysokiej jakości usług publicznych zmniejszenia zagrożenia marginalizacją i wykluczeniem społecznym;
- Projekty infrastrukturalne (z zakresu termomodernizacji, montażu odnawialnych źródeł energii, modernizacji źródeł ciepła) przyczyniające się do poprawy jakości środowiska naturalnego, w tym redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery, zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło budynków (m.in. na energię końcową i pierwotną), wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Projekty wpłyną na poprawę warunków życia ludności, w tym zmniejszenie ryzyka chorób związanych z zanieczyszczeniem środowiska, kosztów ogrzewania, podniesienie estetyki budynków;
- Projekty edukacyjne oraz z zakresu wychowania przedszkolnego polegające na poprawie dostępu do zajęć pozalekcyjnych, modernizacji oraz doposażenia placówek oświatowych,
- Stała praca socjalna w ramach działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzona z mieszkańcami będącymi odbiorcami pomocy społecznej, pozostających w trudnej sytuacji życiowej - mająca na celu poprawę jakości ich życia;
- Realizacja wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych, sportowych mających na celu integrację lokalnej społeczności, przede wszystkim w ramach działalności Gminnego Ośrodka Kultury.

Powyższe działania wpisują się w Lokalny Program Rewitalizacji ze względu na realizację celów programu oraz odpowiedzi na zidentyfikowane problemy. Przedsięwzięcia wpływają na eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową na danym obszarze zdegradowanym, jak również osiągnięcie zakładanych produktów i rezultatów (opisanych w rozdziale 15).

Jednocześnie nie wyklucza się realizacji innych przedsięwzięć wpisujących się w wizję, cele i kierunki działań.

Wykaz projektów uzupełniających stanowi załącznik nr 1.

11. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Komplementarność jest jednym z ważnych aspektów rewitalizacji przyczyniający się do zwiększenia poziomu osiągnięcia zakładanych efektów oraz tzw. efektu synergii, czyli wartości dodanej. Dodatkowo zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować będzie lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację.

Proces rewitalizacji oraz zidentyfikowane projekty wykazują się komplementarnością: przestrzenną, problemową, proceduralno – instytucjonalną, międzyokresową oraz źródeł finansowania:

TABELA 33. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI W RAMACH LPR

Komplementarność przestrzenna	<p>Komplementarność zostanie osiągnięta dzięki skupieniu projektów wybranych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji zostały wyznaczone po dokonaniu szczegółowej diagnozy a podstawie dostępnych wskaźników ilościowych oraz pogłębionej analizy prowadzonej również w formie jakościowej, m.in. w ramach konsultacji społecznej (ankietyzacji, wywiadów, spotkań, wizji lokalnej oraz inwentaryzacji zasobów).</p> <p>W związku z tym, zaproponowane projekty mają największy wpływ na niwelację sytuacji kryzysowej. Wszystkie przedsięwzięcia skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane oraz odpowiadają na zidentyfikowane problemy. Podstawowe projekty rewitalizacyjne (inwestycyjne i społeczne) realizowane w ramach danego podobszaru oddziałują również na drugi podobszar. Interesariusze rewitalizacji, w tym osoby zamieszkujące dany podobszar będą objęci wsparciem w ramach wszystkich przedsięwzięć realizowanych na całym zidentyfikowanym obszarze.</p>
Komplementarność problemowa	<p>Ze względu na to, iż projekty rewitalizacyjne, będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszary zdegradowane we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, funkcjonalnym, środowiskowym, kulturowym, technicznym). Jednocześnie, zadania infrastrukturalne realizowane na danym obszarze zakładają prowadzenie również działań o charakterze społecznym oraz wykorzystania infrastruktury objętej tymi zadaniami. Przedsięwzięcia polegające na rozwoju i poprawie infrastruktury technicznej (m.in. w zakresie termomodernizacji, OZE) nie tylko służą poprawie warunków i jakości życia mieszkańców, ale przyczyniają się do zwiększeniu ład przestrzennego, poprawy walorów architektonicznych oraz pozytywnie wpływają na jakość środowiska naturalnego. Jednocześnie oddziałują na poprawę warunków życia mieszkańców. Co oznacza, że rewitalizacja będzie miała kompleksowy charakter.</p>
Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	<p>Dotycząca takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwolił na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu osadzono system zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez gminę ogólnym systemie zarządzania. Jednostką koordynującą proces rewitalizacji na terenie gminy, w tym przygotowanie i wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji jest operator: Gmina Kłomnice, a w jej imieniu: Urząd Gminy Kłomnice. Operator jest w stanie dotrzeć do partnerów procesu rewitalizacji i posiada realne możliwości wpływania na sytuację na obszarze zdegradowanym, w tym zwłaszcza prawo głosu we</p>

wszystkich sprawach tego obszaru dotyczących. Jednocześnie koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał Rady Gminy Kłomnice oraz ewentualnych Zarządzeń wójta odnoszących się do danego obszaru rewitalizowanego. W ramach wdrażania założeń programu rewitalizacji zostanie powołany zespół ds. rewitalizacji. Określenie sposobu zarządzania i wdrażania opisane zostało w rozdziale 14.

Komplementarność międzyokresowa

Samorząd gminy posiadał Lokalny Program Rewitalizacji w okresie programowania 2007-2013 i zrealizował 1 projekt pn.: „Rewitalizacja obszaru po dzikim wysypisku śmieci przy u. Parkowej w Kłomnicach wraz z adaptacją na cele rekreacyjno – kulturalne”.

Planowane przedsięwzięcia w ramach LPR są spójne ze zrealizowaną inwestycją i stanowią kontynuację działań rewitalizacyjnych.

Niniejszy dokument został opracowany w oparciu o wnioski i doświadczenia z poprzedniej perspektywy programowania i wdrażania założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice na lata 2007 - 2013. Szczegółowy opis zawarto w rozdziale 3.

Komplementarność źródeł finansowania

W kontekście polityki spójności 2014-2020 - projekty rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego - z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów zdegradowanych. Jednocześnie koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE. Dokument uwzględnia komplementarność finansową oznaczającą zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądaných zmian. Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków UE, w tym: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Zaplanowane inwestycje nie są nastawione jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, czy skupione tylko na działaniach remontowych i modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze zdegradowanym. Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Projekty inwestycyjne oraz społeczne tzw. „miękkie” są wzajemnie powiązane, jak również charakteryzują się synergią.

Wsparcie inwestycyjne projektu z EFRR ma charakter uzupełniający i możliwy jest wyłącznie w powiązaniu z zadaniem realizowanym z EFS. Realizacja przedsięwzięcia z EFS w większości wypadków nie byłaby możliwa bez wcześniejszego wdrożenia projektu infrastrukturalnego. Na potrzeby projektu EFS będzie wykorzystana infrastruktura objęta niniejszą inwestycją w celu zapewnienia odpowiednich warunków na potrzeby prowadzenia wsparcia dla grupy docelowej objętej projektem EFS. Komplementarność projektów przyczyni się do uzyskania efektu synergii poprzez stworzenie kompleksowej oferty wsparcia i udostępnienie nowoczesnej infrastruktury (ze środków EFRR). Łączne wdrożenie przedsięwzięć przyczyni się do osiągnięcia zakładanych celów.

Komplementarność źródeł finansowania ujęto w opisie projektów w rozdziale 9.

12. Indykatywne ramy finansowe

Do głównych, potencjalnych źródeł finansowania projektów / przedsięwzięć w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji można zaliczyć środki finansowe przede wszystkim:

- Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych, m.in.:
 - budżetu gminy (środki własne Gminy Kłomnice),
 - budżetu państwa,
- Pochodzące ze źródeł prywatnych i innych, np. organizacji pozarządowych,
- Pochodzące z funduszy Unii Europejskiej, w tym:
 - Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
 - Europejskiego Funduszu Społecznego,

przede wszystkim w ramach: Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020,

Plan finansowy LPR zamieszczono w załączniku nr 1.

13. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament wszelkich działań na każdym etapie tego procesu. Udział wszystkich interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym: tworzeniu dokumentu można określić jako szeroki i wystarczający, poczynając od informacji o działaniach władz lokalnych, poprzez współudział w podejmowaniu decyzji o kierunkach interwencji aż po aktywne uczestnictwo w projektach. Duży wkład w przygotowaniu oraz wdrażaniu programu ma zarówno społeczność lokalna, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, jak i inni interesariusze obszarów zdegradowanych.

Partycypacja społeczna w tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice do 2022 roku miała miejsce na etapie: diagnozy i określenia problemów oraz zdefiniowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, jak również na etapie identyfikacji celów, kierunków działań oraz propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Jednocześnie aktywny udział społeczności lokalnej – interesariuszy nastąpi przy wdrażaniu i utrzymaniu przyjętych założeń.

Proces mechanizmów włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji na etapie opracowania LPR:

1. **Konsultacje społeczne – ankietyzacja:** lipiec – sierpień 2017 r. – przeprowadzenie ankietyzacji wśród mieszkańców w zakresie pogłębionej analizy obszarów zdegradowanych, w tym identyfikacji problemów - informacja wraz z ankietą na stronie internetowej Gminy Kłomnice oraz w Urzędzie Kłomnice, gminnych jednostkach organizacyjnych, liczba oddanych ankiet: 74 sztuki;

RYSUNEK 25. OGŁOSZENIE DOTYCZĄCE ANKIETYZACJI NA STRONIE INTERNETOWEJ GMINY KŁOMNICE

19 LIPIEC 2017

KAROLINA GONERA

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłomnice do 2022 r. ANKIETA

Szanowni Państwo,
zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety w celu przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice do 2022 roku.

Wyniki ankietyzacji będą wykorzystane w procesie diagnozy i analizy stanu istniejącego, wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji oraz sformułowania celów i potencjalnych projektów.

Zależy nam, aby każdy mieszkaniec skorzystał z szansy i okazji wypowiedzenia się w tak ważnych zagadnieniach. Chcielibyśmy, aby powyższe dokumenty był naszym wspólnym dziełem, w którym każdy mieszkaniec ma swój udział, a założone cele i projekty były skutecznie realizowane w perspektywie najbliższych lat.

Wypełnioną ankietę prosimy składać:

- w Sekretariacie Urzędu Gminy Kłomnice, ul. Strażacka 20 (pokój 103)
- lub przesłać pod adresem e-mail: promocja@klomnice.pl do dnia 3.08.2017 r.

Piotr Juszczyk
Wójt Gminy Kłomnice

Załączniki:

 [ankieta LPR Kłomnice.doc](#) [] 284 kB

 [ankieta LPR Kłomnice.pdf](#) [] 672 kB

Źródło: www.klomnice.pl

2. Przeprowadzenie badań ilościowych, indywidualnych spotkań, konsultacji, wywiadów, lipiec - sierpień 2017 r. m.in. z interesariuszami, czy instytucjami publicznymi, tj.

- Urząd Gminy Kłomnice,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłomnicach,
- Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie,
- Komisariat Policji w Kłomnicach,
- Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, itp.

3. Konsultacje społeczne przeprowadzone w formie warsztatów (w tym: z mieszkańcami, przedstawicielami organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, jednostek oświatowych i kulturalnych) w ramach konsultacji społecznych, w dniu **10.08.2017 r.** w Urzędzie Gminy Kłomnice (wraz z konsultacją zgłaszanych projektów rewitalizacyjnych).

Podczas warsztatów dokonano prezentacji wyników diagnozy ilościowej, obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Wypracowano założenia do pogłębionej analizy i diagnozy, jak również cele i kierunki działań. Zidentyfikowano i szeroko skonsultowano potencjalne przedsięwzięcia, które następnie zostały ujęte w LPR.

RYSUNEK 26. OGŁOSZENIE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI WARSZTATÓW NA STRONI INTERNETOWEJ GMINY KŁOMNICE

02 SIERPIEŃ
2017
ROBERT KEPA

Warsztaty dotyczące Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice

Wójt Gminy Kłomnice Piotr Juszczyk serdecznie zaprasza mieszkańców gminy na warsztaty dotyczące Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice.

Spotkanie odbędzie się w czwartek 10 sierpnia o godz. 10.00 w sali sesyjnej przy ul. Strażackiej 18 w Kłomnicach.

**WÓJT GMINY KŁOMNICE PIOTR JUSZCZYK
ZAPRASZA**

na **WARSZTATY**
dotyczące
**Lokalnego Programu
Rewitalizacji
Gminy
Kłomnice
do 2022 r.**

**Sala sesyjna, Kłomnice
ul. Strażacka 18
10 sierpnia (czwartek)
godz. 10.00**

Fundusze Europejskie
Polska Techniczna

Gmina Kłomnice

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Źródło: www.klomnice.pl

RYSUNEK 27. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA Z PRZEPROWADZONYCH WARSZTATÓW

Źródło: www.klomnice.pl

4. Konsultacje społeczne projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji, wrzesień - październik 2017 r. – wyłożenie do publicznego wglądu projektu dokumentu, m.in. w Urzędzie Gminy Kłomnice, jak również na stronie internetowej www.klomnice.pl

14. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

14.1. Operator rewitalizacji, jego kompetencje, zadania i odpowiedzialność

Operatorem rewitalizacji, czyli jednostką koordynującą proces rewitalizacji na terenie gminy, w tym przygotowanie i wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji, jest Gmina Kłomnice, a w jej imieniu Urząd Gminy Kłomnice.

Operator jest głównym inicjatorem i koordynatorem procesów rewitalizacji, ze względu na zakres zadań własnych gminy, który obejmuje m.in.: sprawy ładu przestrzennego, gminnego budownictwa mieszkaniowego, pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, ochrony środowiska, czy infrastruktury.

Nadzór z ramienia samorządu będzie prowadził Wójt Gminy Kłomnice, natomiast nadzór merytoryczny i koordynację: główny specjalista ds. promocji i rozwoju gminy, współpracy międzynarodowej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi, łącznie z:

- Referatem Finansowo – Księgowym oraz Skarbnikiem Gminy (zapewnienie środków z budżetu gminy na realizację inwestycji, rozliczenie finansowe projektów),
- Referatem Inwestycji, Zamówień Publicznych i Infrastruktury (rzeczowa realizacja projektów infrastrukturalnych),
- Referatem Gospodarki Przestrzennej i Ochrony Środowiska (ustalenie i regulacja stanu prawnego nieruchomości, postępowanie z zakresu oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć realizowanych w ramach LPR),
- Gminnym Ośrodkiem Kultury (realizacja wydarzeń kulturalnych, realizacja projektów społecznych, kulturalnych)
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej (realizacja projektów społecznych),
- Jednostkami oświatowymi (realizacja projektów społecznych).

Główne zadania operatora to:

- koordynowanie procesów rewitalizacji na terenie gminy,
- długoterminowe prognozowanie budżetu gminy, w tym: opracowanie i aktualizacja Wieloletniej Prognozy Finansowej, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, wprowadzenie procesu hierarchizacji przedsięwzięć,
- przygotowanie oraz realizacja projektów, w tym zadań inwestycyjnych oraz tzw. projektów społecznych – nieinfrastrukturalnych (przygotowanie założeń, dokumentacji, pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania),
- współpraca z interesariuszami i partnerami Programu, w tym: z organizacjami pozarządowymi,
- monitoring realizacji projektów i ich zakładanych efektów (produktów, rezultatów),
- aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji w tym: współpraca i prowadzenie konsultacji społecznych z podmiotami lokalnymi w zakresie planowanych zmian,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Jednocześnie Operator będzie współpracował z interesariuszami, m.in. organizacjami pozarządowymi, partnerami gospodarczymi - w zakresie ujęcia projektów LPR, wsparcia oraz monitoringu wskaźników osiągnięcia celów.

Operator dysponuje odpowiednim personelem do wdrażania założeń LPR, jednocześnie jest w stanie dotrzeć do partnerów procesu rewitalizacji i posiada realne możliwości wpływania na sytuację na obszarze zdegradowanym, w tym zwłaszcza prawo głosu we wszystkich sprawach tego obszaru dotyczących.

Dodatkowo koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał Rady Gminy oraz zarządzeń Wójta Gminy. W celu prawidłowego wdrożenia założeń LPR konieczna jest realizacja konkretnych przedsięwzięć. Aby usprawnić realizację zawartych w dokumencie działań i osiągnięcia zakładanych celów, budżet gminy powinien zostać

podporządkowany celom. Natomiast organizacja wykonania działań powierzona poszczególnym jednostkom samorządu według ich kompetencji, m.in. odpowiednim komórkom w Urzędzie lub samorządowym jednostkom organizacyjnym. Zadania o charakterze bardziej złożonym, wymagające współpracy z podmiotami zewnętrznymi, a także o charakterze ponadlokalnym, będą realizowane w formie partnerstwa podmiotów publicznych różnych szczebli.

Realizacja działań rewitalizacyjnych jest wyzwaniem, nie tylko dla władz samorządowych, lecz również dla wszystkich pozostałych podmiotów funkcjonujących w gminie, m.in.: organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych oraz samych mieszkańców. Gmina jest również integralną częścią większej przestrzeni terytorialnej (powiatu, regionu, kraju, Unii Europejskiej), dlatego też komplementarnych działań oraz źródeł finansowania realizacji LPR, należy poszukiwać także na szczeblach wyższych (np. fundusze Unii Europejskiej).

Rada Gminy Kłomnice jako organ przyjmujący Lokalny Program Rewitalizacji w formie uchwały, nadzoruje jego realizację oraz osiągnięte efekty.

Realizacja założeń Programu leży w gestii operatora, czyli: władz samorządowych. Podobnie jednak jak w fazie diagnozy i programowania, uspołecznienie procesów związanych z jej realizacją jest kluczowym czynnikiem, który przyczyniał się będzie do sukcesu.

14.2. Aktywny udział różnych grup interesariuszy w procesie wdrażania i monitorowania programu rewitalizacji

Dla skuteczności procesu rewitalizacji nieodzowna jest partycypacja i akceptacja społeczna.

Podstawowym warunkiem jej osiągnięcia jest informowanie społeczeństwa o prowadzonych pracach.

Głównym celem działań związanych z uspołecznieniem procesu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy, w tym: instytucji mogących być beneficjentami lub partnerami w realizacji przedsięwzięć zapisanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Dodatkowo kluczowym czynnikiem jest zachęcenie mieszkańców do podejmowania inicjatyw dążących do osiągnięcia zakładanych celów rewitalizacji.

Gmina Kłomnice będzie prowadziła minimum 1 raz w roku nabór przedsięwzięć w celu ich wpisania / aktualizacji w ramach listy projektów zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Do stosowanych form przekazu można zaliczyć:

- tablicę ogłoszeń w Urzędzie Gminy Kłomnice
- stronę internetową gminy: www.klomnice.pl oraz biuletyn informacji publicznej www.bip.klomnice.pl
- gminny biuletyn informacyjny „Gazeta Kłomnicka” – dwumiesięcznik w nakładzie 2500 egz.
- lokalną prasę i serwisy społecznościowe.

Jednocześnie postępy we wdrażaniu założeń programu, w tym w zakresie realizacji przedsięwzięć, jak również osiągnięte rezultaty, będą prezentowane na spotkaniach z interesariuszami (zwłaszcza podczas zebrań sołeckich) oraz minimum 1 raz w roku na Sesji Rady Gminy.

Raporty monitoringowe zostaną upublicznione na stronie internetowej Gminy Kłomnice: www.klomnice.pl.

W ramach realizacji procesu rewitalizacji będzie zachowana zasada przejrzystości i odpowiedzialności publicznej.

14.3. Okresowa i nadzwyczajna aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji – system wprowadzania modyfikacji

Proces rewitalizacji ze względu na to, iż jest rozciągnięty w czasie, podlegać będzie wpływowi czynników zewnętrznych oraz konsumować będzie efekty działań podjętych na wcześniejszych etapach jego wdrażania. Jeżeli nastąpią przesłanki do aktualizacji, wówczas będzie ona dokonywana co najmniej raz w roku. Natomiast w przypadku nagłych zmian w otoczeniu wpływających na zapisy Programu konieczna będzie natychmiastowa zmiana dokumentu.

Aktualizacja LPR przeprowadzana będzie we współdziałaniu interesariuszami i potencjalnymi beneficjentami - z zachowaniem zasad partycypacji oraz uwzględnieniem wyników wykonanych analiz i przeprowadzonych naborów projektów rewitalizacyjnych.

Konieczność aktualizacji Programu będzie wynikała między innymi z:

- przeprowadzonego corocznego naboru projektów oraz zgłoszenia nowych przedsięwzięć, w celu ich ujęcia w dokumencie,
- uzasadnionego wniosku o aktualizację zidentyfikowanego obszaru rewitalizacji, ze względu na znaczną zmianę dynamiki w rozwoju gminy, nowe sytuacje kryzysowe i problemy, w oparciu o przeprowadzone badania i analizy w wybranych dziedzinach funkcjonowania gminy,
- zmian prawodawstwa nowych możliwości ubiegana się o zewnętrzne środki finansowe wspierające realizację projektów, m.in. z funduszy Unii Europejskiej,
- zmiany w treści Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, czy Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Dla przejrzystości LPR dla wszystkich zaangażowanych partnerów oraz instytucji zmiany w uchwale Rady Gminy Kłomnice zostaną zasygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały zmieniającej w postaci rejestru zmian. Zmiany mogą również dotyczyć uwzględnienia nowych projektów oraz dodatkowych partnerów chcących dołączyć do Programu na późniejszym etapie.

Jeśli nastąpią przesłanki do aktualizacji, wówczas będzie ona dokonywana co najmniej raz w roku. Natomiast w przypadku nagłych zmian w otoczeniu wpływających na zapisy programu konieczna będzie natychmiastowa zmiana dokumentu. Dla przejrzystości LPR dla wszystkich zaangażowanych partnerów oraz instytucji zmiany w uchwale Rady Gminy zostaną zasygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały zmieniającej w postaci rejestru zmian. Zmiany mogą również dotyczyć uwzględnienia nowych projektów oraz dodatkowych partnerów chcących dołączyć do programu na późniejszym etapie.

Aktualizacja dokumentu może wynikać również z konieczności ujęcia w nim nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nabory projektów do programu rewitalizacji będą odbywać się nie rzadziej niż raz w roku. Projekt może być włączony do LPR na podstawie zgłoszonej Karty Projektu. Karty Projektów składają wnioskodawcy, którzy zamierzają realizować dane przedsięwzięcie. Uwzględnienie propozycji przedsięwzięcia w programie jest równoznaczne ze zobowiązaniem się wnioskodawcy do systematycznego przekazywania do Operatora rewitalizacji informacji dot. projektu, w tym: rozpoczęcia, przebiegu realizacji, ewentualnych wprowadzanych zmian, zakończenia realizacji projektu, jego faktycznej wartości źródeł finansowania oraz osiągniętych wskaźników.

15. System monitoringu Lokalnego Programu Rewitalizacji i oceny skuteczności działań

Monitoring to proces polegający na okresowej kontroli i ocenie stopnia realizacji działań (w tym konkretnych przedsięwzięć) zapisanych w LPR oraz wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój gminy.

Monitorowanie wdrażania zapisów dokumentu jest podstawowym warunkiem realizacji określonych w nim celów oraz stanowiącym o jego sukcesie. Monitoring ma również służyć kontroli postępu realizacji założonych działań, weryfikacji osiągniętych rezultatów i porównywaniu ich zgodności z celami. Z upływem czasu istotnym zadaniem będzie również ocena sytuacji zewnętrznej i założeń, które mogą się dezaktualizować w związku ze zmianami sytuacji gminy, regionu i kraju.

Jednocześnie monitoring umożliwi uruchomienie w odpowiednim czasie procedur awaryjnych dotyczącym minimalizowania ryzyk i zmniejszania negatywnych zjawisk w otoczeniu.

Organem właściwym do monitorowania postępów LPR jest Rada Gminy Kłomnice, która również jest władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian, w tym aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy lub zachodzące zmiany.

W okresie wdrażania założeń Programu zostanie opracowany przez Operatora okresowy raport monitoringowy.

Raport monitoringowy będzie zawierał: postęp w realizacji rzeczowej i finansowej projektów, postęp w osiągnięciu wskaźników, zagrożenia, które wystąpiły w sprawozdawanym okresie, podjęte środki zaradcze.

Monitoring wdrażania LPR, poprzez realizację poszczególnych przedsięwzięć i projektów, będzie przeprowadzany w dwóch zakresach: rzeczowym i finansowym. Pierwszy będzie obrazem postępu w osiągnięciu celów oraz będzie stanowił kontrolę realizacji założeń. Drugi natomiast oceniać będzie racjonalność i wysokość wydatków finansowych na realizację poszczególnych działań (nakład / rezultat).

W zakresie zmian w sytuacji społeczno – gospodarczej, zostanie dokonana ocena na podstawie diagnozy sytuacji istniejącej w odniesieniu do danych bazowych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji (analiza ex-ante, czyli przed przystąpieniem do realizacji konkretnych przedsięwzięć realizowanych w ramach rewitalizacji). Kolejne etapy ewaluacji będą obejmować ocenę mid-term (minimum 1 raz w trakcie wdrażania programu), a także ex-post (ocena najpóźniej do roku czasu od zakończenia okresu, dla którego jest przewidziany program rewitalizacji) – w ramach raportu monitoringowego.

Raport zostanie opublikowany na stronie internetowej Gminy Kłomnice oraz zaprezentowane podczas Sesji Rady Gminy.

W przypadku nieosiągnięcia przez LPR zakładanych wskaźników i/lub nierealizowaniu zakresu rzeczowego i finansowego, raport z realizacji będzie wyjaśniać powody opóźnień i niepowodzeń. Zidentyfikowanym problemom, w raporcie wdrożeniowym, będą odpowiadać stosowne działania zaradcze.

Monitorowanie realizacji założeń zawartych w niniejszym dokumencie umożliwi dokonanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażanych działań rewitalizacyjnych, w oparciu o szereg wskaźników pochodzących z publicznego systemu informacji statystycznej (GUS) lub wewnętrznego systemu sprawozdawczości gminy.

Wskaźniki osiągnięcia celów (produktu i rezultatu):

Wskaźniki produktu - wskaźniki obrazujące bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia (w momencie jego zakończenia), mierzone konkretnymi wielkościami. Liczone są one w jednostkach fizycznych lub pieniężnych.

Wskaźniki rezultatu - wskaźniki odpowiadające bezpośrednim efektom następującym po realizacji projektu. Muszą logicznie wynikać ze wskaźników produktu (powiązanie rezultatu z produktem) oraz celu i zakresu projektu. Dostarczają informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku realizacji projektu, w porównaniu z wielkością wyjściową (bazową). Mogą przybrać formę wskaźników fizycznych lub finansowych. Wskaźniki rezultatu mierzone są bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu, bądź w okresie bezpośrednio po tym terminie (najpóźniej do roku czasu od zakończenia realizacji przedsięwzięcia).

Główne wskaźniki osiągnięcia celów przedstawiono w poniższych tabelach (zarówno dla samych projektów jak również dla całego LPR).

TABELA 34. GŁÓWNE PRODUKTY I REZULTATY DLA PROJEKTÓW W RAMACH LPR

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa
PRODUKTY			
Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuka	0	5
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	hektar	0	1
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuka	0	3
Liczba projektów zrealizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe na obszarze objętym LPR	sztuka	0	5
Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej	sztuka	0	1
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie / usługami społecznymi	osoba	0	154
REZULTATY			
Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich	osoba	0	4039
Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	osoba	0	1700
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoba	0	26
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoba	0	16
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	osoba	0	18
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoba	0	11
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	miejsce	0	1
Liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń: kulturalnych, sportowych, i innych na obszarach zdegradowanych	sztuka	0	10
Liczba uczestników zorganizowanych imprez i wydarzeń: kulturalnych, sportowych i innych na obszarach zdegradowanych	osoba	0	5000

Źródło: opracowanie własne

Głównym źródłem pomiaru wskaźników produktu będą protokoły odbioru robót budowlanych, natomiast wskaźników rezultatu: sprawozdania monitoringowe opracowane na podstawie raportów jednostek realizujących przedsięwzięcia.

Katalog wskaźników jest otwarty oraz może ulec rozszerzeniu o nowe, w tym w wyniku realizacji dodatkowych projektów, które zostaną zdefiniowane w trakcie wdrożenia Programu.

TABELA 35. GŁÓWNE WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH LPR

CEL strategiczny	Wskaźnik	Zmiana po zakończeniu wdrażania LPR
Stworzenie wielofunkcyjnej i reprezentacyjnej przestrzeni publicznej oraz rozwój infrastruktury z uwzględnieniem proekologicznych rozwiązań	Udział budynków wybudowanych przed 1945 r. [%]	Spadek
	Liczba zdegradowanych obiektów / obszarów [szt.]	Spadek
	Liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców	Wzrost
	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacji sanitarnej	Wzrost
	Liczba budynków wyposażonych w OZE	Wzrost
Poprawa jakości życia mieszkańców, w tym zmniejszenie poziomu zagrożenia marginalizacją i wykluczeniem społecznym	Liczba mieszkańców [osoba]	Wzrost
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym [%]	Spadek
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej [%], m.in. ze względu na: <ul style="list-style-type: none">- ubóstwo,- uzależnienia,- niepełnosprawność,- bezradność ws. opiekuńczo-wychow., przemocy w rodzinie	Spadek
	Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym[%]	Spadek
	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wzrost
	Udział osób w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	Wzrost
	Średni wynik ze sprawdzianu dla 6-klasistów i egzaminu gimnazjalnego [%]	Wzrost
	Liczba interwencji policji na 1000 mieszkańców	Spadek
	Rozwój przedsiębiorczości i poprawa atrakcyjności turystycznej	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym
Liczba uczestników imprez kulturalnych [osoba]		Wzrost
Liczba produktów turystycznych [szt.]		Wzrost

Źródło: opracowanie własne

Planowany termin osiągnięcia wskaźników – po zakończeniu okresu wdrażania programu, tj. na koniec 2022 roku. Katalog wskaźników jest otwarty oraz może ulec rozszerzeniu o nowe, w tym w wyniku realizacji dodatkowych projektów, które zostaną zdefiniowane w trakcie wdrożenia Programu.

Materiały i dokumenty źródłowe

- Ustawa o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1023)
- Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020
- Strategia Rozwoju Kraju 2020
- Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020
- Strategia Regionalnych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Północnego Województwa Śląskiego
- Lokalna Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2016 - 2022
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kłomnice
- Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kłomnice
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kłomnice na lata 2011 – 2017
- Roczne Programy Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Gminy Kłomnice
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłomnice na lata 2007-2013
- Gazeta Kłomnicka

Dane statystyczne:

- Głównego Urzędu Statystycznego
- Urzędu Gminy Kłomnice
- Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłomnicach
- Komisariatu Policji w Kłomnicach
- Państwowej Komisji Wyborczej

Strony internetowe:

www.stat.gov.pl
www.ceidg.gov.pl
www.pkw.gov.pl
www.slaskie.pl
www.klomnice.pl
www.bip.klomnice.pl

Spis tabel

Tabela 1. Struktura gruntów w Gminie Kłomnice w ha	17
Tabela 2. Powierzchnia i udział poszczególnych obrębów ewidencyjnych / sołectw w Gminie Kłomnice w ha	19
Tabela 3. Ludność w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w latach 2012-2016 (stan w dniu 31 XII)	22
Tabela 4. Ludności w wieku poprodukcyjnym w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w latach 2012 – 2016 (stan w dniu 31.XII)	24
Tabela 5. Liczba i udział osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w latach 2012-2016	27
Tabela 6. Liczba i udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku	30
Tabela 7. Liczba i udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku	31
Tabela 8. Liczba i udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku	32
Tabela 9. Liczba i udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na przemoc w rodzinie w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku	33
Tabela 10. Liczba i udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na UZALEŻNIENIA w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku	34
Tabela 11. Liczba i udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku (stan w dniu 31.XII)	35
Tabela 12. udział osób bezrobotnych wg grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku (stan w dniu 31.XII)	37
Tabela 13. Liczba i udział interwencji policyjnych na 1000 mieszkańców w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku	38
Tabela 14. Liczba i udział organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców w poszczególnych sołectwach	40
Tabela 15. Liczba i udział czytelników bibliotek w liczbie ludności ogółem w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku	42
Tabela 16. Aktywność wyborcza mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice w wyborach parlamentarnych do Sejmu w 2015 roku	44
Tabela 17. Odsetek osób w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice w 2014 roku	46
Tabela 18. Średnie wyniki sprawdzianu dla sześcioklasistów oraz egzaminu gimnazjalnego w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice w 2016 roku	47
Tabela 19. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Kłomnice w latach 2012 – 2016 (stan w dniu 31.XII)	48
Tabela 20. Liczba i udział podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wg sekcji PKD, grup działalności oraz klas wielkości na terenie Gminy Kłomnice w 2016 roku (stan w dniu 31.XII)	49
Tabela 21. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice w 2016 roku (stan w dniu 31.XII)	50
Tabela 22. Zmiana liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice w 2016 roku (stan w dniu 31.XII)	52
Tabela 23. Powierzchnia i stopień lesistości w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice	56
Tabela 24. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 100 mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice w 2016 roku	57
Tabela 25. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna w Gminie Kłomnice w 2015 roku	58
Tabela 26. Liczba i udział osób oczekujących na mieszkania socjalne, komunalne w liczbie ludności ogółem w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice w 2016 roku	59
Tabela 27. Zdegradowane obiekty i tereny w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice	60
Tabela 28. Liczba obiektów wybudowanych przed 1945 rokiem w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice	65
Tabela 29. Ocena sytuacji w poszczególnych sołectwach świadczącej o występowaniu obszarów zdegradowanych w Gminie Kłomnice - analiza ilościowa	66
Tabela 30. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji – Podobszar A – „Kłomnice”	71
Tabela 31. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji – Podobszar B – „Nadwarciański”	76
Tabela 32. Analiza SWOT	83
Tabela 33. Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach LPR	99
Tabela 34. Główne produkty i rezultaty dla projektów w ramach LPR	108
Tabela 35. Główne wskaźniki realizacji celów strategicznych LPR	109

Spis rysunków

Rysunek 1. Obszar rewitalizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice na lata 2007 – 2013	13
Rysunek 2. zrewitalizowany obszar przy ul. Parkowej w Kłomnicach po dawnym wysypisku śmieci	15
Rysunek 3. Lokalizacja Gminy Kłomnice w Województwie Śląskim	16
Rysunek 4. Lokalizacja Gminy Kłomnice w Powiecie Częstochowskim	17
Rysunek 5. Struktura gruntów w Gminie Kłomnice	18
Rysunek 6. Lokalizacja poszczególnych miejscowości w Gminie Kłomnice	20
Rysunek 7. Negatywne zjawiska jako podstawa wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji	21
Rysunek 8. Zmiana liczby ludności w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice na koniec 2016 roku (w stosunku do 2012 roku) w %	23
Rysunek 9. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem w poszczególnych Sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku w % (stan w dniu 31.XII)	25
Rysunek 10. Wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w poszczególnych Sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku w % (stan w dniu 31.XII)	26
Rysunek 11. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku w % (stan w dniu 31.XII)	28
Rysunek 12. Zmiana liczby osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice na koniec 2016 roku (w stosunku do 2012 roku) w %	29
Rysunek 13. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku (stan w dniu 31.XII)	36
Rysunek 14. Udział interwencji policyjnych na 1000 mieszkańców w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku	39
Rysunek 15. Udział organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców w poszczególnych sołectwach	41
Rysunek 16. Udział czytelników bibliotek w liczbie ludności ogółem w poszczególnych sołectwach w Gminie Kłomnice w 2016 roku	43
Rysunek 17. Aktywność wyborcza mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice w wyborach parlamentarnych do Sejmu w 2015 roku	45
Rysunek 18. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w poszczególnych sołectwach Gminy Kłomnice w 2016 roku (stan w dniu 31.XII)	51
Rysunek 19. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w ramach konsultacji społecznych w zakresie określenia głównych problemów na obszarze rewitalizacji – Podobszar A – „Kłomnice”	75
Rysunek 20. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w ramach konsultacji społecznych w zakresie określenia głównych problemów na obszarze rewitalizacji – Podobszar B – „Nadwarciański”	80
Rysunek 21. Ocena jakości o warunków życia oraz działalności na obszarze rewitalizacji	81
Rysunek 22. Najważniejsze efekty, w opinii ankietowanych, jakie powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji (możliwość wskazania maksymalnie 5 odpowiedzi)	82
Rysunek 23. Podobszar rewitalizacji A – „Kłomnice”	86
Rysunek 24. Podobszar rewitalizacji B – „Nadwarciański”	88
Rysunek 25. Ogłoszenie dotyczące ankietyzacji na stronie internetowej Gminy Kłomnice	102
Rysunek 26. Ogłoszenie dotyczące organizacji warsztatów na stronie internetowej Gminy Kłomnice	103
Rysunek 27. Dokumentacja fotograficzna z przeprowadzonych warsztatów	103